

Autoriteit Financiële Markten Jaarverslag 2021

ONDER EMBARGO TOT DINSDAG 12 APRIL 2022 - 3.00 uur

Voorwoord

Instellen op het onvoorspelbare

Nu omikron wegebt en de samenleving niet meer in het teken staat van lockdowns, mondkapjes, en afstand houden, is het tijd voor reflectie. Welke lessen trekken we uit de afgelopen periode?

Nederland dacht goed voorbereid te zijn op een pandemie, maar in de praktijk bleek het verloop niet eenvoudig voorspelbaar of hanteerbaar. Vraag is hoe we ons daar beter op kunnen instellen. Het is namelijk een illusie te denken dat er nooit meer een pandemie gaat komen.

De Nederlandse economie heeft deze pandemie vrij goed doorstaan, ook al zijn de effecten niet gelijkmatig verdeeld. Het steunpakket van de overheid was bijvoorbeeld minder effectief voor mensen met een flexcontract. Daarnaast hebben veel jongeren leerachterstanden opgelopen. En voor een deel van de ondernemers meldt zich het uur U als de uitgestelde belasting uiteindelijk moet worden terugbetaald. De financiële markten hielden zich tijdens de pandemie goed. Maar nu zien we de inflatie de kop opsteken, met bijbehorende uitdagingen voor de monetaire autoriteiten, beleggers en consumenten.

De pandemie versnelde de acceptatie van digitale dienstverlening, ook in de financiële sector. De voordelen zijn legio, maar er ontstaan ook nieuwe risico's, zoals te lezen in het AFM Jaarverslag 2021. Om deze risico's het hoofd te bieden, blijven de doelstellingen van de AFM ongewijzigd: bescherming van het duurzaam financieel welzijn van consumenten, beheerste bedrijfsvoering en een robuuste infrastructuur. De vorm van het toezicht beweegt wel mee. Van waarschuwingen richting finfluencers tot Europese regelgeving om de digitale weerbaarheid van de financiële sector te vergroten (*Digital Operational Resilience Act*).

Klimaatverandering is door de pandemie niet van de politieke agenda verdreven, integendeel. De Europese Unie heeft met Fitfor55 een uitgewerkte strategie voor het Europese aandeel in de oplossing. Van financiële markten wordt een bijdrage gevraagd

in de vorm van meer verplichte transparantie rond ESG en niet-financiële informatie. Dit alles in de wetenschap dat transparantie de noodzakelijke gedragsveranderingen kan ondersteunen, maar niet afdwingen. De AFM heeft daarbij in het kielzog van brexit een specifieke rol gekregen als toezichthouder op de handel in CO2-emissiederivaten.

In 2022 viert de AFM zijn 20-jarig jubileum. Een heuglijke gebeurtenis. Van toezichtcowboy, een predicaat uit onze eerste jaren, zijn we uitgegroeid tot gerespecteerd gedragstoezichthouder. Maar terughoudendheid in de feestvreugde is op zijn plaats. De oorlog is wederom teruggekeerd in Europa. Mensen verliezen huis en haard. Sanctiepakketten raken de agressor, maar ook consumenten en Europese markten.

Als organisatie moeten we anticiperen op de actualiteit. Als lerende organisatie zijn we daartoe in staat. De afgelopen twintig jaar zijn er taken bijgekomen en werden de werkzaamheden internationaler qua oriëntatie. En ook op organisatorische vlak staan we niet stil. Met de uitbesteding van onze IT hebben we dit jaar weer een professionaliseringsslag gemaakt. Een toekomstbestendige werkomgeving gecreëerd.

Als 2021 ons iets heeft geleerd, dan is het de zekerheid van het onvoorspelbare. Veranderingen volgen elkaar in snel tempo op. En dat vraagt om veel wendbaarheid. Van een land, van een sector, en ook van een toezichthouder. Kun je daar ooit klaar voor zijn? Je kunt je in ieder geval op instellen. Dat hebben we gedaan in 2021. En daar gaan we in 2022 mee door. Zodat duurzaam financieel welzijn voor iedereen goed wordt ingevuld.

Amsterdam, 12 april 2022

Laura van Geest, voorzitter
Hanzo van Beusekom
Jos Heuvelman
Linda Sas

Inhoud

Voorwoord

Pagina 2

06 Persontoetsingen en maatregelen

Pagina 51

01 Ontwikkelingen en de AFM-strategie

Pagina 4

07 Stakeholderdialoog

Pagina 55

02 Toezicht op financiële dienstverlening

Pagina 10

08 AFM als professionele organisatie

Pagina 60

03 Toezicht op kapitaalmarkten

Pagina 25

09 Organisatie en besturing

Pagina 70

04 Toezicht op assetmanagement

Pagina 32

10 Jaarrekening

Pagina 86

05 Toezicht op accountantsorganisaties en verslaggeving

Pagina 41

11 Overige gegevens

Pagina 111

01

Ontwikkelingen en de AFM-strategie

Ontwikkelingen in 2021

In 2021 hebben wij als samenleving langzamerhand moeten leren leven met de aanwezigheid van het coronavirus. Met een stevige groei van bijna 4% toonde de economie zich veerkrachtig, al waren diverse sectoren hierbij afhankelijk van steunpakketten van de overheid. Het is nog de vraag hoe de getroffen sectoren zich zullen houden wanneer deze steun wordt beëindigd. Door productie- en toeleveringsproblemen in de industrie en toenemende energieprijzen stak de inflatie in het najaar van 2021 de kop op, wat een ommekeer in markttrentes teweegbracht. Deze stijgen sindsdien licht.

De stemming op de financiële markten

De financiële markten waren ondanks alles optimistisch gestemd. In 2021 overschreed de AEX-index de grens van 800 punten. Consumenten gingen op zoek naar rendement. Omdat de rente aanhoudend laag bleef en soms zelfs een negatieve waarde had, stapten steeds meer mensen over op beleggingsproducten. Uit onze [consumentenmonitor](#) bleek dat het aantal huishoudens dat belegt is gestegen met maar liefst 12% in 2021 tot 1,9 miljoen huishoudens in totaal. De vele beleggingsapps maakten het instappen laagdrempelig en de almaar stijgende beurzen werkten daarbij als vliegwielen.

De digitale omgeving draagt er samen met één Europese interne markt ook aan bij dat Nederlandse klanten steeds gemakkelijker door buitenlandse aanbieders kunnen worden bediend. Dit geeft het belang aan van goede samenwerking met buitenlandse toezichthouders en het in één lijn brengen van toezicht (toezichtconvergentie).

Het beleggen in crypto's nam een grote vlucht. Door onder meer de hoge volatiliteit van de waardering is beleggen in crypto's risicovol. De AFM heeft nog geen wettelijke mogelijkheden voor toezicht op deze markt. In reactie op de turbulente ontwikkeling van de cryptomarkt is Europese regelgeving in de maak, die verplichtingen schept voor zowel uitgevers van crypto-assets als voor cryptodienstverleners. In 2021 hebben wij na een [onderzoek naar het gedrag van execution-only-beleggers](#) onze waarschuwing ten aanzien van crypto's herhaald dat wij afraden om geld in crypto's te stoppen dat voor korte- of langeretermijndoelen nodig is.

De lage rente zorgde er ook voor dat bedrijven nog meer schulden durfden aan te gaan. Samen met de sterk toegenomen aandelenwaarderingen heeft dit de financiële markten kwetsbaarder gemaakt voor negatieve marktschokken. Dit betekent een verhoogd risico ten aanzien van de financiële stabiliteit.

Verhitte woningmarkt

Ook de Nederlandse woningmarkt bleef in 2021 overspannen. In het derde kwartaal van 2021 waren bestaande koopwoningen in Nederland gemiddeld 19% duurder dan een jaar eerder. Op de huurmarkt sluit het aanbod structureel slecht aan bij de vraag. De hoge huizenprijzen en de hoge schulden die werden aangegaan bij het kopen van een woning maakten huishoudens kwetsbaar bij tegenslag. Vooral koopstarters leken alles op alles te zetten om dat begeerde eerste huis te kunnen kopen, met het risico om onverantwoord veel te lenen. Het zorgvuldig toepassen van de leennormen is dus van het grootste belang, om risico's te ontlopen.

Brexit

De overgangperiode van brexit liep af op 1 januari 2021. Voor de financiële sector betekende dit concreet dat het niet langer mogelijk was om zonder vergunning van een Europese lidstaat diensten vanuit het Verenigd Koninkrijk in dat betreffende EU-land te verlenen. Veel Britse financiële instellingen hebben om die reden een vergunning aangevraagd in een Europese lidstaat. In het jaarverslag 2020 besteedde de AFM al veel aandacht aan de voorbereidingen van de organisatie op het toezicht.

Een groot aantal financiële instellingen heeft ook daadwerkelijk gekozen om een vergunning in ons land aan te vragen en van hieruit het Europese continent te bedienen. Deze vergunningen bleken vanaf 2021 ook daadwerkelijk te worden benut. In Nederland zijn er bijvoorbeeld verscheidene grote handelsplatformen en handelaren bij gekomen. Dit houdt ook in dat deze instellingen en markten (grotendeels) onder ons toezicht vallen.

Amsterdam neemt nu een voorname positie in binnen de Europese kapitaalmarkt: zo werden in januari al direct meer aandelen verhandeld op de Amsterdamse platformen dan in Londen. Ook de handel in obligaties verschoof van Londen naar

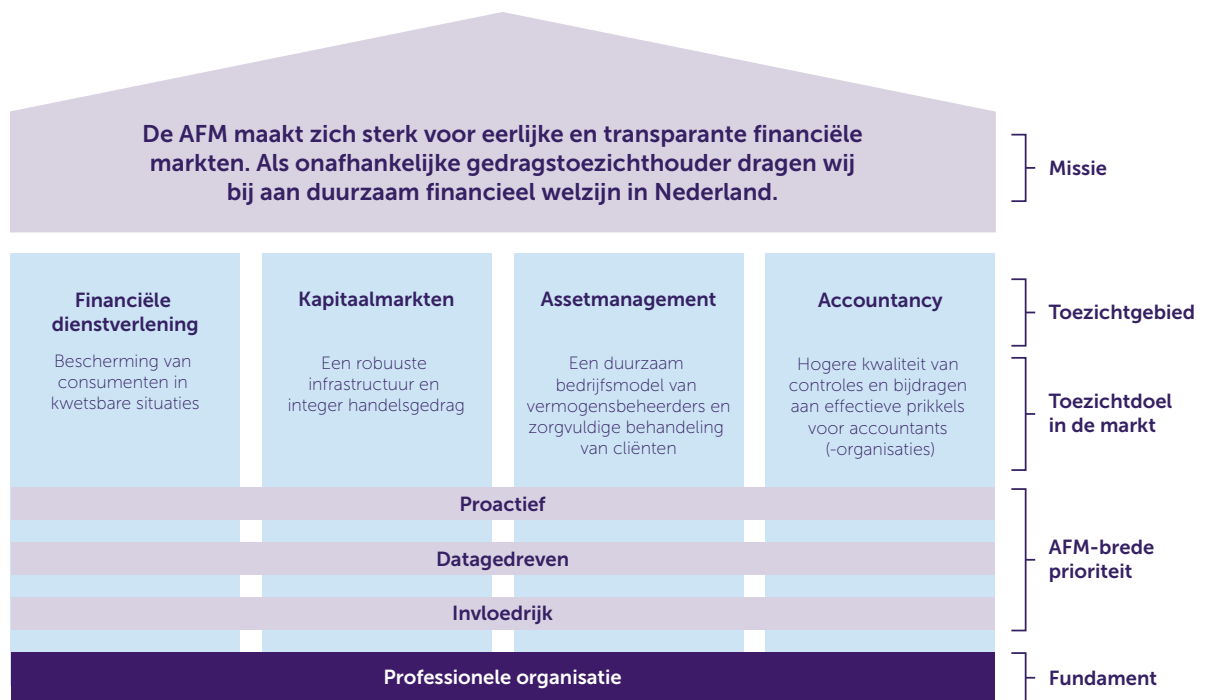

Amsterdam. Tot slot is in februari ook de handel in emissiederivaten naar Nederland gekomen, die een belangrijk onderdeel vormt van de EU-klimaatplannen. Doordat meer kapitaalmarktpartijen zich in Nederland hebben gevestigd, is de rol van de AFM als toezichthouder, en ook in de internationale beleidsdiscussies, toegenomen.

AFM-strategie 2020-2022

Onze missie geeft invulling aan onze wettelijke taken: 'De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedrags- toezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.' Ons toezicht is

gericht op ordelijke en transparante financiële marktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en zorgvuldige behandeling van klanten. Voor de periode 2020-2022 heeft de AFM in haar strategie vier meerjarige toezichtdoelen geformuleerd, een voor elk toezichtgebied. Om een proactieve, datagedreven en invloedrijke toezichthouder te zijn, is een stevig fundament in de vorm van een professionele organisatie van groot belang. Naast de missie en strategie was ook de [risicoanalyse in Trendzicht](#) een belangrijke factor in het bepalen van onze toezichtkeuzes in 2021. De huidige strategie geldt voor de periode 2020-2022. De voorbereidingen voor herziening van de strategie voor de periode 2023-2026 zijn in 2021 gestart.

Figuur 1: deze figuur verbeeldt de strategie van de AFM 2020-2022. Bovenaan staat de missie: De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. Deze missie geven wij invulling met toezichtdoelen op de 4 toezichtgebieden van de AFM: financiële dienstverlening, kapitaalmarkten, assetmanagement en accountancy. De toezichtdoelen zijn: de bescherming van consumenten in kwetsbare situaties (financiële dienstverlening), een robuuste infrastructuur en integer handelsgedrag (kapitaalmarkten), een duurzaam bedrijfsmodel van vermogensbeheerders en zorgvuldige behandeling van cliënten (assetmanagement) en hogere kwaliteit van controles en bijdragen aan effectieve prikkels voor accountants(organisaties) (accountancy). Die doelen willen wij bereiken door: proactief, datagedreven en invloedrijk te zijn. De professionele organisatie is hiervoor het fundament.

Drie AFM-brede prioriteiten

Proactief

Ook voor een toezichthouder geldt dat voorkomen beter is dan genezen. Bij voorkeur ben je als toezichthouder mogelijke problemen vroeg op het spoor. Door deze tijdig te signaleren en hierop te acteren kan de schade voor consumenten, markten, economie en vertrouwen in de financiële sector worden beperkt.

De AFM maakt daarom ook gebruik van risicoanalyses en verkenningen om daarmee zo veel mogelijk vooruit te kijken. Jaarlijks publiceren wij in 'Trendzicht' belangrijke nieuwe trends en ontwikkelingen. De [meest recente editie van Trendzicht](#) bevatte specifieke risicokaarten voor de verschillende toezichtgebieden.

Uiteraard wordt ook in het toezicht zelf de blik naar voren gericht. Deze proactieve houding komt onder meer terug in onze voorbereidingen naar een nieuw pensioenstelsel, waaronder het benadrukken van het belang van het gedragstoezicht. Onze studies naar consumentengedrag gebruiken we in het toezicht, bijvoorbeeld wanneer het gaat om een digitale keuzeomgeving. In 2021 hebben we [principes gepubliceerd voor consumentengedraginsichten](#). Hiermee stimuleren we financiële ondernemingen om inzichten in consumentengedrag te gebruiken in het belang van consumenten, zodat deze inzichten bijdragen aan verstandige financiële keuzes. Ook hebben we een verkenning verricht naar het opkomende [fenomeen van 'finfluencers'](#) die niet direct onder ons mandaat vallen, maar wel een grote rol spelen bij het toenemende aantal execution-only-beleggers.

Bij ons toezicht op de kapitaalmarkten is het toezicht op de *Suspicious Transaction and Order Reports* (STORs) geïntensiveerd. Dit moet zorgen voor meer en betere kwaliteit van meldingen van verdachte transacties van instellingen. Ook onze visie op het terrein van de *Markets in Financial Instruments Directive* (MiFID) (consolidated tape, illegale *Multilateral Trading Facility* (MTF) en *Payment for Order Flow* (PFOF)) en de verschillende uitvragen – bijvoorbeeld over preventie marktmisbruik – zijn voorbeelden van proactief handelen. Het zijn voorbeelden van snel inspelen op de veranderingen die op de kapitaalmarkt plaatsvinden.

Binnen het toezicht op assetmanagement beoordelen we nieuw toetredende partijen (vergunningaanvragers)

en aanbiedingen (nieuwe fondsen) of ze 'de lat' halen, voordat ze op de markt actief mogen worden.

Bij ons toezicht op accountantsorganisaties en financiële verslaggeving hebben we onderzoek gedaan naar de werkwijze van raden van commissarissen (rvc's) van grote accountantsorganisaties en hun impact. De rvc houdt onder meer toezicht op de kwaliteitsdoelstellingen en of een accountantsorganisatie beslissingen neemt in het publiek belang. Met de [handvatten in ons rapport](#) kunnen rvc's hun interne toezicht verbeteren.

Datagedreven

De AFM is in 2019 gestart met het datagedreven maken van specifieke toezichtprocessen of delen daarvan. Het meer datagedreven maken van ons toezicht heeft prioriteit. In 2021 zijn we gestart om datagedreven toezicht een structurele basis te geven binnen de organisatie.

Een voorbeeld van datagedreven werken is de signalering van risico's bij schadeverzekeringen door periodieke monitoring aan de hand van een dashboard. Hierdoor zien we risico's eerder: we krijgen sneller en betere signalen die wijzen op mogelijke individuele en marktbrede schadelijke bewegingen die nadere analyse vergen en waar we zo nodig op acteren.

Verder gebruikten we data om de effecten van onze interventies te monitoren. We keken bijvoorbeeld naar de activatie van consumenten met een aflossingsvrij deel van de hypotheek. De resultaten van deze studies bespraken we vervolgens met partijen die onder ons toezicht staan.

Fondsmeldingen worden grotendeels geautomatiseerd en datagedreven beoordeeld. Ook maken we in onze risicomonitoring en prioritering gebruik van data-gedreven tools. Daarnaast is met het overbrengen van de rapportages vanuit de *Alternative Investment Fund Managers Directive* (AIFMD) naar de AFM de invoer van data verbeterd en voor de markt vergemakkelijkt.

Om datagedreven te kunnen werken is het van groot belang dat de kwaliteit van de data die de AFM ontvangt goed is. Zo hebben wij ons binnen het verband van de *European Securities and Markets Authority* (ESMA) ingezet om de kwaliteit van de rapportages vanuit de AIFMD beter te krijgen. Op die manier hebben we niet alleen nationaal, maar ook internationaal een goed beeld van de ontwikkelingen in de assetmanagementsector.

Voor ons toezicht op accountantsorganisaties ontwikkelden we in 2021 een methodologie voor risicogebaseerd toezicht. Deze gaat in grote mate uit van kwalitatieve en kwantitatieve data, waarmee we de toezichtcapaciteit dáár kunnen gaan inzetten waar de risico's het grootst zijn. Daartoe vragen we data op, waaraan accountantsorganisaties op vrijwillige basis een bijdrage kunnen leveren. Onder meer op basis van de informatie uit de datapilots brengen we trends, ontwikkelingen en risico's in beeld. Mede hiermee hebben we onze toezichtinzet voor 2022 bepaald. Het marktbeeld wordt elk jaar aangepast op basis van de laatste kwantitatieve en kwalitatieve data.

Bij onze uitvragen aan de markt hebben wij soms ook te maken met gevoelige gegevens. Hierbij houden wij oog voor verantwoord datagebruik en voor de diverse wetten die hierbij van belang zijn, zowel voor ons werk als voor de bescherming van persoonsgegevens. Denk daarbij aan de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Invloedrijk

Voor een toezichthouder is het van belang dat de regelgeving het mogelijk maakt om de belangrijkste problemen te kunnen oplossen. We moeten kunnen blijven toetsen of het bestaande raamwerk voldoende handvatten biedt om onze rol goed te kunnen uitvoeren. Wij zetten ons in voor een passend wettelijk kader. Dit doen we door actief betrokken te zijn bij nationale en Europese discussies over regelgeving.

In Nederland hebben wij nauwe betrekkingen met de ministeries van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). In de [jaarlijkse wetgevingsbrief](#) geven we aan welke onderwerpen van belang zijn voor het huidige wetgevend kader. Daarnaast dragen we bij aan het maatschappelijke debat met publicaties en door deelname aan paneldiscussies en rondetafelgesprekken in de Tweede Kamer. In 2021 hebben vertegenwoordigers van de AFM onder meer deelgenomen aan rondetafelgesprekken over digitalisering, dividendstripping en financiële stabiliteit.

Ook heeft de AFM in het wetgevingstraject van de Wet toekomst pensioenen vanuit een onafhankelijke rol het departement bijgestaan met adviezen, hebben we consultatiereacties uitgebracht en hebben we op verzoek van het ministerie van SZW een toezichttoets uitgevoerd.

Veel wet- en regelgeving voor de financiële sector komt uit Europa. Hier wordt ook steeds vaker bepaald hoe de Europese toezichthouders toezicht moeten houden. De AFM heeft in 2021 in verschillende publicaties aangegeven wat we belangrijk vinden bij nieuwe wet- en regelgeving. Zo hebben we met het ministerie van Financiën een [non-paper](#) gepubliceerd waarin de Nederlandse inzet voor de *Retail Investment Strategy* wordt uiteengezet. Ook hebben we een [rapport gepubliceerd in aanloop naar de herziening van MiFID II/MiFIR](#).

De AFM is lid van het ESMA-bestuur. Daarnaast is een AFM-bestuurder voorzitter van het ESMA *Standing Committee* dat zich richt op het met elkaar in lijn brengen van het toezicht binnen Europa (toezichtconvergentie). Wij hechten veel waarde aan onze deelname aan verschillende internationale werkgroepen en de bilaterale contacten met (inter)nationale collega-toezichthouders. We nemen daarom deel aan Europese en mondiale internationale organisaties op alle toezichtsterreinen van de AFM (zoals EIOPA, EBA, IAIS, IOSCO, IFIAR). De AFM kan een rol hebben in het bestuur van een internationale organisatie, maar wordt ook vaak vertegenwoordigd in de onderliggende *Standing Committees* of werkgroepen.

Ook werken we veel samen met andere toezichthouders. Zo hebben we in 2021 met de Franse toezichthouder AMF aandacht gevraagd voor de [risico's van en de mogelijke oplossingsrichtingen bij grensoverschrijdende dienstverlening](#).

Evaluatie AFM als zbo

Het financiële gedragstoezicht zoals de AFM dat uitvoert, is van goed niveau. Wij zijn een professionele en gedegen toezichthouder die hiermee bijdraagt aan het goed functioneren van de Nederlandse financiële markten. Dat concludeerde onderzoeksbureau KWINK groep na de [vijfjaarlijkse evaluatie van de AFM](#) als zelfstandig bestuursorgaan.

Wij nemen de 9 aanbevelingen ter harte om zo te blijven leren, groeien en verbeteren. Zo is een van de aandachtspunten de voorspelbaarheid van ingrijpen door de AFM. Die blijkt voor de sector niet altijd even inzichtelijk. Wij kunnen nog beter aangeven bij welke risico's we ingrijpen en bij welke niet. Een ander punt is dat volgens de onderzoekers meer ijkpunten nodig zijn om te bepalen of investeringen in data-innovaties nuttig en nodig zijn. Ook wordt aanbevolen om samen

met andere toezichthouders afspraken te maken over het opvragen van data bij financiële instellingen. Een ander punt is dat het wettelijk kader van het AFM-toezicht veel open normen kent. De onderzoekers bevelen aan om een vaste aanpak te ontwikkelen om open normen periodiek tegen het licht te houden. Wij gaan met de aanbevelingen aan de slag.

Het onderzoek vond plaats in opdracht van het ministerie van Financiën voor de periode 2016-2020. De hoofdvraag luidde: 'In hoeverre is de uitvoering van de zbo-taken door de AFM, alsmede de daarmee samenhangende uitgaven, doeltreffend en doelmatig?' KWINK groep heeft deze vraag beantwoord aan de hand van de 6 principes van goed toezicht en via gesprekken met medewerkers, bestuursleden, stakeholders en via documentstudies.

02

Toezicht op financiële dienstverlening

Met het toezicht op financiële dienstverlening wil de AFM problemen voorkomen voor consumenten. Onze focus ligt op situaties waarin de consument kwetsbaar is: als producten complex zijn, consumenten minder weerbaar zijn en de gevolgen op de lange termijn groot zijn.

Zo hebben we in 2021 onderzoek gedaan naar het beheer bij achterstand in terugbetalingen door consumenten bij consumptief krediet en hypothecair krediet. Ook hebben we onderzoek gedaan naar de particuliere beleggers die vaak zonder advies met behulp van apps de beleggingsmarkt opgaan. Verder hebben we verzekeraars en consumenten

gewezen op de dekking van schade door extreem weer, veroorzaakt door klimaatverandering. En we vroegen aandacht voor de kansen en risico's van gepersonaliseerde beprijzing van verzekeringspremies. Binnen het toezicht op financiële dienstverlening heeft de komst van het nieuwe pensioenstelsel veel inzet gevraagd.

Resultaten

- Met een aantal uitgangspunten hebben wij marktpartijen geholpen bij hoe zij het klantbelang meer centraal kunnen stellen bij betalingsachterstanden bij zowel hypothecair als consumptief krediet; consumenten kunnen zo zicht houden op een schuldenvrije toekomst op een redelijke termijn, ook als zich mogelijke betalingsproblemen door de coronacrisis voordoen.
- Met een webinar hebben wij 'finfluencers' geïnformeerd over wat wel en niet mag bij social posts over beleggen, aangezien steeds meer consumenten de afgelopen jaren zelf zijn gaan beleggen en zich daarbij laten leiden door informatie op sociale media; beleggingsondernemingen hebben we gewezen op het provisieverbod bij de samenwerking met finfluencers, zodat beleggers objectief afwegingen kunnen maken.
- Pensioenuitvoerders weten door onderzoek van ons dat ze bij de ontwikkeling van variabele pensioenproducten voldoende rekening moeten houden met de kenmerken en behoeften van deelnemers, zoals de risico's die ze willen en kunnen nemen. We vinden het belangrijk dat pensioenaanbieders variabele uitkeringen ontwikkelen die passen bij de deelnemers en dat zij hun deelnemers goed begeleiden bij de keuze tussen een vastgestelde en variabele uitkering.

Verantwoorde kredietverlening

Naar aanleiding van de coronacrisis en de betalingsproblemen die daaruit mogelijk voor consumenten zouden voortkomen, onderzocht de AFM in 2021 het beleid en de uitvoering van het ingerichte achterstandsbeheer bij 9 aanbieders van consumptief krediet en 6 van hypothecair krediet.

Over betalingsproblemen publiceerden wij in september de *occasional paper* '[Kwetsbaarheid voor betalingsproblemen](#)' (Pdf, 700 kB). Daarnaast werd gericht aandacht besteed aan de implementatie van de nieuwe leennormen voor consumptief krediet en verkennend onderzoek gedaan naar de naleving van de leennormen voor hypothecair krediet. We vervolgden in 2021 de aanpak van aflossingsvrije hypotheek.

Consumptief krediet

Bij de aanbieders van consumptief krediet zagen wij bij 5 uitgangspunten over goed achterstandsbeheer ruimte voor verbetering. Zo kunnen veel aanbieders brieven constructiever maken, beter rekening houden met de financiële situatie van de klant en de sturing op incassopartners meer vanuit het klantbelang inrichten. De bevindingen uit dit onderzoek zijn met de aanbieders besproken, waarop zij actie hebben toegezegd en ondernomen.

De uitgangspunten staan in het [rapport 'Achterstandsbeheer bij consumptief krediet'](#) om alle marktpartijen te helpen om beter te begrijpen hoe zij het klantbelang centraal kunnen stellen bij betalingsachterstanden. Onze uitgangspunten gaan op een aantal punten verder dan wat de wettelijke regels van aanbieders verlangen. Bij 3 aanbieders hebben wij ook overtredingen van de

wettelijke regels geconstateerd, waarna zij hierop zijn aangesproken via een normoverdragende brief.

Verantwoorde kredietverlening bij consumptief krediet is in 2021 gestimuleerd door de implementatie van aangescherpte leennormen, de methode waarmee kredietverstrekkers kunnen vaststellen hoeveel maximaal geleend mag worden. Met brancheorganisaties en marktpartijen is veelvuldig gesproken om dit proces te begeleiden en ook in beleidsdiscussies is ingezet op brede toepassing van de leennormen bij kredietverlening, bijvoorbeeld bij private lease. Daarnaast heeft de AFM meerdere incidenten behandeld waarbij fouten in het gedigitaliseerde proces tot overkreditering hebben geleid. Aanbieders hebben de fout hersteld en klanten (die hierdoor problemen ondervonden) gecompenseerd. We hebben deze trajecten afgerond met een waarschuwing.

Verder hebben we het traject afgerond waarin sinds 2018 actief werd samengewerkt met de markt van schuldopkopers om de consument ook na de overdracht van de vordering zicht te bieden op een schuldenrije toekomst op een redelijke termijn. We verwachten van marktpartijen dat zij met prioriteit en ambitie doorgaan met het doorvoeren van verbeteringen in beleid en de uitvoering daarvan.

Samen met het ministerie van Financiën hebben we in de zomer van 2021 gereageerd op het voorstel van de Europese Commissie over de herziening van de oude richtlijn consumentenkrediet. De maanden erna hebben we het ministerie vooral ondersteund door input te leveren op de stukken die in de raads werkgroepen over de herziening van de richtlijn consumentenkrediet werden besproken. In 2022 gaat het overleg hierover verder, bijvoorbeeld of private-leasecontracten al dan niet onderdeel zou moeten worden van het toepassingsgebied van de CCD en welke *buy-now-pay-later* producten ook gereguleerd moeten worden binnen de CCD en hoe.

Hypothecair krediet

Wij hebben in 2021 bij 6 aanbieders van hypotheek onderzoek gedaan naar het beleid en de behandeling van betalingsachterstanden. We vinden het belangrijk dat aanbieders samen met klanten tijdig tot een financieel duurzame oplossing komen, als een hypotheek niet betaald kan worden of een klant in de problemen dreigt te komen.

Uit het onderzoek volgden geen overtredingen, wel hebben we een aantal aandachtspunten

geformuleerd. Zo kunnen aanbieders meer aandacht besteden aan de inzet van data om kwetsbare klanten met risico's op betalingsproblemen tijdig in het vizier te krijgen en te helpen. Ook kan meer onderzoek worden gedaan naar de effectiviteit van oplossingen om klanten beter te helpen en kan het beleid voor schrijnende en uitzichtloze situaties verbeterd worden. Bij kwaliteitscontroles op eigen dossiers en dossiers die zijn uitbesteed, kan het klantbelang meer als uitgangspunt genomen worden. Tot slot moedigen wij aanbieders aan om verdere stappen te zetten op het gebruik van gedragswetenschappelijke inzichten voor effectieve klantcommunicatie en oplossingen voor klanten met een betalingsachterstand. Alle aanbieders hebben de opdracht gekregen om hiervoor een plan van aanpak op te stellen en te rapporteren over de voortgang. Het onderzoek naar betalingsproblemen loopt door in 2022. Er worden nog 3 aanbieders onderzocht en er volgt een publicatie.

In 2021 hebben wij de aanpak van aflossingsvrije hypotheek voortgezet en de voortgang van aanbieders gemonitord. De focus voor 2021 lag op de aandachtspunten vanuit het onderzoek in 2020: de inrichting van een maatwerkbeleid voor kwetsbare klanten en een traject voor doorlopend beheer, zodat klanten ook naar de toekomst toe onderdeel blijven van de aanpak. Op 30 maart 2021 deelden wij onze verwachtingen en de [studie naar financieel kwetsbare huishoudens met een aflossingsvrije hypotheek](#) met de sector tijdens een webinar.

Na het benaderen van klanten die een hoog risico lopen, zijn hypotheekaanbieders in 2021 verdergegaan met het uitvoeren van de aanpak. In totaal hebben de hypotheekaanbieders volgens onze aanpak ruim 1,1 miljoen klanten benaderd en bij ruim 290.000 klanten is getoetst of de lasten in de toekomst betaalbaar zijn. Ongeveer 90% van de klanten met een midden tot zeer hoog risicoprofiel zijn benaderd. Dat is bijna de helft van alle klanten die in scope zijn vanuit de aanpak aflossingsvrije hypotheek, inclusief de klanten met een laag risicoprofiel. In 2022 komt de initiële klantbenadering tot een afronding bij alle hypotheekaanbieders. Vanaf dat moment zullen aanbieders klanten periodiek benaderen vanuit doorlopend beheer.

Mede ingegeven door de oververhitte huizenmarkt zijn wij een eerste verkennend onderzoek gestart naar de toepassing van de leennormen bij hypothecaire kredieten. Wij hebben bij 5 hypotheekaanbieders het acceptatiebeleid tegen

het licht gehouden. Bij 4 instellingen leidde het verkennende onderzoek tot aanbevelingen om het acceptatiebeleid op onderdelen te verbeteren. Wij hebben bij deze 4 instellingen enkele bevindingen teruggekoppeld. Die richtten zich vooral op hoe de partijen omgingen met het afwijken van het vastgesteld acceptatiebeleid in uitzonderlijke situaties. Bij 1 partij voeren wij een vervolgonderzoek uit. Over dit onderzoek zullen wij na het verslagjaar publiceren.

Ook in de *occasional paper* '[Koopstarters op de woningmarkt](#)' van september 2021 werd stilgestaan bij mogelijke overkreditering. Het leengedrag van koopstarters baart de AFM zorgen. Hypotheekschulden zijn hoog, studieschulden worden regelmatig niet meegewogen en een deel van hen stapelt kredieten.

In 2022 zal de AFM binnen het thema overkreditering opvolging geven aan deze initiële verkenning door 2 onderzoeken uit te voeren, waarbij naar specifieke doelgroepen en de toepassing van *explains* wordt gekeken. Ook zullen we met het ministerie van Financiën verder spreken over een wettelijke bevoegdheid om periodiek data te kunnen uitvragen bij de instellingen, zodat we beter inzicht krijgen in de mogelijke omvang en ontwikkeling van kredietverstrekking buiten de leennormen.

De zelfstandige belegger anno 2021

Aandelenkoersen bleven in 2021 stijgen en de beurs brak record na record. Samen met de aanhoudende lage renteomgeving en een steeds laagdrempeliger toegang tot beleggen, zorgde dat voor een groeiende populariteit van beleggen. Er is daarnaast steeds meer keuze voor de retailbelegger. Naast de vanouds bekende beleggingsinstrumenten, was er groeiende aandacht vanuit beleggers voor SPACs, crowdfundingplatforms en crypto's.

Het mandaat van de AFM voor crypto's is beperkt, maar wordt in de toekomst uitgebreid wanneer de Verordening voor markten in crypto-activa (MiCAR) inwerking treedt. Crypto's vallen in het algemeen niet onder begrippen van huidige regelgeving die het mandaat van de AFM bepaalt. Financiële producten

of financiële diensten die gebaseerd zijn op crypto's kunnen wel onder ons toezicht vallen. Bijvoorbeeld een derivaat met als onderliggende waarde een crypto. Crypto's zijn vooralsnog geen financieel instrument, een derivaat is dat wel, waardoor dit product wel onder ons toezicht valt.

Grote groepen nieuwe retailbeleggers zijn de afgelopen jaren gestart met beleggen. Een groot deel van deze nieuwe, maar ook van de bestaande beleggers, gebruikt hiervoor beleggingsapps of doet dit op een andere manier online, zonder advies. Deze vorm van beleggen wordt *execution-only* (EO) beleggen genoemd. Investeringskeuzes worden meer dan voorheen gemaakt op basis van de informatie die beschikbaar is in apps, op websites en op socialemediaplatforms. Wij deden in 2021 diverse onderzoeken vanwege de veranderde marktomstandigheden en groeiende groep zelfbeleggers. Deze onderzoeken richtten zich op de EO-belegger, financiële influencers en hoe beleggingsondernemingen EO-beleggers beschermen tegen onverantwoorde risico's, zoals *payment for order flow* ([PFOF](#)).

Wie de EO-belegger is en hoe hij zich gedraagt onderzochten wij met een grootschalig consumentenonderzoek, waarmee wij in '[Trendzicht 2022](#)' naar buiten kwamen. Mede door de lage spaarrente zijn Nederlanders fors meer gaan beleggen, wat een goede manier kan zijn om vermogen op te bouwen als ze dit op een verstandige manier doen en zich bewust zijn van de risico's. Het aantal beleggende huishoudens steeg de afgelopen twee jaar van 1,4 naar 1,9 miljoen.

Uit het onderzoek blijkt dat 1 op de 3 zelfstandige beleggers onnodig risico loopt. Hun handelsgedrag is suboptimaal. Een deel van de beleggers heeft de neiging om vaak te handelen, waardoor ze onnodige kosten maken. Ook te weinig spreiding over instrumenten en regio's verslechtert de rendement-risicoverhouding van de portefeuille, net als handelen in risicovolle producten. Ongeveer 12% kan hierdoor mogelijk in financiële problemen raken.

Tabel 1: suboptimaal gedrag van execution-only-beleggers

Suboptimaal gedrag	Percentage van alle execution-only-beleggers dat dit gedrag toont	Percentage van execution-only-beleggers dat dit gedrag toont en afhankelijk is van vermogen
Onvoldoende spreiden over instrumenten	15,3%	3,8%
Onvoldoende spreiden over sectoren	11,5%	2,7%
Onvoldoende spreiden over regio's	13,7%	4,5%
Veel handelen	3,4%	1,6%
Veel beleggen in risicovolle producten	11,7%	5,8%

Sociale media en beleggen

De invloed van sociale media op beleggen liet zich in alle hevigheid zien rond het aandeel GameStop. Daarover ontstond een hype door oproepen van leden van het beleggersforum Wallstreetbets op de grote Amerikaanse site Reddit. Uit een korte inventarisatie bleek dat verschillende Nederlandse beleggingsondernemingen korte tijd de handel in aandelen GameStop hadden beperkt. Er werden in deze inventarisatie geen overtredingen vastgesteld, wel hadden partijen duidelijker kunnen zijn richting beleggers over de mogelijkheid dat de handel beperkt zou kunnen worden. De casus GameStop was ook van belang in ons toezicht op de kapitaalmarkten.

De invloed van finfluencers

Op het gebied van sociale media hebben wij verder een verkennend onderzoek uitgevoerd naar ongeveer 150 financiële influencers (finfluencers) die zich op sociale media uitlaten over beleggen. In totaal hebben deze finfluencers een bereik van 1,1 miljoen volgers.

Hoewel deze finfluencers laagdrempelig informatie geven over beleggen en daarmee in een behoefte voorzien, kleven er risico's aan de werkwijze van vrijwel alle finfluencers. Geconstateerde risico's bij hun werkwijze zijn:

- mogelijk beleggingsadvies geven zonder vergunning
- onzorgvuldige beleggingsaanbevelingen doen
- aanprijzen risicovolle producten
- samenwerken met partijen zonder vergunning
- beleggingsondernemingen betalen finfluencers voor het aanbrengen van klanten

Om finfluencers hierover te informeren organiseerde de AFM in december een webinar/ronde tafel voor finfluencers, waarin werd uitgelegd aan welke regels finfluencers zich moeten houden. Daarnaast

ontvingen de 5 bij de verkenning betrokken beleggingsondernemingen een norminformerende of een normoverdragende brief over de toepasselijkheid van het provisieverbod op aanbrengvergoedingen. Bovendien publiceerden wij onze algemene bevindingen van de verkenning om finfluencers en beleggingsondernemingen in de breedte hierover te informeren, zodat zij actie kunnen ondernemen om verdere overtredingen te voorkomen.

Ook hebben wij een campagne op sociale media gevoerd om volgers te wijzen op de risico's. De animatie die daarvoor is ingezet, is op YouTube, Instagram, Snapchat en Facebook aan specifieke doelgroepen getoond. In totaal is hij bijna 1 miljoen keer voorbijgekomen in de verschillende tijdlijnen. Ruim 100 duizend keer werd de video helemaal afgekeken. 6.000 kijkers klikten door naar een speciale [checklist op onze website](#).

Integriteit van de Nederlandse beleggingsmarkt

Onerlijke handelspraktijken, belangenverstrengeling en overige frauduleuze gedragingen vormen aanhoudende risico's op de Nederlandse beleggingsmarkt. Om deze risico's terug te dringen heeft het integriteitstoezicht van de AFM zich ook in 2021 gericht op zowel het voorkomen als het bestrijden van integriteitsovertredingen. Zo hebben we een aantal formele en informele waarschuwingen uitgevaardigd over malafide beleggingsplatforms die, al dan niet met een Europees paspoort, schade aanrichtten bij Nederlandse beleggers. Wij hebben diverse partijen van de Nederlandse markt kunnen weren.

Daarnaast hebben we verschillende uitgebreide campagnes uitgevoerd om beleggers weerbaarder te maken tegen malafide praktijken. Zo hebben we een aantal bekende Nederlanders gevraagd om consumenten te waarschuwen tegen advertenties waarin zij worden gebruikt om mensen over te halen

in te stappen in bepaalde producten. Ook voerden we in 2021 intensieve gesprekken met binnenlandse en buitenlandse ketenpartners om integriteitsrisico's in de beleggingsmarkt tegen te gaan. Deze aanpak heeft onder andere geleid tot het weren van een aantal malafide CFD-brokers van de Nederlandse markt. Ook is er een daling waarneembaar in het aantal signalen over malafide CFD-brokers met een Europees paspoort. Wij hebben hiermee bijgedragen aan een groeiend bewustzijn en een stevigere aanpak van crimineel gedrag in de financiële sector.

Wet toekomst pensioenen

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft de wetgeving over het nieuwe pensioenstelsel in 2021 nader uitgewerkt tot het conceptwetsvoorstel [Wet toekomst pensioenen](#). Als adviseur en onafhankelijk toezichthouder zijn wij betrokken geweest bij dit wetgevingsproces. Zo hebben we begin 2021 [gereageerd op de consultatie](#) van het voorstel. Op verzoek van het departement hebben we medio 2021 een toezichttoets uitgevoerd op het toen voorliggende wetsvoorstel. Punten waar de AFM bij de totstandkoming van het wetsvoorstel steeds aandacht voor heeft gevraagd zijn onder meer de benodigde mate van deelnemersbescherming en de versteviging van de keuzebegeleiding door pensioenuitvoerders. Hieronder lichten we dit toe.

Deelnemersbescherming in het nieuwe stelsel

In onze inbreng in de consultatiereactie en toezichttoetsen hebben we ons er hard voor gemaakt dat de positie van de deelnemers voldoende wettelijk wordt gewaarborgd. In de Stuurgroep Uitwerking Pensioenakkoord hebben wij hiervoor actief aandachtspunten aangedragen. Denk aan de transparantie over de gevolgen van het invaren van het nieuwe stelsel en het effect op het pensioenvermogen van individuele deelnemers van de herverdeling tussen generaties. Maar ook een nadere versterking van de rechtsbescherming van de deelnemer om geschillen die betrekking hebben op de pensioenregeling tussen pensioenuitvoerders en (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, buiten de rechter om te (kunnen) behandelen.

Wij hebben aangegeven dat nu het moment is gekomen om de deelnemersbescherming te laten meegroeien met het nieuwe stelsel. Wij vinden van belang dat:

1. de gekozen pensioenregeling aansluit bij de kenmerken van de deelnemers
2. deelnemers goed worden begeleid bij alle keuzes die zij moeten maken
3. de keuzes die bij de transitie van het oude naar het nieuwe stelsel worden gemaakt, uitlegbaar zijn aan de deelnemers

De transitie van het oude naar het nieuwe pensioenstelsel is voor deelnemers complex en de gevolgen hiervan zijn moeilijk te overzien. Pensioenuitvoerders zouden deelnemers concreet en tijdig moeten informeren over de gemaakte keuzes bij die transitie, en de impact daarvan op hun individuele pensioen. Juist omdat het bezwaarrecht ontbreekt, moeten deelnemers zo concreet en persoonlijk mogelijk geïnformeerd worden over wat de transitie betekent voor hun verwachte pensioenuitkering en hun opgebouwde rechten.

Daarnaast is het belangrijk dat bij alle keuzes die in de transitie worden gemaakt niet alleen wordt gekeken naar de technische gevolgen van de transitie, maar juist naar de uitlegbaarheid van de overgang voor deelnemers. Op ons verzoek is in het wetsvoorstel opgenomen dat pensioenuitvoerders communicatieplannen moeten opstellen tijdens de transitie. Het is immers noodzakelijk om deelnemers tijdig, correct, duidelijk en evenwichtig mee te nemen in de complexe onderwerpen en de veranderingen.

Keuze in pensioenregelingen

De nieuwe wet leidt ertoe dat alle pensioenregelingen premieregelingen worden, met behoud van collectieve elementen. Het afgelopen decennium hebben wij gezien dat het aantal pensioendeelnemers aan uitkeringsovereenkomsten (*defined benefit* (DB)-regelingen) al gestaag afnam ten gunste van *collective defined contribution* (CDC-) en premieregelingen (*defined contribution* (DC)).

In een premieregeling wordt alleen de premie toegezegd. Dit betekent dat pensioenaanbieders beleggen voor rekening en risico van de deelnemer. De inrichting van de regeling heeft dan ook rechtstreeks impact op het pensioen van de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde.

In april stelden wij in ons [onderzoek naar dergelijke variabele pensioenuitkeringen](#) dat niet alle pensioenuitvoerders bij de ontwikkeling van variabele pensioenproducten voldoende rekening houden met de kenmerken en behoeften van deelnemers, zoals de risico's die ze willen en kunnen nemen.

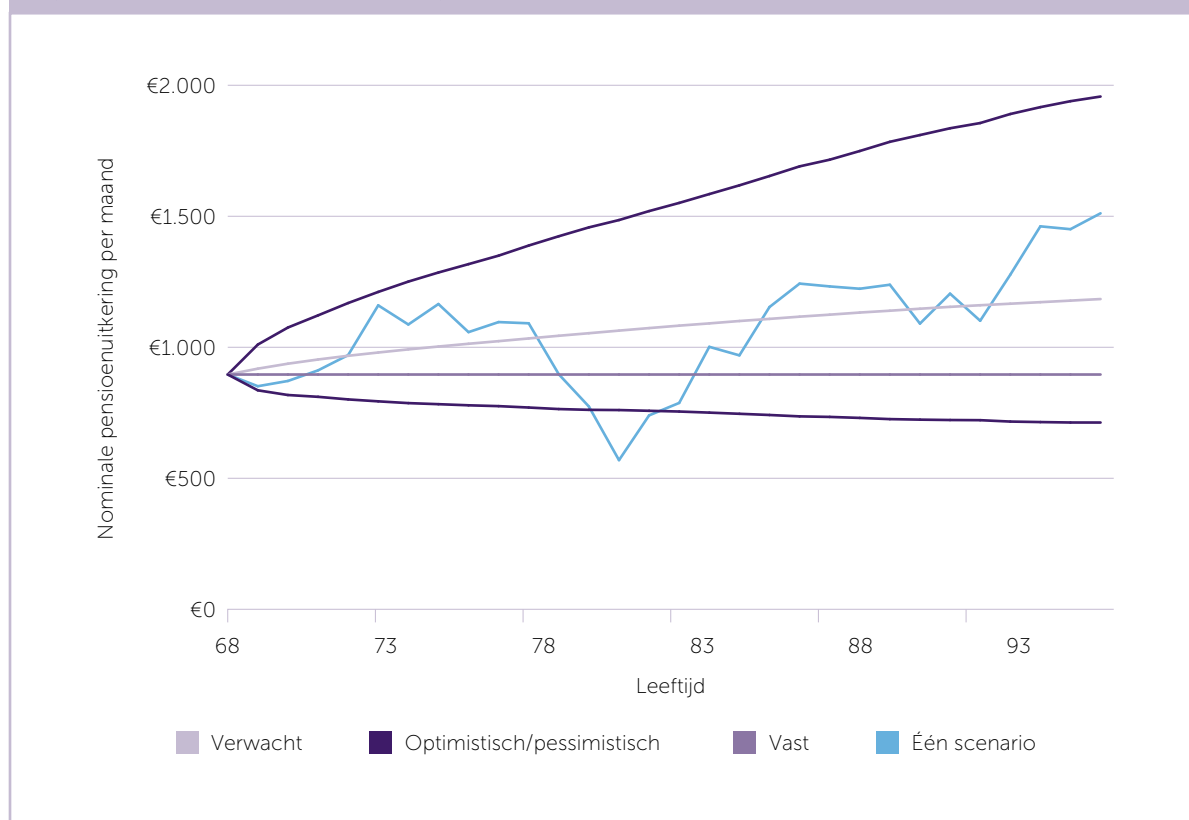

Ook bleek dat ze deelnemers niet altijd goed begeleiden bij de keuze tussen een variabele of een vastgestelde pensioenuitkering.

Tegen deze achtergrond hebben wij daarom het volgende uitgedragen. Wij vinden het belangrijk dat pensioenuitvoerders de verschillende deelnemerspopulaties inzichtelijk maken en op basis hiervan bepalen voor wie een variabele uitkering wel of niet geschikt is. Ook is het belangrijk dat deelnemers het belang en de (langetermijn)gevolgen van hun

keuze goed snappen. Bijgaande figuur uit ons onderzoek illustreert de mogelijke volatiliteit van het daadwerkelijke verloop van de uitkering van de variabele pensioenuitkering. Wij blijven hiervoor aandacht vragen en zijn met de sector in gesprek. Zo kan de digitale keuzeomgeving deelnemers helpen met complexe keuzes. Dit is onderdeel van de nieuwe norm keuzebegeleiding die vanaf 1 januari 2023 gaat gelden. Wij komen met aanbevelingen voor pensioenuitvoerders.

Figuur 2: variabele pensioenuitkering

In deze grafiek staan de diverse fictieve scenario's van iemands pensioen vanaf 68 jaar tot 93 jaar en ouder. Bij een vaste uitkering blijft de lijn rond €896, die zal in principe niet wijzigen. Bij een variabele uitkering is er een optimistisch ('goed weer') scenario waar de maandelijkse uitkering stijgt van €896 op leeftijd 68 jaar tot €1.900 op leeftijd 93. Het pessimistische ('slecht weer') scenario geeft aan dat de maandelijkse uitkering langzaam daalt van €896 op leeftijd 68 jaar tot €720 op leeftijd 93. De variabele pensioenuitkering ('verwacht weer') stijgt langzaam van €896 tot €1.160 per maand op basis van een mediaan scenario. In de grafiek staat ook een mogelijk scenario zoals het daadwerkelijk kan verlopen. Deze uitkering schommelt sterk tussen ongeveer €650 tot maximaal €1.500 per maand. Het daadwerkelijke verloop is onder andere afhankelijk van het gerealiseerde rendement.

Eind juni hebben wij het [eerste Sectorbeeld Pensioenen](#) uitgebracht. Dat heeft ons inzicht gegeven in de keuzes die worden aangeboden en de mate waarin deelnemers gebruikmaken van deze keuzes. Dit beeld is opgesteld op basis van informatie die de AFM bij ruim 200 Nederlandse pensioenfondsen, pensioenverzekeraars en premiepensioeninstellingen heeft opgevraagd. Het sectorbeeld geeft daarmee een overzicht van de stand van zaken en ontwikkelingen in het pensioenlandschap waar het gaat om de tweedepijlerpensioenen. Om trends in de sector te kunnen volgen herhalen wij in de komende jaren dit onderzoek. Ons voornemen is om de informatie en inzichten jaarlijks met de sector te delen. Ook maken de inzichten het mogelijk om ons werk als toezichthouder effectief uit te voeren.

Gepersonaliseerde verzekeringspremies en -voorwaarden

Verzekeraars zijn in toenemende mate in staat om verzekeringspremies te personaliseren, door gebruik van data en technologie. In plaats van een vaste premie per risicogroep, betaalt een individu een premie op maat. Een voorbeeld is een verzekeraar die het rijgedrag of de gezondheid via een stappenteller of bloeddrukmeter van klanten meet, waarbij veilig rijden of gezond leven korting oplevert. Tegelijkertijd kunnen verzekeraars ook vooraf de premie of acceptatiekans aanpassen, door geavanceerde data-analyse.

Vanwege de mogelijke impact van deze technieken, hebben wij [9 aandachtspunten gepubliceerd](#) bij het personaliseren van verzekeringspremies. Deze komen voort uit een verkenning naar het gebruik van deze technieken in Nederland, gebaseerd op marktbrede interviews, literatuuronderzoek en toegepaste technieken in het buitenland. Hoewel het personaliseren van verzekeringspremies in Nederland nog niet wijdverbreid is, denken verzekeraars er steeds meer over na. De verwachting is dat wanneer partijen de technieken breder gaan inzetten, het marktbreed snel kan gaan.

Voordelen: veilig gedrag wordt beloond, de schadelast neemt af

De gepersonaliseerde beprijzing van verzekeringsproducten kent diverse voordelen. Zo is er minder 'subsidiëring': burgers die meer risico nemen, betalen hier ook voor, terwijl risicomijdende burgers minder premie betalen. Ook voor moeilijk verzekerbare groepen, zoals taxichauffeurs, zou gepersonaliseerde

beprijzing kunnen leiden tot lagere lasten of een betere verzekerbaarheid. Veilig rijdende taxichauffeurs zouden dan niet worden belast voor de individuen in de groep met een grotere kans op schade. Over de hele linie zouden verzekeringspremies en maatschappelijke kosten kunnen dalen, wanneer schades afnemen door veiliger gedrag en preventiemaatregelen.

Risico's: onverzekerbaarheid, data als betaalmiddel en onvergelykbaarheid

Een groot risico is alleen dat mensen buiten de boot vallen: verzekeraars zouden consumenten kunnen weigeren als ze door individuele data-analyse weten dat de risico's verlieslatend zijn. Dit ondermijnt de solidariteit. Dit zou kunnen leiden tot onverzekerbaarheid. Ook zouden data een betaalmiddel kunnen worden, als verzekeraars consumenten die hun data niet willen delen, een hogere premie laten betalen. Alleen mensen die zich de hogere premie kunnen veroorloven, zouden er dan voor kunnen kiezen hun data niet te delen. Bij gepersonaliseerde polisvoorwaarden geldt dat het nagenoeg onmogelijk zal worden om verzekeringen onderling te vergelijken.

Aandachtspunten en verantwoordelijkheid

Met de 9 aandachtspunten hebben wij de sector meegegeven om, met oog voor de kansen, de risico's van gepersonaliseerde beprijzing te verkleinen. Zo is het onwenselijk als het delen van data verplicht wordt gesteld en is het de verantwoordelijkheid van de sector om de verzekerbaarheid van klanten te borgen. Ook moet altijd rekening gehouden worden met hoe beïnvloedbaar het gemeten gedrag is.

Bij misstanden hebben wij de mogelijkheid om in te grijpen, onder meer op basis van de normen voor productontwikkeling. Maar bij dit thema zijn meer dan ooit de eigen verantwoordelijkheid en het morele kompas van verzekeraars van belang. Wij moedigen initiatieven van de sector aan om hierover door te denken. Onder meer omdat de tegendruk vanuit consumenten beperkt is en concurrentiedruk het morele kompas kan overschaduwen. De AFM blijft zelf de ontwikkelingen nauwgezet volgen en blijft de dialoog aangaan met de sector en andere betrokken stakeholders.

Impact klimaatverandering op verzekeringsdekking

Uitzonderlijke weersomstandigheden zijn een van de belangrijkste veroorzakers van schade. De schades zullen naar verwachting de komende jaren verder toenemen vanwege veranderingen aan het klimaat. In onze [publicatie over de impact van klimaatverandering](#) op schadeverzekeringen in oktober 2021 hebben wij aandachtspunten voor consumenten, ondernemers en overheid gedeeld. In ons datagedreven doorlopende toezicht op schadeverzekeringen zien wij ook dat niet alle weer-gerelateerde schades (volledig) worden gedekt door de verzekering. Door klimaatverandering en toenemend extreem weer in de toekomst is denkbaar dat de schadelast toeneemt en dat bepaalde vormen van schade (verder) zouden kunnen worden uitgesloten van dekking.

Wij hebben in ons rapport een aantal belangrijke aandachtspunten genoemd.

- De verwachting is dat klimaatverandering onder meer zorgt voor toename van de hoeveelheid neerslag. Vooral de kans op extreme neerslag wordt vergroot. Schade door neerslag is voor particulieren doorgaans gedekt. Voor ondernemers is een verzekering vaker maatwerk en is schade door neerslag niet vanzelfsprekend meeverzekerd.
- Zoals de zomer van 2021 liet zien in Limburg, België en Duitsland, neemt het overstromingsrisico toe. Bij dekking van schade door overstromingen wordt onderscheid gemaakt naar de oorzaak van de overstroming. Overstromingen die mogelijk een andere oorzaak hebben dan lokale neerslag, zoals bijvoorbeeld rivieren die buiten hun oevers treden, zijn niet overal verzekerd. Consumenten lijken zich niet genoeg bewust van het feit dat zij voor dit risico niet verzekerd zijn.
- Naast uitzonderlijke neerslag neemt door klimaatverandering ook de kans op periodes van droogte toe. Een belangrijke vorm van schade als gevolg van droogte is verzakking en instorting van onder andere woningen. Het risico op verzakking en instorting is inmiddels onverzekerbaar, terwijl consumenten nog steeds uitgaan van verzekerbaarheid.

Microcracks in zonnepanelen

Schade aan zonnepanelen is doorgaans gedekt in de opstalverzekering en soms in de inboedelverzekering. Dekkingen die minder vaak voorkomen, zeker na 2016 toen er veel hagelschade was, betreffen zogeheten 'microcracks'. Deze microcracks kunnen op hun beurt weer tot gevolgschade leiden, zoals een mindere opbrengst, maar brengen ook een hoger brandrisico met zich mee. Deze vormen van schade zijn minder vaak gedekt en kunnen dus voor rekening komen van de consument. Omdat deze schade vaker zal voorkomen in de toekomst, zowel vanwege de klimaatverandering als de groeiende hoeveelheid zonnepanelen, is het belangrijk dat consumenten zich bewust zijn van dit risico.

Consumenten en ondernemers krijgen te maken met een toenemende schadelast als gevolg van klimaatverandering. Ze moeten zich hierop voorbereiden door het aanhouden van financiële buffers en het nemen van preventiemaatregelen. Dit roept ook de vraag op wat de sector en de overheid kunnen doen om bepaalde schade toch verzekerd of verzekerbaar te houden. Met het rapport heeft de AFM hiervoor aandacht gevraagd en een bijdrage willen leveren aan het creëren van bewustzijn bij consumenten en ondernemers. De AFM blijft de ontwikkelingen rondom dit onderwerp monitoren en blijft in gesprek met de sector en overheid.

Andere activiteiten bij het toezicht op financiële dienstverlening

Toezicht op bestaande en nieuwe producten

In 2021 hebben wij 2 onderzoeken afgerond die gericht waren op een integraal beeld van de kwaliteit van het *Product Approval and Review Process* (PARP) en waar nodig de oorzaken van een gebrekig productontwikkelingsproces. Het onderzoek richtte zich op het beleid, de inbedding van PARP in de organisatie en de werking van PARP in de praktijk. Specifiek werd gekeken naar 3 producten: een hypotheeksoort, een arbeidsongeschiktheidsverzekering en een pensioenproduct.

Oorzaken van een gebrekkig PARP in een van de onderzoeken lagen vooral in een beleid dat onvoldoende uitgewerkt en richtinggevend was, het niet voldoende uitvoeren van de verschillende onderdelen van PARP en het niet plaatsvinden of vastleggen van een (expliciete) evenwichtige belangenafweging. De betrokken onderneming is op basis van de bevindingen verbeteringen aan het doorvoeren.

Naast deze onderzoeken werd bij 1 andere partij het PARP onderzocht. Hierin werd geconcludeerd dat deze partij te weinig aandacht heeft gehad voor het perspectief van de klant en de onderzochte PARPs onvoldoende diepgaand uitgevoerd zijn. Zo is de doelgroep onvoldoende afgebakend, wordt de werking van het product in verschillende scenario's niet of te beperkt getoetst, borgt de distributiestrategie niet dat producten alleen bij de doelgroep terechtkomen en is de informatieverstrekking onvoldoende afgestemd op de doelgroep. De betreffende partij heeft hierover een waarschuwingsbrief ontvangen.

Het is van belang producten zorgvuldig te ontwikkelen en te evalueren. Ondernemingen dienen alleen producten te ontwikkelen die in het belang van de klant zijn en worden aangeboden aan een afgebakende groep klanten voor wie het product geschikt is (de doelgroep). Een goed functionerend PARP is daarvoor cruciaal. Door middel van goede inrichting van het PARP kan een onderneming waarborgen dat bij de ontwikkeling van een product op een evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met de belangen van de klant.

De wettelijke norm voor productontwikkeling bestaat in Nederland al wat langer dan de wettelijke vereisten die volgen uit Europese wet- en regelgeving. In 2021 hebben wij webinars georganiseerd voor collega-toezichthouders uit het buitenland en beleidsmakers bij Europese toezichthouders ESMA, EBA, EIOPA en de Europese Commissie. Tijdens deze interactieve digitale sessies werd zowel het wettelijk kader voor productontwikkeling besproken als onze inzichten over consumentengedrag. Er was veel interesse voor de webinars. Hiermee hebben wij onze standpunten over productgovernance internationaal goed voor het voetlicht kunnen brengen.

Productinterventiemaatregel op turbo's

Met een [productinterventiemaatregel](#) hebben wij het aanbod van turbo's aan Nederlandse retailbeleggers aan banden gelegd. Turbo's zijn hefboomproducten:

beleggers speculeren op een koersdaling of -stijging van een onderliggende waarde, zoals een aandeel, index of valuta. De onderliggende waarde wordt voor een groot deel gefinancierd met geleend geld. Dat verhoogt het risico en kan ertoe leiden dat beleggers hun volledige inleg verliezen. Om dat risico te verminderen, kiest de AFM ervoor om hefboomlimieten toe te passen. Met ingang van 1 oktober 2021 is er een hefboombeperking, een verplichte risicowaarschuwing en een verbod op handelsbonussen. Daarmee willen we retailbeleggers beter beschermen tegen de risico's van turbo's. Uit eerder onderzoek bleek dat een ruime meerderheid veel geld verliest.

Zelfonderzoek naar passende toon aan de top

Bij 12 ondernemingen (7 financieel dienstverleners en 5 verzekeraars) is onderzoek uitgevoerd naar de 'toon aan de top'. Een gezonde toon aan de top is sturend voor een beheerste en integere bedrijfsvoering. Deze is weer bepalend voor het handelen in het belang van de klant door alle betrokkenen in die onderneming. Voor dit onderzoek is de methodiek van *Validated in control assessment* (VICA) gehanteerd. Daarbij moesten de partijen met een selfassessment hun volwassenheid aangeven op verwachtingen die wij hadden geformuleerd. De volwassenheidsindicatie stelde ons in staat om de goede discussie met de partijen te voeren.

Bij de adviseurs en bemiddelaars is het onderzoek inmiddels afgerond. Bij de verzekeraars verwachten we dit in 2022 af te ronden. Bij banken start het onderzoek in 2022. Wij kijken met tevredenheid terug op het onderzoek bij de adviseurs en bemiddelaars. Het heeft ons inzicht gegeven in eventuele risico's, die kunnen leiden tot vervolgonderzoeken of interventies.

De gesprekken hebben zowel de partijen als wijzelf als bijzonder zinvol ervaren. Met de opgevraagde informatie versterken wij onze eigen informatiepositie op geprioriteerde thema's, in dit geval visie- en strategievorming, toon aan de top, interactie tussen de raad van bestuur en de raad van commissarissen, de cultuur en aansturing. Met dit onderzoek komt het onderwerp 'toon aan de top' nadrukkelijk op de bestuursagenda te staan en de aandacht voor het belang hiervan is toegenomen.

Transparantie kosten door pensioenfondsen

Meer dan de helft van de pensioenfondsen heeft in het jaarverslag niet op correcte wijze gerapporteerd over gemaakte kosten. Dat blijkt uit [onderzoek naar jaarverslagen van 166 pensioenfondsen](#)

over 2019. Hierover zijn gesprekken gevoerd met pensioenfondsen, de Pensioenfederatie en aanbieders van kostenbenchmarks.

De gemaakte fouten variëren. In 1 op de 5 jaar-verslagen ontbrak bepaalde verplichte informatie over kosten in zijn geheel. In sommige gevallen ontbraken de verplichte cijfers, maar vielen ze indirect wel af te leiden. Daarnaast was de toelichting op de kosten soms erg beperkt en daarmee niet in lijn met de aanbevelingen die de sector zelf geformuleerd heeft. Dergelijke informatie kan belanghebbenden van het fonds helpen bij een goed oordeel over de hoogte van de kosten en het stellen van de juiste vragen.

Wij hebben fondsen opgeroepen om in hun jaarverslagen over 2020 de wettelijke regels voor kostentransparantie goed te volgen en de verplichte informatie te voorzien van een gedegen toelichting.

Marktdrukken als vergelijkingsmateriaal

Met het jaarlijkse 'Marktdrukken' kunnen financiële dienstverleners hun onderneming vergelijken met collega-kantoren over gemiddelde omzet, gemiddeld aantal fte's en aantal klanten per fte. Deze '[Marktdrukken 2021](#)' is gebaseerd op de Marktmonitor 2021, een vragenlijst die bij 7000 financieel dienstverleners is uitgezet. Via de Marktdrukken vragen wij aandacht voor de overeenkomsten tussen hen en freelancers en aan welke voorwaarden die moeten voldoen. Ook komt controle diplomaplicht en een check van het vergunningenregister door financieel dienstverleners aan bod. Tot slot is aandacht voor de uitkomsten van de vragenlijst Wwft.

Zorgplicht in de beheerfase

Met diverse partijen in de financiële sector hebben wij gesproken over de zorgplicht in de beheerfase en het belang van de doorlopende ondersteuning van klanten in die fase. Dat geldt dus na het afsluiten van een product of een dienst en gedurende de looptijd. Wij vinden het belangrijk dat financiële ondernemingen nadenken over hun rol voor hun bestaande klanten en hoe zij hen helpen om hun doel te blijven halen. Daarom hebben wij eind 2021 de '[Principes voor de doorlopende ondersteuning van klanten](#)' gepubliceerd. De principes gaan over de vraag wat financiële ondernemingen meer kunnen doen dan het minimale van de wettelijke zorgplicht. Zo willen wij financiële ondernemingen stimuleren hun doorlopende dienstverlening aan klanten kritisch tegen het licht te houden en verder te ontwikkelen. Wij zullen in 2022 aan de hand van de principes de dialoog met de sector hierover verder vormgeven.

Verwachtingen managen over winstdelende verzekeringen

Door de aanhoudend lage rente vindt er weinig tot geen winstbijschrijving plaats bij winstdelende (kapitaal)verzekeringen. In 2021 hebben wij onderzocht hoe verzekeraars de verwachtingen managen van polishouders ten aanzien van de kapitaalopbouw binnen de winstdelende verzekeringen. Dit onderzoek is uitgevoerd onder 12 verzekeraars. Hieruit is gebleken dat alle verzekeraars klanten informeren over de tegenvallende winstbijschrijving via de winstbrief. Het Verbond van Verzekeraars had hier eerder toe opgeroepen. Wij zijn hier positief over. Een deel van verzekeraars heeft na contact met de AFM de aanpak aangepast. Door bijvoorbeeld (extra) aanvullende acties uit te voeren voor klanten met een polis gekoppeld aan de hypotheek of het pensioen, of door de communicatie inhoudelijk te verbeteren. In 2022 zullen we bij alle verzekeraars nagaan hoever zij zijn met het informeren van klanten en het uitvoeren van de aanvullende acties.

Adviessoftware: let zelf op zorgvuldige vastlegging

Adviessoftware die gebruikt wordt bij arbeids- ongeschiktheidsverzekeringen is vooral gericht op het vastleggen van keuzes, maar niet op de onderbouwing daarvan. De koppeling van de klantinformatie aan een geschikt product, onderbouwing van keuzes en dossiervorming zijn taken die de adviseur dus zelf moet uitvoeren. Dat blijkt uit het [onderzoek naar deze software](#). In een rapport wijzen wij naast het vastleggen van de onderbouwing, op maatregelen die adviseurs kunnen nemen om klantinformatie goed te beveiligen.

Naar een klantgerichte cultuur

In 2021 hebben we met een aantal banken en verzekeraars vervolgesprekken gevoerd naar aanleiding van het onderzoek en het daaruit volgende rapport 'Bewust Belonen en Waarderen' uit juni 2020. De AFM roept in dat rapport financiële ondernemingen op binnen de risico-inventarisatie van hun beloningsbeleid te onderzoeken hoe medewerkers belonings- en waarderingsprikkel ervaren. Het beloningsbeleid mag een zorgvuldige behandeling van klanten niet in de weg staan. In de gesprekken hebben de ondernemingen toegelicht hoe zij invulling gaven aan de bevindingen uit het onderzoek en de oproep uit het rapport. Het onderwerp belonen en waarderen zal periodiek op de agenda komen bij de reguliere contacten tussen de AFM en de ondernemingen.

Aansluiting auditfunctie bij doelstellingen AFM

In 2021 hebben wij een verkenning uitgevoerd bij 5 grote verzekeraars, de 4 grootbanken en 4 grote adviseurs en bemiddelaars naar de bijdrage van de interne auditfunctie (IAF) aan de toezichtdoelstellingen van de AFM. De aandacht voor de onderwerpen die voor ons toezicht relevant zijn en hoe deze zijn ingebed in de auditaanpak, variëren per IAF. Hier is in de beleving van de AFM in algemene zin ruimte voor verdere verdieping en verbreding.

De verkenning heeft ertoe geleid dat de betrokken IAF's meer bewust zijn geworden van de onderwerpen die voor de AFM relevant zijn over gedragstypische wet- en regelgeving, gedrag en cultuur en toekomstige risico's. De IAF's hebben aangegeven deze onderwerpen mee te nemen in hun jaarplan en auditplanning voor het komende jaar. Wij blijven daarover met de interne auditdiensten in gesprek.

Inrichting van de compliancefunctie

Na een eerder [onderzoek naar de compliance-functie bij beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen](#), hebben we ons in 2020 en 2021 gericht op de verzekeraars en adviseurs en bemiddelaars.

Met de uitvraag willen wij in kaart brengen hoe de compliancefunctie is ingericht en ingebed in deze organisaties, welke impact de compliancefunctie heeft en welk volwassenheidsniveau hierbij past. Een volwassen compliancefunctie draagt bij aan het zelfcorrigerend vermogen van een organisatie. Het monitoren van de verbeterpunten die wij daarbij hebben gesignaleerd, gebeurt in het doorlopend toezicht.

De uitvraag levert ons sectorbrede informatie. Het helpt ons ook bij het kunnen maken van een gedegen risico-inschatting naar de impact en inrichting van de compliancefunctie bij banken.

Afronding Uniforme Herstellkader rentederivaten

In 2021 is de uitvoering van het Uniform Herstellkader rentederivaten (UHK) afgerond. Bijna 19.000 mkb'ers ontvingen voor bijna €1,6 miljard aan compensatie voor niet-passende rentederivaten. Het merendeel van de ondernemers accepteerde het aanbod van de 6 betrokken banken. Wij hebben bij de laatste rapportage over de afhandeling van het UHK ook [een reflectie gepubliceerd](#) vanuit ons eigen perspectief.

Activiteiten in het kader van doorlopend toezicht

Signaleren en weren van schadelijke producten en dienstverleningsconcepten

De AFM heeft gemonitord of er sprake is van schadelijke producten en dienstverleningsconcepten in de distributieketen. Zo hebben wij gescreend of er (nieuwe) schadelijke producten op de markt zijn (of worden gebracht), en passende acties richting ondernemingen ondernomen als dit het geval was. Zo hebben we meerdere gesprekken gevoerd met marktpartijen die van plan waren een product of dienstverleningsconcept op de markt te brengen. Naar aanleiding daarvan zijn sommige producten en dienstverleningsconcepten aangepast of hebben ondernemingen ervan afgezien hun product of dienstverleningsconcept op de markt te brengen. Ook hebben we een verkennend onderzoek gedaan naar de reviewkalender van een onderneming, waarmee we beter inzicht hebben gekregen in de mate waarin producten en/of de distributie ervan mogelijk niet meer passend zijn.

Via een dashboard kunnen we periodiek wijzigingen monitoren in voorwaarden van schadeverzekeringen. Zo hebben we tijdig individuele en marktbrede schadelijke bewegingen waargenomen en hierop waar nodig geacteerd.

Via de *Innovation Hub* melden partijen zich bij ons met innovatie-ideeën voor de financiële dienstverlening. Daarnaast zijn proactief gesprekken gevoerd. In de gesprekken is wet- en regelgeving verduidelijkt en zijn eventuele knelpunten gedeeld.

Correcte, duidelijke en niet-misleidende informatieverstrekking

Goede informatieverstrekking kan consumenten helpen bij het maken van financiële beslissingen en kan voorzienbare teleurstellingen voorkomen. In het toezicht op informatieverstrekking hebben wij 23 terugkoppelingen aan marktpartijen of buitenlandse toezichthouders gegeven over niet-correcte, onduidelijke en misleidende informatieverstrekking in 2021. Dit gebeurde enerzijds vanuit het doorlopend toezicht op informatieverstrekking. Via ons datasysteem monitoren we wekelijks advertenties voor financiële producten en diensten. De terugkoppelingen hebben veelal tot aanpassing van de betreffende informatieverstrekking geleid. Anderzijds voeren we periodiek thematische marktscans uit. Een voorbeeld is een onderzoek naar reclame-uitingen

voor execution-only-beleggen bij een aantal beleggingsondernemingen. In de reclame-uitingen van de betreffende beleggingsondernemingen hebben we tekortkomingen geconstateerd die verschillen in ernst en omvang. De AFM heeft deze partijen aangesproken op de tekortkomingen.

Daarnaast hebben we vanuit MiFID II een marktscan gedaan naar wervende informatieverstrekking over beleggingsdiensten aan (potentiële) cliënten, waarbij de risico's onderbelicht bleven. Bij een aantal onderzochte ondernemingen hebben we tekortkomingen geconstateerd. Zij hebben hiervoor een normoverdragende brief ontvangen. Voor meer marktbrede invloed hebben we een persbericht gepubliceerd over het onderwerp

AFM-AMF position paper over verbeteren grensoverschrijdend toezicht

Onder andere door digitalisering komt het steeds vaker voor dat bedrijven in de Europese Unie financiële producten en diensten aanbieden buiten het land waar ze zelf gevestigd zijn. Deze toename in grensoverschrijdende dienstverlening maakt het belangrijk dat er ook goed grensoverschrijdend toezicht is. Samen met de Franse toezichthouder AMF heeft de AFM hier onderzoek naar gedaan. Hieruit blijkt dat de huidige inrichting van het grensoverschrijdend toezicht ruimte voor verbetering biedt. In een gezamenlijke position paper noemen de AFM en AMF als oplossing onder andere het verbeteren van de informatiepositie van toezichthouders, door het creëren van een Europese database met actuele informatie over grensoverschrijdende dienstverlening, en het geven van meer verantwoordelijkheden en handhavingsmogelijkheden voor de toezichthouder in het land waar de diensten worden aangeboden. Door op dit belangrijke onderwerp met een collega-toezichthouder proactief een position paper te publiceren zorgen we dat er binnen Europa aandacht is voor dit belangrijke onderwerp.

Beïnvloeden van beleid en (inter)nationale regelgeving

De AFM heeft in 2021 actief ingezet op het belang van productgovernance in Europa, onder andere binnen ESMA en EIOPA. Daarnaast zijn er beleidstrajecten geweest rond informatieverstrekking waaraan we een actieve bijdrage hebben geleverd, bijvoorbeeld *Packaged Retail Investment and Insurance-based investment Products* (PRIIPS) en *Sustainable Finance Disclosure Regulation* (SFDR).

Binnen het domein van retailbeleggen hebben we over meerdere onderwerpen het debat op Europees niveau beïnvloed. Dit betrof onder andere de *Retail Investment Strategy* die de Europese Commissie momenteel opstelt, en prioriteiten voor de Europese toezichtagenda 2022 binnen ESMA. Daarbij ging het om onderwerpen als PFOF, *Best Execution*, de bescherming van execution-only-beleggers, cross-border-dienstverlening en crypto's. Hiervoor werden ook diverse publicaties geschreven, onder meer samen met het ministerie van Financiën en met de Franse toezichthouder AMF.

Wat betreft kredietverlening heeft de AFM zich in 2021 in verschillende beleidsdiscussies en over verschillende onderwerpen hard gemaakt voor verantwoorde kredietverlening binnen de leennormen. Zo werd actief meegekeken met en gestuurd op de voorwaarden waaronder verduurzamingsleningen verstrekt gaan worden aan mensen die verduurzaming van hun woning niet zelf kunnen financieren, maar ook geen ruimte om te lenen hebben. Een ander voorbeeld betreft het onder toezicht brengen van *private lease* via wetgeving, waarover zowel intensief is geschakeld met het ministerie van Financiën als in Europees verband met het oog op de herziening van de *Consumer Credit Directive*.

AFM-brede toezichtprioriteit

Tegengaan van witwassen, terrorismefinanciering en andere financieel economische criminaliteit

De AFM ziet toe op de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Sanctiewet 1977 (Sw). In dit toezicht wordt (inter)nationale samenwerking steeds belangrijker.

Financiële ondernemingen hebben een belangrijke functie in het voorkomen van witwassen, terrorismefinanciering en andere financieel-economische criminaliteit. Ondernemingen hebben een poortwachtersfunctie te vervullen om te voorkomen dat criminelen geld dat uit misdaad is verkregen kunnen witwassen via het financiële systeem. Ook kunnen ondernemingen voorkomen dat personen en organisaties waarop (inter)nationale sancties rusten – wegens bijvoorbeeld terrorisme – kunnen deelnemen aan het financiële systeem. Verder kunnen zij tegengaan dat ondernemingen en personen kunnen profiteren van fraude en corruptie. Het vertrouwen in de financiële sector kan worden geschaad als financiële ondernemingen bewust of onbewust bij dergelijke activiteiten betrokken zijn.

Onderzoeken en maatregelen

In 2021 hebben we 155 onderzoeken uitgevoerd in het kader van de Wwft en Sw. De toename ten opzichte van vorig jaar (85 onderzoeken) is voor een groot deel te verklaren doordat wij in 2021 onderzoeken hebben ingesteld naar aanleiding van de jaarlijkse Wwft- en Sw-vragenlijst. Hierbij werden ondernemingen bijvoorbeeld (via een schriftelijk informatieverzoek) gevraagd waarom zij hadden aangegeven geen Wwft- en Sw-beleid te hebben. Ook hebben wij weer risicogebaseerde onderzoeken uitgevoerd, waarbij we onder meer (digitaal) gesprekken hebben gevoerd met het bestuur van ondernemingen, (transactiemonitoring)systemen hebben bekeken en cliëntendossiers hebben ingezien.

Als er sprake was van overtredingen hebben we actie ondernomen. We hebben in dit verslagjaar diverse – formele en informele – maatregelen opgelegd: 1 last onder dwangsom (wegens het niet invullen van de Wwft- en Sw-vragenlijst) en 3 voornemens tot het opleggen van een last onder dwangsom (eveneens wegens het niet invullen van de Wwft- en Sw-vragenlijst), 4 voornemens tot het opleggen van een aanwijzing en 3 aanwijzingen. Er zijn 3 boetevoornemens verstuurd en 1 boete opgelegd. Verder hebben we 19 waarschuwingsbrieven en 5 normoverdragende brieven verstuurd. Daarnaast hebben we 2 normoverdragende gesprekken gevoerd.

De aard van de overtredingen is divers: het betreft veelal het ontbreken van een (goede) Wwft-risicoboordeel of (goed) beleid, tekortkomingen in cliëntenonderzoek en het monitoren van transacties, het niet (goed) melden van ongebruikelijke transacties bij de FIU-Nederland, tekortkomingen op het gebied van het identificeren van *Politically Exposed Persons* (PEPs) of het niet volgen van periodieke opleidingen op het gebied van de Wwft.

Naar aanleiding van de beantwoording van de Wwft- en Sw-vragenlijst zijn in totaal 100 norminformerende brieven aan beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen gestuurd.

In het National Risk Assessment Witwassen 2019 is witwassen via beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen gesignaleerd als 'witwasdreiging met een toekomstig karakter'. Dit was aanleiding om in 2021 een verkennend project uit te voeren via het Financieel Expertise Centrum (FEC), samen met de politie, FIU-NL, FP en AMLC. Er zijn indicaties die aanleiding geven om in 2022 een *quick scan* uit te voeren naar witwassen via illegale beleggingsinstellingen en -ondernemingen.

Communicatie over de Wwft

In juni 2021 organiseerden wij een online informatiebijeenkomst over de herziening van de Wwft BES. In oktober 2021 is een [nieuwe Wwft BES-handleiding](#) gepubliceerd voor dienstverleners uit Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

Op 26 oktober 2021 heeft de AFM aan de hand van de beantwoording de Wwft- en Sw-vragenlijst door beleggingsinstellingen [het rapport 'Poortwachters geportretteerd'](#) gepubliceerd. Medio november 2021 is het [rapport 'Markindrukken 2021'](#) gepubliceerd, met daarin onder meer aandacht voor de naleving van de Wwft door financiële dienstverleners.

Grensoverschrijdend probleem, grensoverschrijdend toezicht

Witwassen en terrorismefinanciering kennen geen landsgrenzen. Op 20 juli 2021 heeft de Europese Commissie daarom 4 wetgevingsvoorstellen gepresenteerd om de regels voor de bestrijding van witwassen en het financieren van terrorisme (*anti-money laundering/combating the finance of terrorism* (AML/CFT)) op Europees niveau (verder) te harmoniseren. Een van de onderdelen hierin is de realisatie van AML/CFT-toezicht op Europees niveau. De Europese toezichthouder zou in 2024 van start moeten gaan.

Wij hebben 6 zogenoemde AML/CFT-colleges opgezet en nemen daarnaast deel aan colleges van andere toezichthouders. Een AML/CFT-college brengt de AML/CFT-toezichthouders van een financiële onderneming uit verschillende landen bij elkaar. Daarnaast kunnen andere relevante partijen, zoals prudentiële toezichthouders, zich aansluiten. In het AML/CFT-college werken de toezichthouders samen en wisselen zij informatie uit met betrekking tot (het toezicht op) de betreffende onderneming.

03

Toezicht op kapitaalmarkten

Het toezicht op de kapitaalmarkten heeft als uiteindelijk doel te zorgen voor een robuuste infrastructuur en eerlijke marktwerking. De AFM wil een infrastructuur die bestand is tegen storingen en waar altijd gehandeld en afgewikkeld kan worden. Daarbij past ook een hoge mate van transparantie. Deze wordt onder meer bereikt door prospectustoetsingen, meldingen van substantiële deelnemingen, *short selling* meldingen, transactierapportage en publicaties van voorwetenschap.

In 2021 is veel (Europese) regelgeving ingevoerd en zien we ook dat – mede als gevolg van brexit – het belang van toezicht op transactierapportages is toegenomen. Ook het toezicht op meldingen en toezicht op notificaties van verdachte transacties *Suspicious Transaction and Order Report* (STOR) is geïntensiveerd.

Als gevolg van brexit zijn er extra benchmark-beheerders, handelsplatformen en handelaren voor eigen rekening (HER's) naar Nederland gekomen. Om ook hier goed toezicht op te houden, is het belangrijk dat we beschikken over de relevante toezichtdata. Om schadelijk handelsgedrag aan te pakken, is internationale samenwerking noodzakelijk.

Resultaten

- Wij hebben beter inzicht in het gebruik van handelsalgoritmes in de markt en zien hogere bewustwording bij instellingen wat betreft hun 'algo-gebruik'; de AFM constateert vooruitgang bij handelspartijen en platformen in de naleving van de wetgeving. Wij zien echter ook verbeterpunten en hebben daarvoor handvatten opgesteld. Zo willen we dat handelspartijen en platformen die gebruikmaken van algoritmische handel in hun IT-strategie, maatregelen opnemen tegen cyberaanvallen.
- Meer en kwalitatief betere STOR-meldingen heeft geleid tot aangescherpt toezicht en meer opsporing van marktmisbruik.
- Het goed ingerichte proces van prospectustoetsingen SPACs heeft gezorgd voor betere beleggersbescherming.
- Toezicht op handel in CO₂-emissiederivaten is opgezet: een goedwerkende secundaire markt – waartoe de handel in CO₂-emissiederivaten behoort – is een noodzakelijke randvoorwaarde om het emissierechtensysteem van de Europese Commissie te doen slagen.

Algo-trading: toenemende bewustwording noodzakelijk

Handelsalgoritmes spelen een steeds belangrijkere rol bij transacties op kapitaalmarkten. Onbeheerste handelsalgoritmes kunnen echter schade toebrengen aan de efficiëntie en het vertrouwen in kapitaalmarkten. Wij willen dat instellingen zich bewust zijn van de risico's en mogelijke gevolgen van incidenten bij de handel via deze algoritmes.

Daarom hebben we onderzocht hoe het staat met de jaarlijkse zelfbeoordeling van de instellingen. Daarbij is ook gekeken in hoeverre handelspartijen en handelsplatformen de algoritmes beheersen. De conclusies zijn in april 2021 gepubliceerd in het rapport '[Algorithmic trading – governance and controls](#)'. Onbeheerste handelsalgoritmes

kunnen een risico vormen voor de stabiliteit van de kapitaalmarkten. Wij zien ruimte voor verbetering bij het testen van handelsalgoritmes voor ingebruikname.

Ook maken wij het huidige 'algo-landschap' inzichtelijk via analyses van order- en TRS-data. Inzicht en begrip, en het signaleren van risico's zijn daarbij de uitgangspunten.

De inzichten uit het algo-onderzoek en onze analyses hebben er mede toe geleid dat het onderwerp op de *supervisory convergence*-agenda is gekomen. Dit betekent dat we met collega-toezichthouders op Europees niveau de risico's van handelsalgoritmes zullen aanpakken.

Handel in CO2-emissiederivaten: inrichting nieuw toezichtgebied

De handel in derivaten op CO2-certificaten is 7 juni 2021 verplaatst van het Verenigd Koninkrijk naar Nederland. CO2-emissiederivaten zijn financiële instrumenten waarop de AFM nog niet eerder toezicht heeft gehouden. Als gevolg van de beslissing van de *Intercontinental Exchange* (ICE) om de handel in CO2-emissiederivaten te verplaatsen van Londen naar Amsterdam en op ICE Endex te gaan verhandelen, hebben we een nieuwe taak gekregen. Een goedwerkende secundaire markt – waartoe de handel in CO2-emissiederivaten behoort – is een noodzakelijke randvoorwaarde om het emissierechtensysteem van de Europese Unie te doen slagen. De nieuwe taken die voortkomen uit het toezicht zijn geïmplementeerd in het al bestaande toezicht op marktmisbruik. Bestaande surveillancetools zijn daarvoor aangepast.

In de [Market Watch 4](#) is aandacht besteed aan dit nieuwe marktsegment. Er is onder meer een overzicht gegeven welke typen marktpartijen verantwoordelijk waren voor het handelsvolume in de CO2-emissiederivaten in de periode van 7 juni tot en met 31 augustus 2021 op ICE Endex.

Daarnaast heeft de Europese Commissie aan ESMA gevraagd om de patronen van handelsgedrag op deze markt en mogelijke aanvullende beleidsmaatregelen dieper te onderzoeken om zo te kijken of aanvullende beleidsmaatregelen noodzakelijk zijn. ESMA heeft in november [een preliminary report](#) gepubliceerd met een voorlopige beoordeling van de *European Union Allowance* (EUA)-markt. In samenwerking met onder meer de Duitse en Noorse toezichthouders hebben we aan dit rapport gewerkt. Naar aanleiding van deze resultaten wordt in ESMA-verband in 2022 een meer diepgaande data-analyse uitgevoerd. Daarbij richten we ons ook op mogelijke beleidsaanbevelingen.

STORs: detectie van marktmisbruik

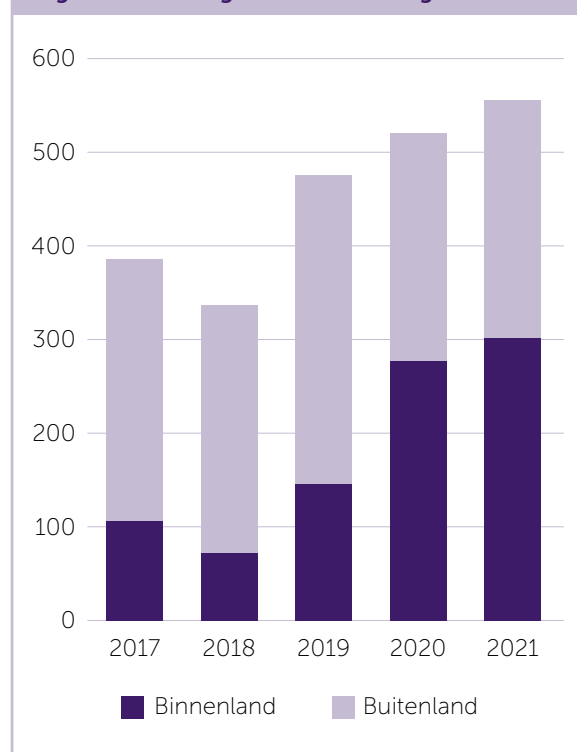
Voor toezicht op marktmisbruik focust de AFM op een betere kwaliteit van STORs (meldingen van verdachte transacties door instellingen). Dit willen we bereiken door datagedreven detectie en aangescherpt toezicht op de instellingen.

Door brexit zijn meer instellingen actief op de Nederlandse markten en door de coronamaatregelen gaan meer mensen beleggen. Mede daarom hebben we in [Market Watch 2](#) en met name in Market Watch 4 de noodzaak van het doen van meldingen van verdachte transacties toegelicht. Evenals de bijbehorende aanpak.

In 2021 hebben we 556 STORs van marktpartijen ontvangen. Ook onze eigen data-analyse levert tientallen aanwijzingen op. Verder kunnen STORs of eigen waarnemingen aanleiding zijn om direct contact op te nemen met de desbetreffende instelling of met de relevante collega-toezichthouder. De bedoeling van het verscherpte toezicht op de meldingsplichtige instellingen is een realisatie van een toename van het aantal en de kwaliteit van de STORs.

Uit de STORs en door *market surveillance* gegenereerde signalen zijn rond de 30 marktmisbruikonderzoeken verricht. Daarvan hebben er 3 geleid tot aangifte bij het Openbaar Ministerie (OM). Bij de overdracht van deze aangiften zijn ook afspraken gemaakt met het OM over het oppakken van deze aangiften.

Figuur 3: ontvangen STOR-meldingen

SPACs: aandacht voor productgovernance

Een SPAC (*Special Purpose Acquisition Company*) is een vennootschap zonder bedrijfsactiviteiten – maar wel met veel eigen vermogen – die naar de beurs gaat om daarmee vervolgens een (deel van) een niet-beursgenoteerd bedrijf te kopen. SPACs kunnen de toegang tot de kapitaalmarkten verbeteren. Voor beleggers zijn SPACs echter beduidend ingewikkelder dan aandelen van ‘gewone’ beursgenoteerde bedrijven en brengen bijzondere risico’s met zich mee.

Vanuit beleggersbescherming vindt de AFM het belangrijk dat beleggers en dienstverleners extra aandacht hebben voor de bijzondere kenmerken en risico’s bij het beleggen in SPACs. Aanbieders en distributeurs van beleggingsproducten in SPACs moeten hiermee rekening houden in hun

productgovernance, en moeten overwegen om deze niet aan te bieden aan retailbeleggers. We hebben 3 inventariserende gesprekken gevoerd met verschillende brokers om een goed beeld te krijgen van SPACs en de risico’s voor retailbeleggers. Ook hebben we de hierboven beschreven lijn bij ESMA uitgedragen, en blijven we (inter)nationale ontwikkelingen op dit terrein volgen.

In 2021 zijn 40 aanvragen voor een beursnotering binnengekomen en hebben we 16 prospectussen van SPACs goedgekeurd. Om een gelijk speelveld in Europa en een goede beleggersbescherming in Nederland te bereiken, streven wij ernaar dat beleggers in Europees genoteerde SPACs op dezelfde manier worden geïnformeerd (bv. door prospectus en doorlopende informatie) en distributeurs voldoende rekening houden met de productgovernance vereisten.

GameStop

Eind januari 2021 kochten particuliere beleggers wereldwijd massaal aandelen van onder meer computerspelletjesketen GameStop, mede gevoed door de dynamiek op het Amerikaanse beleggersforum WallStreetBets. Dit leidde tot uitzonderlijke koersstijgingen en vervolgens tot flinke verliezen bij grote hedgefondsen die met short posities hadden geanticipeerd op koersdalingen. Ook veel particuliere beleggers leden vermoedelijk verlies, omdat de koers daarna weer hard daalde. In Nederland stapten ongeveer 25.000 particuliere beleggers in.

Naast [een persbericht](#) waarin wij pleitten voor meer transparantie, is ook via andere invalswegen aandacht besteed aan de risico’s van beleggen met sociale-media-advies.

In [MarketWatch 3](#) zijn wij onder meer ingegaan op de risico’s van beleggingsbeslissingen die gemaakt worden door beïnvloeding via sociale media. Daarnaast is toegelicht aan welke regels een beleggingsadvies moet voldoen. Ook wanneer beleggingsinformatie via sociale media wordt gegeven. In ESMA-verband hebben we meegewerkt aan de verklaring die is afgegeven naar aanleiding van de gebeurtenissen rondom GameStop.

Eind maart hebben we [beleggingsondernemingen opgeroepen](#) transparanter en actiever te communiceren bij uitzonderlijke koersbewegingen. De uitzonderlijke situatie rondom de handel in GameStop liet zien dat dit beter kan. De AFM is hierover in contact getreden met betrokken beleggingsondernemingen.

MiFID/MiFIR-review

De Europese Commissie heeft eind 2021 een wetgevingsvoorstel gepubliceerd voor de herziening van *Markets in Financial Instruments Regulation* (MiFIR). Deze herziening moet leiden tot een betere prijsvorming en efficiënte allocatie van kapitaal, vroegtijdige identificatie van risico's voor de financiële stabiliteit en een betere marktintegriteit. Wij pleiten bij deze herziening voor meer gerichte en relevante transparantie voor investeerders, beleggers en toezichthouders.

Consolidated tape

We hebben ons in 2021 ingezet voor de oprichting van een *realtime consolidated tape* (CT) voor aandelen en een voor obligaties. Een Europese consolidated tape is de ultieme elektronische toegang tot totale marktdata. Een consolidated tape leidt tot minder versnipperde (prijs)informatie op de Europese markten, helpt bij het creëren van een echte interne Europese markt en verbetert mogelijkheden van controle op executiekwaliteit (*best execution*) voor beleggers en investeerders.

Wat betreft de implementatie heeft de AFM in 2021 opgeroepen om te starten met een post-trade CT voor de obligatiemarkten. Obligatiemarkten worden gekenmerkt door een groter gebrek aan transparantie en een hogere mate van fragmentatie dan de aandelenmarkten. Daarnaast ligt een CT voor de aandelenmarkten politiek gevoeliger gezien de impact die dit kan hebben op het verdienmodel van Europese beurzen. Deze vrezen dat een CT ten koste zal gaan van de inkomsten uit data en de concurrentie met alternatieve handelsplatformen zal intensiveren.

Wij stellen ons maatwerk voor innovatieve omgeving (*Innovation Hub*) ter beschikking voor ontwikkeling van een consolidated tape. In de Innovation Hub kijken we met marktpartijen mee – 6 partijen in 2021 – naar de technische en operationele mogelijkheden voor de ontwikkeling van een *fixed income* consolidated tape.

PFOF

De AFM constateert een toenemend gebruik van *payment for order flow* (PFOF) als handelsmodel op de Europese financiële markten. De AFM acht dit een ongewenste ontwikkeling omdat PFOF kosten verhult en het handelsmodel indruist tegen het beginsel van open en concurrerende markten. PFOF is in Nederland verboden en de AFM is voor wat betreft het Europese convergentietraject voorstander van een Europees verbod. Onze mening hebben we ook aan de Europese Commissie kenbaar gemaakt.

Overige activiteiten bij toezicht op kapitaalmarkten

Textmining

In het kader van het aangescherpte toezicht op de kapitaalmarkten is in ons toezicht op prospectussen voor het eerst op experimentele schaal textmining toegepast. Textmining is een data-analysetechniek, zoals statistiek, datamining en *machine learning*. Hierdoor kunnen patronen en tendensen worden ontdekt in de prospectussen. Het afgelopen jaar heeft dit geleid tot veelbelovende eerste resultaten op het gebied van tekstherkenning in prospectussen. Deze resultaten bieden voldoende basis om het experiment in 2022 voort te zetten.

ESG Benchmarks

ESG-Benchmarks zijn benchmarks die *Environmental, Social and Governance* (ESG)-doelstellingen nastreven en waarbij – in de samenstelling – rekening wordt gehouden met ESG-factoren. Wij constateren een toename in aanbod en gebruik van ESG-benchmarks.

In 2021 is meer duidelijkheid gekomen over de invulling van de *Low Carbon Benchmark package*. De lagere regelgeving trad eind 2020 in werking en in de loop van het jaar zijn er Q&A's door ESMA gepubliceerd waar de AFM aan heeft bijgedragen. Hierdoor kunnen marktpartijen beter invulling geven aan de vereisten.

De Low Carbon Benchmark package verbetert de mogelijkheden een goed beeld te krijgen van de aansluiting van een bepaalde benchmark bij de duurzame beleggingsbehoefte. De AFM bekijkt of de beheerders onder ons toezicht voldoen aan de eisen in de regelgeving, waarbij de focus ligt op de eisen over transparantie.

In ESMA-verband hebben we ons beziggehouden met de ontwikkeling van de regelgeving en het maken van *guidelines* voor dit type benchmarks. Ook hebben we ons beziggehouden met aanvragen van marktpartijen die dergelijke benchmarks aan het ontwikkelen zijn. Verder hebben we de Statements van de Benchmarks gecheckt.

Nieuwe regels crowdfunding

De nieuwe [crowdfundingverordening](#) is sinds 10 november 2021 van toepassing. Ten opzichte van de huidige regelgeving in de Wft en Bgfo biedt deze nieuwe verordening een behoorlijke uitbreiding op het gebied van beleggersbescherming, transparantie en operationele processen. Met de verhoogde standaarden wordt gewaarborgd dat in alle EU-lidstaten dezelfde regels gelden voor crowdfundingdienstverleners.

In oktober 2021 hebben we bestaande dienstverleners [op de hoogte gesteld](#) dat zij vanaf 10 november 2021 tot 10 mei 2022 een vergunningaanvraag kunnen indienen. Deze aanvraag moet voldoen aan de eisen die de nieuwe verordening stelt. Hiertoe zijn formulieren opgesteld en is een brochure uitgebracht die partijen een uitleg geven bij de nieuwe regelgeving. Ook is inhoudelijke *guidance* gegeven over de invulling van bepaalde eisen. In 2021 hebben we nog geen vergunningaanvragen ontvangen.

Inwerkingtreding IFR/IFD regels (met name beloningsregels)

Op 26 juni 2021 is de *Investment Firm Regulation* (IFR) van toepassing geworden in Nederland. De *Investment Firm Directive* (IFD) is geïmplementeerd in nationale wetgeving en is, samen met de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2021 (Rbb 2021), 19 oktober 2021 in Nederland in werking getreden. De voorbereiding en voorlichting van marktpartijen is eind 2020 begonnen.

De IDR en de IFD vormen samen het nieuwe kader voor beleggingsondernemingen. Hiervoor heeft ook de AFM nieuwe toezichttaken gekregen bijvoorbeeld op het gebied van interne governance,

openbaarmakingsvereisten en beloningsregels. Door het *twin peaks*-model in Nederland en de overlappende wettelijke bevoegdheden werken wij nauw samen met DNB bij de beoordeling van deze nieuwe regels.

Beperking gedragsrisico's benchmarktransitie

In 2021 zijn er veel ontwikkelingen geweest op het gebied van de rentebenchmarktransitie. Ook heeft de Europese Commissie gebruik gemaakt van nieuwe bevoegdheden, waarbij zij een benchmark die stopgezet wordt, kan vervangen door een ander. Wij houden, samen met DNB, de vorderingen van Nederlandse marktpartijen in de gaten.

Doorlopende activiteiten bij toezicht op kapitaalmarkten

Toezicht op handelsplatformen

Als gevolg van brexit hebben we in Nederland een toename gezien in handelsvolume in aandelen van dagelijks 2,3 miljard euro naar meer dan 8 miljard euro. De nieuwe in Nederland beheerde of geëxploiteerde platformen breidden hun aanbod in en vanuit Nederland verder uit. Nederland wordt gezien als het bruggenhoofd om de EU te bedienen. Toetsing van deze initiatieven vormt een belangrijke activiteit van het AFM-toezicht. Einde zomer 2021 hebben wij, na een uitgebreide toetsing, vergunning verleend voor het in Nederland exploiteren van het nieuwe derivatenhandelsplatform van Cboe.

Toezicht Handelaren voor Eigen Rekening

We houden toezicht op ruim 30 Handelaren voor Eigen Rekening (HER's). Dit is een type beleggings-onderneming dat enkel voor eigen rekening en risico handelt en geen klanten heeft. Naar aanleiding van verschillende signalen over een HER, hebben wij onderzoek verricht waarbij wij hebben gekeken in hoeverre er sprake was van (schending van) integere en beheerste bedrijfsvoering. Gedurende het onderzoek heeft deze HER meerdere wijzigingen doorgevoerd waardoor uiteindelijk is afgezien van het nemen van maatregelen.

Transactierapportage-toezicht

De AFM heeft in 2021 in het kader van het toezicht op transactierapportages de focus gelegd op de operationalisering van het toezicht op *Securities Financing Transactions Regulation* (SFTR) en *Financial Instruments Transparency System* (FITRS). Aan de andere kant is er minder nadruk gelegd op het toezicht om *European Market Infrastructure*

Regulation (EMIR)-transactierapportage in de loop van 2021. Ook is er veelvuldig contact binnen de EU met collega-toezichthouders over verdere verbetering van het toezicht op transactierapportage. Datakwaliteit is immers van groot belang bij het gebruik van die data voor allerlei toezichtdoeleinden.

Meldingentoezicht

De registers van de AFM worden tienduizenden keren per maand geraadpleegd door beleggers. Het toezicht op meldingen van bestuurders en commissarissen, substantiële deelnemingen, transacties van leidinggevend, geplaatst kapitaal, en short selling posities is in 2021 geïntensiveerd. Toezicht op *clearing* en *settlement* instellingen

Clearing en settlement zijn de processen waarmee een transactie daadwerkelijk tot uitvoering komt. Binnen het effectenverkeer is clearing het proces dat aan het eind van een handelsdag de transacties van een beursmember bij elkaar optelt en saldeert om vervolgens de nieuwe posities (dat is het saldo in een bepaald fonds) te kunnen bepalen. Settlement is het proces dat de daadwerkelijke levering van cash en effecten verzorgt. Binnen het betalingsverkeer vinden deze processen ook plaats, dan betreft het autoriseren, doorzenden en salderen van betaaltransacties door een afwikkelonderneming.

Voor veilig verloop houden we voor clearing nationaal toezicht op, EuroCCP, ICE Clear Netherlands en ABN Amro Clearing, en voor settlement op Euroclear.

Vanuit operationeel toezicht was de vergunnings-uitbreiding van EuroCCP naar derivaten-clearing een belangrijke ontwikkeling. Naast het nationale toezicht nemen we deel aan internationale toezichtscolleges van CCPs die transacties clearen gesloten op handelsplatformen. Ook heeft de AFM in 2021 een (interne) verkenning uitgevoerd naar EMIR FRANDT, dat regels stelt aan de voorwaarden waaronder clearinginstellingen toegang tot clearing bieden. Verder zag de AFM, als gevolg van verlaging van drempels voor onderpandisen bij bilaterale clearing, veel nieuwe partijen actief in derivatenhandel onder toezicht komen.

Internationaal gezien spelen we een actieve rol in internationale (beleids)discussies op clearing en settlement terrein, zoals de vraag naar de erkenning van de Britse clearing houses en de *Central Securities Depositories Regulation* (CSDR) Review.

Prospectustoezicht

In 2021 is het aantal aanvragen tot goedkeuring van prospectussen sterk toegenomen. Dit komt voornamelijk door de eerdergenoemde populariteit van de SPAC, maar ook omdat steeds meer internationale ondernemingen kiezen voor een beursnotering in Amsterdam en/of een statutaire vestigingsplaats in Nederland. Hieraan liggen verschillende redenen ten grondslag waaronder brexit. Door de toename van het aantal aanvragen zijn in 2021 de gemiddelde doorlooptijden van het goedkeuringsproces toegenomen ten opzichte van 2020.

Ondanks de toename van de gemiddelde doorlooptijd zijn meer dan 95% van de prospectussen volgens de wettelijke voorschriften binnen de termijnen behandeld. Het toezicht op reclame-uitingen bij prospectusplichtige aanbiedingen is gedurende 2021 verschoven van toezicht voor publicatie van de uitingen naar toezicht na publicatie van de uitingen. Dit past naar onze mening bij een toegenomen kennis van reclameregelgeving bij marktpartijen en een verdere professionalisering van uitgevende instellingen.

04

Toezicht op assetmanagement

Om het doel in het toezicht op assetmanagement – een duurzaam, toekomstbestendig bedrijfsmodel van vermogensbeheerders en zorgvuldige behandeling van cliënten – te kunnen bereiken, let de AFM met name op het adequaat functioneren van de keten van assetmanagementpartijen. Om te voorkomen dat partijen zonder duurzaam en toekomstbestendig bedrijfsmodel überhaupt de markt betreden, wordt ook ‘aan de poort’ intensief toezicht gehouden.

Met ons toezicht op assetmanagement dragen we bij aan een goede werking van de markt en beschermen we de belangen van beleggers- zowel professioneel als retail – die direct of indirect geld hebben ondergebracht bij assetmanagers. We houden toezicht op de markt van collectieve en individuele beleggingen en de spelers daarop: beheerders van beleggingsinstellingen (*Alternative Investment Fund* (AIF) en instellingen voor collectieve beleggingen en effecten (icbe)), bewaarders en beleggingsondernemingen.

De assetmanagementsector is volop in beweging. Het totaal belegde kapitaal groeit door een voortdurende toestroom aan nieuw geld. Grote veranderingen zijn ingezet als gevolg van Europese regelgeving, de langjarige trend naar meer

kapitaalmarktfinanciering en brexit. Ook zien we dat assetmanagementpartijen zich herpositioneren en dat sprake is van consolidatie. Daarnaast vraagt de onzekerheid rond de coronacrisis aandacht, zowel ten aanzien van de waardering van assets als ten aanzien van de beschikbare liquiditeit in de markt.

Daarnaast zien we dat assetmanagementpartijen in toenemende mate bepaalde taken, zoals op het gebied van IT en administratie, aan zogenoemde ketenpartijen uitbesteden. Onvolkomenheden in de beheersing van de uitbesteding kunnen de totale bedrijfsvoering en uiteindelijk het klantbelang schaden.

We blijven in ons doorlopend toezicht aandacht besteden aan het verbeteren van de beheerste bedrijfsvoering van assetmanagers.

Resultaten

1. Onderzoek naar de implementatie van de regelgeving van *Sustainable Finance Disclosure Regulation* (SFDR) in prospectussen wijst uit dat beleggingsinstellingen beleggers beter kunnen informeren over duurzaamheid. In ons [rapport implementatie SFDR](#) zijn hiertoe aanbevelingen opgenomen.
2. Onderzoek naar uitbestedingsbeleid bij assetmanagementpartijen laat zien dat steeds meer partijen beschikken over een uitbestedingsbeleid dit leidt tot een nadere stap in de verbetering van de beheersing van de bedrijfsvoering. De daadwerkelijke implementatie is nog een zorgpunt. In een brief aan de sector hiertoe handvatten gegeven.
3. Uit onderzoek blijkt dat het risicobeheer onder beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (abi) op een aantal punten beter kan. In 2022 komt er een vervolgonderzoek om te kijken of dit verbeterd is en marktpartijen met de in de terugkoppelingsbrief opgenomen verbeterpunten aan de slag zijn gegaan.
4. Uit onderzoek blijkt dat assetmanagementpartijen hun bedrijfsvoering goed lijken aan te passen aan de gevolgen van de coronacrisis, maar dat aandacht noodzakelijk blijft. De tips uit de terugkoppelingbrief kunnen daarbij behulpzaam zijn.

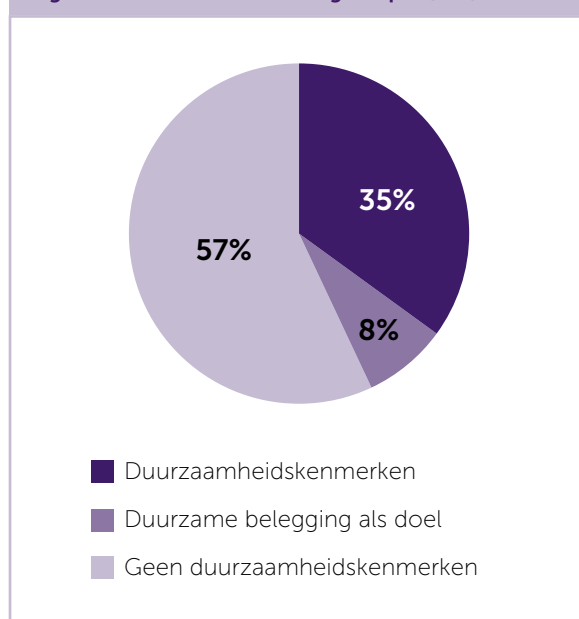
Onderzoek SFDR-regelgeving in prospectussen

Sinds 10 maart 2021 is de [Sustainable Finance Disclosure Regulation \(SFDR\)](#) van toepassing. Deze verordening bevat nieuwe vereisten voor de informatieverstrekking over duurzaamheid (*Environmental, Social and Governance (ESG)* factoren) in de financiële sector. De verordening heeft als doel om beleggers meer inzicht te geven in de duurzaamheidsrisico's en het beter mogelijk te maken om de duurzaamheid van financiële producten onderling te vergelijken.

De AFM heeft onderzocht in hoeverre beheerders van Nederlandse fondsen deze regelgeving hebben toegepast. De conclusies zijn in september 2021 gepubliceerd in [het rapport 'Implementatie SFDR'](#).

Het onderzoek is uitgevoerd onder 100 beheerders van 1250 Nederlandse fondsen. Er is gekeken naar de naleving van artikelen 6, 8, en 9, die zich richten op de precontractuele informatieverschaffing in het prospectus. Van de Nederlandse fondsen geeft de fondsbeheerder bij 57% aan dat dit fonds geen duurzame kenmerken heeft. Daarnaast zetten we vraagtekens bij de zelfkwalificatie van fondsen die zich wel kwalificeren als 'duurzaam'.

Figuur 4: duurzaamheidscategorie per (sub)fonds

Percentage van het aantal (sub)fondsen waarvan de beheerder aangeeft: 'geen duurzaamheidskenmerken' (57%), 'duurzame belegging als doel' (8%) of 'duurzaamheidskenmerken' (35%).

De AFM verwacht dat beheerders de opgedane inzichten toepassen bij de implementatie van de regelgeving, zodat beleggers beter geïnformeerd worden over duurzaamheid. Zeker wanneer de technische standaarden (*Regulatory Technical Standards (RTS)*) en de taxonomie zijn vastgesteld.

De SFDR is ingrijpende nieuwe regelgeving. Bij de introductie hiervan zijn belangrijke kaders van classificatie en risicometing nog niet helemaal ingevuld. Om onduidelijkheden bij de sector weg te nemen, zijn wij met meerdere stakeholders de dialoog aangegaan. Zo hebben we rondetafels georganiseerd met onder meer *Dutch Fund And Asset Management Association (DUFAS)*, Vereniging van Vermogensbeheerders & Adviseurs (VV&A) en Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). Ook is deelgenomen aan het jaarlijkse Morningstar-debat en diverse seminars en rondetafels van marktpartijen en non-profit organisaties.

Uitbestedingen in de keten

Steeds meer activiteiten worden uitbesteed. Als assetmanagementpartijen activiteiten uitbesteden aan derde partijen, blijven zij zelf verantwoordelijk voor de werkzaamheden die voor hen in de keten worden uitgevoerd. Dat vraagt om goede afspraken en beheersmaatregelen zodat de dienstverlening aan cliënten en beleggers niet in gevaar komt. Wanneer uitbesteding onvoldoende wordt beheerd, kan dat leiden tot risico's in de keten en/of bij bedrijfskritische processen.

In het tweede kwartaal van 2021 is wederom bekeken of beleggingsondernemingen en beheerders de risico's van uitbesteding onder controle hebben. We zien verbetering, maar er zijn nog zorgpunten die de stabiliteit en de continuïteit van de sector in gevaar kunnen brengen. Zo zien we weliswaar een daling van het aantal ondernemingen zonder uitbestedingsbeleid, maar de implementatie van beheersmaatregelen blijft achter. Zo wordt door een groot aantal ondernemingen geen onderzoek (*due diligence*) gedaan voorafgaand aan het aangaan van de Uitbestedingsovereenkomst en passen niet alle ondernemingen kwaliteitsmonitoring toe. Daarnaast worden steeds meer activiteiten internationaal uitbesteed. Dit internationale karakter kan de beheersing van uitbestedingsrisico's en het toezicht hierop bemoeilijken. We hebben in een [brief aan de sector handvatten](#) aangereikt.

Uitbestedingen beleggingsondernemingen en beheerders in een oogopslag

Kerngegevens

313
respondenten

94 beheerders,
219 beleggingsondernemingen

244
ondernemingen
besteden uit

1120
uitbestedingen

1.55 bn

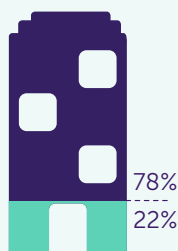
78% van de ondernemingen besteedt kritieke werkzaamheden uit

Meer dan **90%** van de beheerders heeft kritieke werkzaamheden uitbesteed.

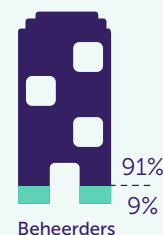
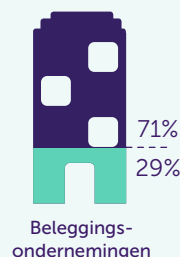
71% van de beleggingsondernemingen besteedt uit. **29%** besteedt echter nog niets uit.

- Kritieke werkzaamheden uitbesteed
- Geen kritieke werkzaamheden uitbesteed

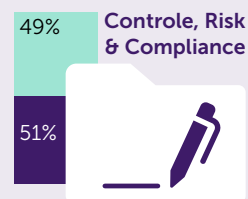
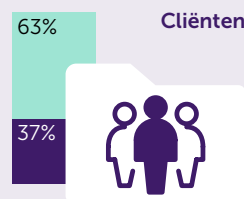
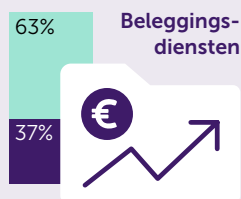
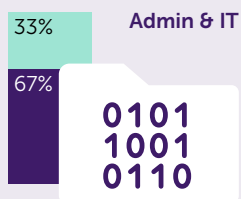
Aandeel AM populatie dat uitbesteedt

Aandeel per subpopulatie dat uitbesteedt

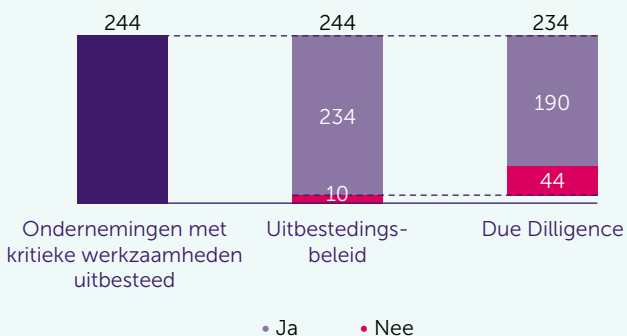

Meeste uitbestedingen te zien op 'Admin & IT' en 'Compliance, Risk en Audit'

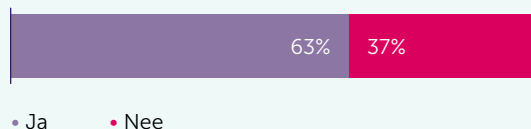

- Een of meerdere uitbestedingen
- Geen werkzaamheden uitbesteed

Ruimte voor verbetering beheersing

Aanwezigheid Kwaliteitsmonitoring-procedures

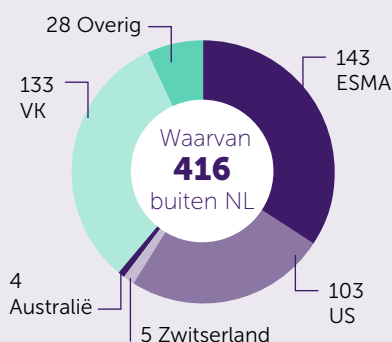
Internationaal speelveld

Meeste uitbestedingen binnen Nederland

1.120

Totaal
uitbestedingen

Waarvan
704
in Nederland

Waarvan
416
buiten NL

Bijna evenveel uitbestedingen
naar Verenigd Koninkrijk als
totaal naar Europa

Onderzoek risicobeheer bij beheerders van beleggingsinstellingen

We hebben onderzoek gedaan naar de naleving van verplichtingen die voortvloeien uit de *Alternative Investment Fund Managers Directive* (AIFMD) op het gebied van risicobeheer. AIFMD is een Europese richtlijn waaraan beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen moeten voldoen voor onder andere een beheerste bedrijfsvoering.

Met dit onderzoek hebben we willen vaststellen hoe de geselecteerde beheerders invulling geven aan de bepalingen die op hen van toepassing zijn. Een van de conclusies was dat risicobeheer nog verder aangescherpt kan worden. Zo is de aard van de potentiële belangenconflicten in het risicobeheerbeleid in een aantal gevallen nog erg beperkt vastgelegd. Dit heeft als gevolg dat de hier uit voortvloeiende risico's mogelijk onvoldoende worden beheerst. Ook werd het risicobeheerbeleid niet in alle gevallen doorlopend bijgehouden, waardoor het risicobeleid niet meer aansluit bij de dagelijkse praktijk. Wel constateren we verbeteringen ten opzichte van eerdere onderzoeken. We hebben in oktober 2021 een [terugkoppelingsbrief met punten voor verbetering](#) naar alle abi-beheerders verzonden.

Andere activiteiten bij toezicht op assetmanagement

Corona-onderzoek bedrijfsvoering

De coronacrisis kan impact hebben op de beheerste bedrijfsvoering van assetmanagers. Veranderingen in de werkwijze en -omstandigheden kunnen leiden tot extra risico's. Zo kunnen bestaande *checks and balances* niet meer goed functioneren of zelfs de continuïteit van de onderneming in gevaar komen. Wij hebben een uitvraag gedaan om inzicht te krijgen in de extra risico's en om vast te stellen of er nog steeds sprake is van beheerste bedrijfsvoering. We zien dat assetmanagers zich bewust lijken van de impact van de coronacrisis en dat zij (de gevolgen van) de pandemie in hun risicoanalyses betrekken. In een [terugkoppelingsbrief](#) aan de sector zijn wel enkele tips meegegeven:

- Evalueer periodiek en pas (waar nodig en mogelijk) de *business continuity* plannen aan
- Denk na over de langetermijneffecten van het grotendeels wegvallen van informelere communicatie

- Centraliseer de werkzaamheden rondom de coronacrisis binnen de organisatie

Rapportages AIFMD en Money Market Funds via AFM Portaal

Om processen te stroomlijnen en datagedreven toezicht te vergemakkelijken, verlopen steeds meer meldingen en rapportages via het AFM Portaal. Vanaf 1 juli 2021 moeten beheerders met een AIFMD-vergunning hun rapportage via het AFM Portaal indienen (in plaats van bij DNB). Per 1 januari 2022 moeten ook beheerders met een registratie op grond van de AIFMD (zogenoeten 'light beheerders') hun rapportages indienen bij de AFM (in plaats van bij DNB). Daarbij heeft de AFM ook de mogelijkheid voor een *bulk upload* (het rapporteren van meerdere fondsen tegelijk) voor beheerders gecreëerd.

Ook beheerders van Nederlandse geldmarktfondsen, de zogenoemde *Money Market Funds* (MMF), moeten vanaf 1 oktober 2021 hun rapportages indienen via het AFM Portaal. Wij sturen de rapportages door naar de *European Securities and Markets Authority* (ESMA). ESMA maakt jaarlijks een rapport met een totaaloverzicht vormen van EU-brede ontwikkelingen in de assetmanagementsector.

Verduidelijking reikwijdte individueel vermogensbeheer

Uit AFM-onderzoek is gebleken dat beleggingsondernemingen die beleggingsdiensten verlenen aan professionele beleggers vaak een te ruime definitie van de beleggingsdienst hanteren als het gaat om 'het beheren van een individueel vermogen'. Door het ruim interpreteren van de beleggingsdienst 'individueel vermogensbeheer' bestaat het risico dat er zonder (de juiste) vergunning ook andere beleggingsdiensten worden verleend. Professionele beleggers krijgen dan niet de volledige bescherming die bij deze beleggingsdiensten hoort.

Bij verschillende typen (deel)vergunningen horen verschillende vereisten, bijvoorbeeld ten aanzien van de vastlegging van het tot stand komen van de transactie. Als instellingen wel beleggingsdiensten verrichten zonder aan de daarvoor geldende vereisten te voldoen, krijgen beleggers bijvoorbeeld niet voldoende informatie. We verwachten van beleggingsondernemingen dat zij toetsen of zij beschikken over de juiste vergunningen. En dat zij – waar nodig – stappen zetten om aan alle wet- en regelgeving te voldoen die van toepassing is op hun dienstverlening.

De sector heeft daarom in februari 2021 [een brief](#) ontvangen waarin de reikwijdte nader is toegelicht, mede aan de hand van een aantal praktijkvoorbeelden.

Onderzoek real estate funds & corporate debt funds

In verband met de coronacrisis heeft de *European Systemic Risk Board* (ESRB) op 6 mei 2020 aan ESMA de aanbeveling gedaan om onderzoek te doen naar fondsen die met name in vastgoed en obligaties investeren. In Nederland betrof dit binnen de reikwijdte van het onderzoek 18 fondsen. Wij zijn nagegaan in hoeverre deze fondsen zijn voorbereid op schokken zoals we deze in maart 2020 hebben gezien. In 2021 hebben we, opnieuw in ESMA-verband, een vervolgonderzoek uitgevoerd, waarbij diepgaander onderzoek werd gedaan naar het voldoen aan de liquiditeitsvereisten van een aantal van de geselecteerde fondsen uit het eerste onderzoek. Bij een aantal fondsen zijn hierop naar aanleiding van dit onderzoek en diverse gesprekken extra liquidity managementinstrumenten geïntroduceerd.

Bevorderen toezichtconvergentie

Samen met EU-collega-toezichthouders neemt de AFM deel aan onderzoeken die door verschillende toezichthouders in hun lidstaat worden uitgevoerd, zogeheten *Common Supervisory Action* (CSA). Zo is een onderzoek uitgevoerd bij een aantal icbe-beheerders naar kosten. Hierbij is gekeken of beheerders geen onnodige kosten in rekening brengen. Uit dit onderzoek bleek dat het bij de geselecteerde beheerders in grote lijnen in orde is, maar dat de schriftelijke vastlegging op onderdelen beter en gedetailleerder kan. Wij hebben de bevindingen aan ESMA teruggekoppeld.

Verder zijn de voorbereidingen gestart voor het eerder geplande eigen AFM-onderzoek naar kostenstructuren die beheerders van fondsen hanteren.

Beleidsbeïnvloeding internationaal

In november 2021 heeft de Europese Commissie een voorstel gepubliceerd voor wijziging van de AIFMD. De voorstellen zijn bestudeerd, mede aan de hand van ons [position paper](#). Daarnaast is met verschillende stakeholders en belangenverenigingen gesproken over deze voorstellen.

Daarnaast is de AFM actief in diverse werkgroepen van ESMA (IMSC, IPISC en OWG) Joint Committee ESG, IOSCO (C5) en de ESRB (NBEG) waar we onder meer het Nederlandse perspectief naar voren brengen.

Doorlopend activiteiten bij toezicht op assetmanagement

De AFM is de primaire toezichthouder op de populatie assetmanagement: collectief vermogensbeheer (AIFMD, UCITS en MMF), individueel vermogensbeheer (MiFID) en bewaarders. Vanuit deze verantwoordelijkheid richten onze doorlopende toezichtactiviteiten zich op het monitoren en bewaken van onder andere adequate vermogensscheiding, bedrijfsvoering, governance en beleggingsbeleid.

Vergunningverlening

De toename in het aantal nieuwe toetreders op de markt die we in 2020 zagen, heeft zich in 2021 verder doorgezet.

In het segment beleggingsondernemingen was zelfs sprake van een ruime verdubbeling van het aantal nieuwe vergunningaanvragen ten opzichte van 2020, er waren in 2021 18 aanvragen. In het segment AIFMD-beheerders ontvingen we 8 vergunningaanvragen en verder ontvingen we 1 aanvraag voor een icbe-vergunning. De toename van het totaal aantal aanvragen ten opzichte van 2020 bedroeg 26%.

Deze toename wordt vooral veroorzaakt door twee factoren. Ten eerste zorgt brexit er voor dat verschillende beleggingsondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk alsnog kiezen voor een Europese vestiging in Nederland. Ten tweede is er een stijgend aantal beheerders van beleggingsinstellingen dat door groei van het beheerd vermogen niet langer onder het registratieregime actief kan blijven en een AIFMD-vergunning aanvraagt. De totale populatie van ondernemingen die onder toezicht staan stijgt minder, omdat ook verschillende beheerders en beleggingsondernemingen in 2021 hun vergunning hebben ingeleverd.

Assurance-rapportages

Naar aanleiding van onderzoek in 2019 hebben beleggingsondernemingen 8 maart 2021 [een terugkoppeling](#) gekregen op de door hen aangeleverde assurance-rapportages. We hebben aangegeven nog steeds ruimte voor verbetering te zien. Wij vragen aandacht voor een aantal specifieke onderwerpen in de assurance-rapportage. Aandachtspunten zijn onder meer het gebruik van een erkend geldmarktfonds bij de bewaring van cliëntgelden en de selectie, aanwijzing en periodieke beoordeling van derde partijen met wie de

beleggingsonderneming samenwerkt bij het bewaren van financiële instrumenten en gelden van cliënten.

In ons toezicht besteden wij extra aandacht aan de naleving van het tijdig en correct indienen van het assurance-rapport vermogensscheiding. Daarbij kan worden overgegaan tot handhaving als het assurance-rapport vermogensscheiding niet tijdig wordt ingediend of anderszins niet aan de wettelijke vereisten voldoet.

Meldingen

Beleggingsondernemingen, bewaarders en beheerders van beleggingsinstellingen (zowel icbe's als abi's) zijn wettelijk verplicht om bij de AFM bepaalde meldingen te doen. Naast aanvragen en intrekkingen van vergunningen of registraties gaat het daarbij onder andere om materiële wijzigingen in de bedrijfsvoering (uitbesteding, beloningsbeleid, governance) en incidentmeldingen. Voor beheerders van beleggingsinstellingen komen daar nog fondsmeldingen en prospectuswijzigingen bij.

In 2021 zijn er maar liefst 1853 meldingen gedaan. 696 daarvan betroffen extra meldingen en Europese paspoortaanvragen vanwege het van kracht worden van de *Cross-Border Distribution Framework* ([CBDF-richtlijn](#)). Daarnaast waren er 383 fondsmeldingen (registraties en deregistraties) van vergunning- en registratiehouders, tegenover 205 in 2020 (waarvan 138 registraties). Het aantal nieuwe beleggingsinstellingen en icbe's ligt daarmee ruim boven het gemiddelde van de afgelopen jaren. Verder nam het aantal aanvragen en intrekkingen van vergunningen en registraties van assetmanagementpartijen toe: 238 in 2021, versus 214 in 2020.

Ook qua doorlopend toezicht meldingen was sprake van een stijging ten opzichte van 2020, van 403 naar 554. Deze stijging van het aantal meldingen werd voor een deel veroorzaakt door meer prospectuswijzigingen, mede vanwege het van kracht worden van de SFDR. Daarnaast was er een hoger aantal meldingen van delegatieregelingen, significante wijzigingen, incidenten, en fusies en overnames.

Meldingen zijn belangrijk om het gedrag van partijen en de daaruit voortvloeiende risico's in de sector in kaart te brengen. Met de afhandeling van deze meldingen hebben we onder meer tijdig kunnen bijsturen op wijzigingen in de bedrijfsvoering bij instellingen. Uit de dagelijkse toezichtpraktijk en gesprekken met marktpartijen is echter gebleken dat

deze meldingen niet altijd worden doorgegeven. Ondanks de wettelijke verplichting dit te doen.

Vooraf beleggingsondernemingen zijn zich onvoldoende bewust van hun meldingsplicht. Ook worden meldingen van significante wijzigingen regelmatig te laat ontvangen, doordat deze pas ruim na de wijziging worden doorgegeven. Daarom is in oktober 2021 een [oproep aan de assetmanagementsector](#) gedaan om alle significante wijzigingen te melden. Wij zullen blijven monitoren of assetmanagementpartijen voldoen aan hun meldingsplicht.

Bewaardersrapportages

Bewaarders hebben een belangrijke rol in het toezicht op beleggingsinstellingen. Ze nemen de activa van beleggingsinstellingen in bewaring en hebben eigen toezichttaken. In juli 2021 is terugkoppeling gegeven aan de sector (zowel bewaarders als beheerders) van de inzichten en bevindingen uit de ontvangen bewaardersrapportages. Op die manier willen we meer inzicht krijgen in (door bewaarders geconstateerde) materiële onregelmatigheden bij beheerders van beleggingsinstellingen.

In de terugkoppeling hebben we inzicht gegeven in onze bevindingen uit de bewaardersrapportages over de referentieperiode juni 2020 tot en met 31 december 2020. Een belangrijke taak van bewaarders is om mogelijke onregelmatigheden bij beheerders tijdig te signaleren, zoals het overschrijden van de beleggingsrestricties, geen goede registratie van een fonds of geen goede waardering van de activa. Deze bevindingen moeten ze vervolgens melden aan de betreffende beheerders en aan de AFM. Ook beheerders hebben de wettelijke verplichting om incidenten binnen de door hen beheerde fondsen te melden bij de AFM. Uit de bewaardersrapportages over de afgelopen referentieperiode is gebleken dat dit niet in alle gevallen (tijdig) gebeurt. Daarnaast viel het (te) hoge aantal (passieve) overschrijdingen van de beleggingsrestricties op. We hebben in terugkoppelingsbrieven naar bewaarders en beheerders aangegeven wat we van hen verwachten. Welke maatregelen moeten ze treffen om (structurele) overschrijdingen van beleggingsrestricties te voorkomen.

Overig

Ook in 2021 heeft de AFM veel contact gehad met instellingen naar aanleiding van signalen over onder meer gebreken in de beheerste bedrijfsvoering. Hierdoor hebben we tijdig kunnen bijsturen, ook

zonder dat formele onderzoeken noodzakelijk waren. Daarnaast zijn we onderzoeken gestart bij individuele instellingen naar aanleiding van ernstige signalen, zoals vermeende risico's op het gebied van digitale veiligheid. Ook hielden we toezicht op vervolgstappen en/of afwikkeling van activiteiten naar aanleiding van formele maatregelen die zijn

opgelegd bij individuele instellingen. Verder hebben we marktpartijen voorbereid op de inwerkingtreding van de zogeheten *Investment Firm Regulation* en *Investment Firm Directive* (IFR/IFD) en de 'Richtlijn grensoverschrijdende distributie van instellingen voor collectieve belegging' (CBDF-richtlijn).

AFM-brede toezichtprioriteit

Financiële stabiliteit

De AFM houdt toezicht op de financiële stabiliteit vanuit kapitaalmarkt- en gedragsperspectief en vult daarmee het stabiliteitstoezicht van DNB aan. De AFM heeft binnen haar toezichtdomein aandacht voor risico's die in potentie de financiële stabiliteit raken. Daarom analyseert de AFM of sprake is van stabiliteitsrisico's op drie terreinen die onder haar toezicht vallen, namelijk: kapitaalmarkten, de vermogensbeheersector en risico's die veel klanten van financiële instellingen raken. Daarnaast zijn we onderdeel van het Financieel Stabiliteitscomité (FSC). Het FSC heeft tot taak risico's voor de financiële stabiliteit in Nederland te signaleren en daarover aanbevelingen te doen.

Dit jaar stond in het teken van lessen uit de coronacrisis, de komst van handelsplatformen en mogelijke overwaarding op onder meer vastgoedmarkten.

Inzichtelijk maken stabiliteitsrisico's binnen het AFM-domein

Net als voorgaande jaren hebben wij gezorgd voor een overzicht van risico's voor de financiële stabiliteit binnen het AFM-domein. Dit overzicht vormt de basis voor vervolganalyses en beleidsstandpunten. Dit jaar zijn extra stappen gezet door ESMA, met input van de AFM, voor het ontwikkelen van een raamwerk voor het systematisch monitoren van de hefboomfinanciering van beleggingsinstellingen. In juni 2021 hebben wij [verslag uitgebracht over stabiliteitsrisico's](#) aan de Tweede Kamer.

Vervolgonderzoek naar de liquiditeitsrisico's van margin calls

Omdat vermogensbeheerders grote portefeuilles rentederivaten beheren, vaak voor pensioenfondsen die zo hun renterisico afdekken, kunnen de *margin calls* op deze portefeuilles ook groot zijn. De AFM heeft dit onderzocht door bij 5 grote vermogensbeheerders na te gaan wat het effect was van de sterke rentebewegingen in maart 2020, veroorzaakt door de corona-uitbraak. [Dit onderzoek](#) toont aan dat beheerders tegen de grenzen van hun liquiditeit aanliepen. Daarom gaan wij na of maatregelen genomen moeten worden om liquiditeit beter te borgen en om geldmarkten beter te laten functioneren.

Onderzoek in ESRB-verband naar de systeemrisico's van exchange traded funds

Wij hebben in 2021 (in ESRB-verband) onderzoek gedaan naar de systeemrisico's van *exchange traded funds*. Hieruit blijkt dat economische theorie er weliswaar op wijst dat zulke fondsen via verschillende kanalen tot systeemrisico kunnen leiden, maar ook dat deze fondsen behoorlijk robuust waren voor de marktschokken in maart 2020. Het ESRB-rapport wordt na het verslagjaar gepubliceerd.

Een analyse van hoe het nieuwe pensioenstelsel de vermogensbeheersector raakt

Wij zijn gestart met een analyse naar de gevolgen van het nieuwe pensioenstelsel voor het beleggingsbeleid van pensioenfondsen. Veel hangt echter nog af van de verdere invulling van het stelsel, daarom is hier geen prioriteit aan gegeven. Eerste inzichten zijn dat een prikkel ontstaat om meer te investeren in illiquide beleggingen en dat de renteafdekking mogelijk verandert.

De stabiliteitsaspecten van derivatenclearing op Europees niveau

Het clearinghuis LCH.ltd, dat in het Verenigd Koninkrijk is gevestigd, heeft een centrale rol op Europese derivatenmarkten. Vanwege brexit speelt de vraag of dit wenselijk is. Met andere woorden: of de financiële stabiliteit in de EU erbij gebaat is als bepaalde clearingdiensten binnen de EU zouden plaatsvinden. Wij hebben de voor- en nadelen van de verplichte plaatsing van clearing geanalyseerd, om goed voorbereid deel te nemen aan de Europese discussie over dit onderwerp.

Onderzoek naar taxaties door vastgoedfondsen

In aanvulling op de agenda 2021 hebben wij onderzocht of Nederlandse vastgoedfondsen op tijd hun vastgoed herwaarderden, aangezien door de coronacrisis de prijs van onder meer kantoorvastgoed volatiel werd. De uitkomst van deze analyse is dat het overgrote deel van de fondsen hun taxatiebeleid op orde hebben.

Analyse brexitplatformen

Ook in aanvulling op de AFM Agenda 2021 hebben wij geanalyseerd wat het belang is voor de financiële stabiliteit van de handelsplatformen die vanwege brexit naar Nederland zijn gekomen. We hebben op regelmatige basis overleg met het Financieel Stabiliteitscomité. Hierbij is onder meer gesproken over crisismanagement.

Occasional paper liquiditeitsrisico pensioenfondsen

Onder de noemer occasional paper publiceren wij regelmatig onderzoek dat relevant is voor beleidsmakers, wetenschappers, professionals in de zakelijke en financiële dienstverlening en in sommige gevallen ook het brede publiek. In december is het occasional paper [liquiditeitsrisico pensioenfondsen](#) gepubliceerd.

Beleidsagenda

Beleidsmatig speelde op Europees niveau de vraag hoe het de liquiditeit van beleggingsinstellingen beter kan worden geborgd. Dit heeft inmiddels geresulteerd in beleidsvoorstellen door de EC die onder meer een uitbreiding van liquiditeitsmanagementinstrumenten behelst, voor beheerders zelf en voor toezichthouders. Binnen Nederland speelden vooral beleidsvragen rond de huizenmarkt, die tekenen van oververhitting vertoont. Wij hebben ons daarom steeds op het standpunt gesteld dat leennormen niet verruimd dienen te worden en dat uitzonderingen op die normen aandacht verdienen.

05

Toezicht op accountants-organisaties en verslaggeving

Relevante en betrouwbare verslaggeving is een cruciale randvoorwaarde voor een goed functionerend financieel systeem. Daarbij hoort een onafhankelijk oordeel van de accountant. Beleggers, analisten, banken en andere belanghebbenden moeten kunnen vertrouwen op de (niet-)financiële informatie van ondernemingen en de zekerheid die accountants daaraan geven met hun wettelijke controles.

Met het toezicht op accountantsorganisaties en verslaggeving draagt de AFM bij aan betrouwbare en relevante (niet-)financiële verslaggeving.

In 2021 deden wij opnieuw onderzoek naar de wijze waarop accountantsorganisaties de kwaliteit van hun wettelijke controles duurzaam verbeteren. We richtten ons daarbij op het intern kwaliteitsonderzoek en de kwaliteit van wettelijke controles van OOB-accountantsorganisaties. Ook bereidden we ons in 2021 voor op de toezichtuitvoering vanaf januari 2022 op de accountantsorganisaties met een reguliere (Wta-)vergunning (voorheen ook wel niet-OOB-accountantsorganisaties genoemd). In 2021 hebben we voorts onderzoek verricht naar de toepassing en kwaliteit van niet-financiële informatie in verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen.

Voortzetting onderzoek naar realisatie kwaliteitsslag OOB-accountantsorganisaties

De zes OOB-accountantsorganisaties in Nederland werken sinds 2014 aan de duurzame verbetering van de kwaliteit van hun wettelijke controles. Sindsdien heeft de AFM meermaals onderzoek gedaan naar die kwaliteitsslag. In 2021 deden we onderzoek naar de kwaliteit van wettelijke controles, het intern kwaliteitsonderzoek (IKO) en het intern toezicht van de OOB-accountantsorganisaties via hun raden van commissarissen (rvc's).

Onderzoek naar opzet en uitvoering IKO en kwaliteit wettelijke controles

Met het kwaliteitswaarborg IKO beoordelen accountantsorganisaties zelf de kwaliteit van hun wettelijke controles. Zo kan het IKO organisatiebrede tekortkomingen signaleren, herstellen en voorkomen. Wij [onderzochten](#) hoe de OOB-accountantsorganisaties hun IKO hebben opgezet, uitgevoerd en hoe het bijdraagt aan hun kwaliteitsdoelstellingen. Ook hebben we de uitkomsten van IKO's uit 2020 vergeleken met de uitkomsten van ons onderzoek naar de kwaliteit van 18 wettelijke controles.

We waren positief over hoe de OOB-accountantsorganisaties hun IKO vormgeven. Met hun IKO krijgen zij inzicht in de gerealiseerde kwaliteit van hun wettelijke controles en stimuleren zij hun lerende organisatie. We waren daarnaast overwegend positief over het inzicht dat het IKO gaf in de kwaliteit van de wettelijke controles. Het IKO gaf namelijk voor het overgrote deel van de onderzochte controles een vergelijkbaar oordeel als de AFM. Uit ons onderzoek bleek ook nog dat er mogelijkheden zijn om het IKO te versterken en te vernieuwen.

Elke OOB-accountantsorganisatie kreeg een individueel rapport waarin wij onze observaties en bevindingen terugkoppelden. Dat konden zij gebruiken om te reflecteren op hun IKO en benutten om (meer) grip te krijgen op de kwaliteit van hun wettelijke controles. Onze bevindingen zijn bovendien nuttig voor rvc's en auditcommissies van de gecontroleerde ondernemingen, als ook voor andere gebruikers van jaarrekeningen, zoals beleggers en financiers. Zij kunnen de bevindingen gebruiken voor een verdergaande dialoog over de kwaliteit van wettelijke controles.

Onderzoek naar werkwijze en impact rvc's

Bij ons [onderzoek naar het intern toezicht van de OOB-accountantsorganisaties](#) keken we naar de impact en werkwijze van hun rvc's, die het onafhankelijke, interne toezicht vormen. We onderzochten daarbij hoe zij impact hebben op het bepalen en realiseren van de kwaliteitsdoelstellingen en welke werkwijze zij daarbij hanteren. We waren positief over hun impact. Die hadden zij vooral door meerdere randvoorwaarden voor kwaliteit te stimuleren, binnen de specifieke context van hun accountantsorganisatie.

Tegelijkertijd constateerden we dat rvc's uitdagingen hebben die hun impact beïnvloeden. Zo hebben ze te maken met de invloed van de partner-aandeelhouders en het internationale netwerk waar de accountantsorganisatie deel van uitmaakt. We riepen rvc's op te reflecteren op die uitdagingen en eventueel te leren van andere rvc's, om zo effectief

verder te kunnen bijdragen aan de duurzame borging van kwaliteit binnen hun accountantsorganisatie.

We constateren in zijn algemeenheid dat de OOB-accountantsorganisaties hard werken aan (de randvoorwaarden voor) de kwaliteit van wettelijke controles.

Voorbereiding en ontwikkeling toezichtuitvoering op 260 accountantsorganisaties

De minister van Financiën kondigde in 2020 aan dat de AFM op grond van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) vanaf 1 januari 2022 het uitvoerend toezicht op alle accountantsorganisaties zal uitvoeren. Dat betekent dat de AFM vanaf dat moment het uitvoerend toezicht uitvoert op de accountantsorganisaties met een vergunning voor het uitvoeren van wettelijke controles bij organisaties van openbaar belang (OOB) én bij accountantsorganisaties met een reguliere vergunning.

Voorbereidingen, ontwikkeling methodologie en informatiesessies

2021 was een belangrijk overgangsjaar, waarin we voorbereidingen troffen, een datagedreven methodologie voor risicogebaseerd toezicht ontwikkelden en kennismaakten met de accountantsorganisaties. Dat laatste deden we met een outreach-campagne die bestond uit 20 kleinschalige online informatiesessies. Daaraan namen ongeveer 200 accountantsorganisaties deel. Tijdens de sessies gaven we uitleg over de nieuwe toezichtmethodologie en wat dat voor hen betekent. De outreach-campagne werd door de deelnemende accountantsorganisaties positief beoordeeld.

Samenwerking en herziene convenanten met NBA en SRA

Tot en met 2021 voerden de NBA en de SRA kwaliteitstoetsingen uit in het Wta-domein. Om de AFM voor te bereiden op het volledige uitvoerend toezicht op de accountantsorganisaties, zijn met de NBA en de SRA [afspraken gemaakt voor de overgang en samenwerking](#) vanaf 1 januari 2022. Mede daartoe zijn de bestaande convenanten die we hadden met de NBA en de SRA vervangen, waarbij de nieuwe convenanten hoofdzakelijk betrekking hebben op informatie-uitwisseling. De nieuwe convenanten bevatten ook een overgangsbepaling waarin afspraken zijn opgenomen voor de overheveling,

waaronder het afronden van lopende (her)toetsingen, de overdracht van dossiers en het beschikbaar stellen van dossiers (toetsingshistorie). De [nieuwe convenanten](#) zijn op 12 januari 2022 gepubliceerd in de Staatscourant en daarmee in werking getreden.

Data-analyse naar kwaliteit wettelijke controles

Wij voerden in 2020 een update uit van [een data-analyse naar toetsingsuitkomsten van de NBA en de SRA bij accountantsorganisaties](#). In onze analyse, die in februari 2021 is gepubliceerd op verzoek van de minister, is bezien of bepaalde kenmerken van deze accountantsorganisaties correleren met een negatieve toetsingsuitkomst door de NBA of de SRA. Daarvoor gebruikten we informatie uit de jaarlijkse AFM Monitor en de kwaliteitstoetsingen door NBA en SRA.

Uit de analyse bleek dat accountantsorganisaties met bepaalde kenmerken, zoals het uitvoeren van minder dan 15 wettelijke controles per jaar, een significant grotere kans hebben op een negatieve toetsingsuitkomst. Ook de hoogte van de omzet en de vergoeding per controle bleken van invloed. In samenwerking met het niet-OOB-platform zijn we in gesprek gegaan met accountantsorganisaties met een beperkte omvang over hun kwaliteitsuitdagingen.

Nieuwe methodologie risicogebaseerd toezicht

Voor het toezicht op de accountantsorganisaties hebben we in 2021 een methodologie voor risicogebaseerd toezicht ontwikkeld. Deze gaat in belangrijke mate uit van kwalitatieve en kwantitatieve data. We willen de toezichtcapaciteit dáár kunnen inzetten waar de risico's het grootst zijn. In 2021 zijn daartoe datapilots uitgerold, waaraan respectievelijk 9 en 37 accountantsorganisaties op vrijwillige basis deelnamen. De data-uitvragen hadden betrekking op hun organisatie en op één of enkele wettelijke controles.

In 2022 wordt een tweede datapilot uitgevoerd, waarmee ook voor het eerst de inzet van het AFM Portaal wordt getoetst. Onder meer op basis van de informatie uit de eerste datapilot en de gegevens uit de AFM Monitor zijn trends, ontwikkelingen en risico's in beeld gebracht. Mede aan de hand van dit marktbeeld hebben we onze toezichtinzet voor 2022 bepaald. Het marktbeeld wordt elk jaar aangepast op basis van de laatste kwantitatieve en kwalitatieve data.

Gefaseerde opbouw van toezicht

Door de overheveling van het uitvoerend toezicht op de groep accountantsorganisaties met een reguliere vergunning is er naar verwachting 25 extra fte nodig.

Deze worden stapsgewijs geworven tussen 2021 en 2024. In 2021 trokken we 12 nieuwe collega's aan.

Met het herzien van de convenanten met NBA en SRA, het werven van nieuwe collega's, de ontwikkeling en implementatie van een nieuwe toezichtmethodologie en de kennismakingssessies zijn de voorbereidingen voortvarend verlopen. De AFM is klaar om het toezicht in gefaseerde opbouw uit te voeren. De accountantsorganisaties worden daarbij zo goed mogelijk geïnformeerd over wat wij van hen verwachten.

Toezicht op (niet-)financiële verslaggeving

Transparantie door beursgenoteerde ondernemingen over niet-financiële informatie in de verslaggeving wordt met het oog op beleggersbescherming steeds belangrijker. Voor gebruikers van die informatie moet het duidelijk zijn wat de impact van duurzaamheidsaspecten (klimaatgerelateerde, sociale en maatschappelijke aangelegenheden) is op de onderneming en haar waardecreatie op de lange termijn. Ook moeten ondernemingen hun eigen impact en invloed op deze aspecten uitleggen.

Internationale aandacht voor kwaliteit van (niet-)financiële verslaggeving

Binnen niet-financiële verslaggeving neemt duurzaamheidsverslaggeving een steeds belangrijkere rol. Beleggers hebben naast financiële informatie behoefte aan relevante, betrouwbare en vergelijkbare duurzaamheidsinformatie om de impact op de ondernemingswaarde te kunnen inschatten. Op de klimaatop in Glasgow in het najaar van 2021 is de oprichting van de *International Sustainability Standards Board* (ISSB) aangekondigd. De ISSB moet wereldwijde standaarden voor duurzaamheidsverslaggeving gaan realiseren.

De AFM heeft zitting in de *Technical Experts Group* (TEG) van de *International Organisation of Securities Commissions* (IOSCO). De TEG beoordeelt of de standaarden die ISSB ontwikkelt, ook echt voorzien in de informatiebehoefte van beleggers. Vanuit onze rol in de TEG zorgden we ervoor dat er meer aandacht komt voor adequate toelichtingen ten aanzien van duurzaamheid in jaarrekeningen en bestuursverslagen.

Verkenning naar en dialoog over toepassing niet-financiële informatie

In februari 2021 rapporteerden we over een verkenning naar het gebruik van niet-financiële informatie door institutionele beleggers en analisten. Uit onze [verkenning](#) bleek dat institutionele beleggers en analisten nog beperkt gebruikmaken van niet-financiële informatie en dat de verslaggevende ondernemingen dat ook te weinig stimuleren met relevante en betrouwbare niet-financiële informatie. Nieuwe regels en uniforme standaarden zouden daarbij helpen.

Als vervolg op onze verkenning hebben we een enquête uitgezet onder beleggers over het belang en gebruik van niet-financiële informatie bij het nemen van beleggingsbeslissingen. De meerderheid van hen gaf aan dat zij niet-financiële informatie betrekken in hun beleggingsbeslissingen, maar het is niet duidelijk in hoeverre dat een doorslaggevende rol had. Ze gaven voorts aan dat zij het belangrijk vinden dat ondernemingen in hun verslaggeving stappen zetten op het gebied van connectiviteit. Dit kunnen zij doen door bijvoorbeeld duidelijk te maken hoe hun niet-financiële prestaties en risico's effect hebben op hun toekomstige financiële prestaties. Geïntegreerde verslaggeving kan daarvoor geschikt zijn. Het verschaffen van zekerheid op niet-financiële verslaggeving heeft daarbij meerwaarde, zeker in samenhang met de wettelijke controle.

Sinds het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie moeten grote organisaties van openbaar belang, zoals beursgenoteerde bedrijven, banken, verzekeraars en kredietinstellingen, met meer dan 500 werknemers al een niet-financiële verklaring opnemen in hun bestuursverslag. In ons toezicht integreren we toezicht op de naleving daarvan steeds meer met ons toezicht op financiële verslaggeving. Dat leidt er onder meer toe dat we vaker met ondernemingen in gesprek gaan of schriftelijke vragen stellen over de naleving van regels voor niet-financiële informatie. Voor een aantal ondernemingen die bij vorige onderzoeken achterbleven bij hun rapportage over niet-financiële informatie, hebben wij hun bestuursverslagen over 2020 geanalyseerd. Bij die ondernemingen waar nog verbetering nodig was, zijn wij in overleg gegaan en hebben we afspraken over de toekomstige verslaggeving gemaakt. In 2022 geven we hier opvolging aan.

Verder spraken we door het jaar heen met verschillende belanghebbenden. We zien daarbij een toenemende betrokkenheid, onder meer van ngo's, bij niet-financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen. Begin 2022 organiseerden we twee rondetafelbijeenkomsten met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, beleggersgroepen en toezichhouders en beleidsmakers. Daarin spraken we over de uitkomsten van onze verkenning en een questionnaire en over toekomstige ontwikkelingen op het gebied van niet-financiële informatie.

Andere activiteiten

Dialoog met (internationale) stakeholders over effectief toezicht op accountantsorganisaties

Om de kwaliteit van wettelijke controles duurzaam te verbeteren, zette het kabinet met enkele voorgenomen maatregelen de volgende stap. Die verwerkte het kabinet in het wetsvoorstel Toekomst Accountancysector, dat het in 2021 consulteerde. De AFM onderschreef de voorgenomen maatregelen in haar reactie op de consultatie.

In 2021 voerden we ook regelmatig overleg met de door de minister aangestelde Kwartiermakers Toekomst Accountancysector, die zijn belast met de uitvoering van een deel van de maatregelen van het kabinet. We zijn onder meer in gesprek geweest met de kwartiermakers over de introductie van een set aan *audit quality indicators* (AQI's).

Uit de voorgenomen maatregelen volgde ook een voorstel voor een intensivering van ons toezicht op OOB-accountantsorganisaties. Dat is door de demissionaire status van het kabinet niet in 2021 behandeld in de Tweede Kamer.

Ook op internationaal niveau voerden we in 2021 overleg over de verbetering van het toezicht op accountantsorganisaties. Zo droegen we in de Europese en internationale samenwerkingsverbanden van accountancytoezichthouders *Committee of European Auditing Oversight Bodies* (CEAOB) en *International Forum of Independent Audit Regulators* (IFIAR) bij aan discussies over kwetsbaarheden in de structuur van de accountancysector.

In meerdere landen zijn er namelijk maatregelen genomen om de kwaliteit van wettelijke controles te verbeteren – de kwaliteit van wettelijke controles is een probleem dat niet alleen in Nederland speelt. De maatregelen die daar genomen worden, zijn

deels gericht op de structuur van de sector. De AFM heeft in werkgroepverband binnen IFIAR een onderzoek geleid om die maatregelen in kaart te brengen. De uitkomsten daarvan hebben we gebruikt om de internationale dialoog hierover aan te jagen en actueel te houden.

Verkenning naar materialiteit in de jaarrekening

Materialiteit in de controleverklaring bij een jaarrekening kan een rol spelen bij de economische beslissingen van beleggers, analisten en financiers. Informatie is materieel als het onjuist weergeven of weglaten ervan van invloed kan zijn op een economische beslissing. Bij het controleren van een jaarrekening moet de externe accountant daarom inschatten wat materieel is. De AFM verkende samen met het Europees samenwerkingsverband CEAOB hoe materialiteit bij de Big 4-accountantsorganisaties wordt toegepast in hun wettelijke controles.

Uit onze verkenning bleek dat er verschillen zijn tussen deze accountantsorganisaties in hun methodologie en de toepassing daarvan bij de bepaling van materialiteit. Deze inzichten geven aanknopingspunten voor een dialoog tussen gebruikers van jaarrekeningen, ondernemingen, auditcommissies en accountants. Zo kunnen gebruikers accountants bevragen over hoe zij de materialiteit bepalen. Dat kan bijvoorbeeld op aandeelhoudersvergaderingen.

Versterken rol van auditcommissies bij kwaliteit verslaggeving en wettelijke controle

Auditcommissies zijn een belangrijke schakel in de keten van partijen die goede verslaggeving moeten waarborgen. Auditcommissies geven de rvc van een onderneming advies over de voordracht van een accountant en monitoren de verslaggeving. De AFM beoogt auditcommissies te versterken in hun rol.

Begin 2021 hebben we een rapport uitgebracht waarin we auditcommissies aanbevelingen doen. Het rapport volgde op een thematisch onderzoek dat we in 2020 uitvoerden. Uit ons onderzoek bleek dat er binnen de auditcommissies voldoende deskundigheid is om hun taken voor selectie en monitoring uit te voeren, maar dat zij meer eindverantwoordelijkheid kunnen nemen bij de selectie van de externe accountant. Ook constateerden we dat zij transparanter kunnen zijn naar aandeelhouders over het selectieproces.

Naast het onderzoek naar de rol van auditcommissies besteden we ook bij andere publicaties aandacht

aan de wijze waarop zij die informatie kunnen gebruiken in haar toezicht op de onderneming. Zo boden we bij onze rapporten over de kwaliteitsslag bij de OOB-accountantsorganisaties en over materialiteit in jaarrekeningen specifieke bijlagen met voorbeeldvragen die onder meer door auditcommissies te gebruiken zijn in hun dialoog met de onderneming en de accountantsorganisatie. Zo reiken we met aanbevelingen, good practices en hulpvragen we auditcommissies praktische handvatten aan die hen helpen bij hun taken. Dat zetten we in 2022 voort.

Financiële verslaggeving in ESEF

Effectenuitgevende ondernemingen in de Europese Unie moesten hun jaarverslag aanvankelijk vanaf 1 januari 2020 digitaal openbaar maken, volgens het *European Single Electronic Format* (ESEF). Dit standaardformat maakt de verslaggeving van ondernemingen toegankelijker voor gebruikers ervan en faciliteert de analyse en vergelijkbaarheid van jaarlijkse financiële verslagen.

Vanwege de aanhoudende coronacrisis bood de Europese Commissie lidstaten de mogelijkheid om de invoering van ESEF met een jaar uit te stellen. In januari 2021 liet minister Hoekstra van Financiën weten dat Nederland van die mogelijkheid gebruikmaakt. Om ondernemingen en hun accountantsorganisaties beter voor te

bereiden, hebben we in november 2021 samen met beroepsorganisatie NBA en XBRL Nederland informatiewebinars georganiseerd. Daarin deelden we *lessons learned* en *good practices*. Ook stelden we voor ondernemingen een testfaciliteit beschikbaar. Ondanks dat ondernemingen hun financiële verslaggeving over 2020 nog niet in ESEF hoefden aan te leveren, deden 18 van de ongeveer 170 ondernemingen dat wel.

Ontwikkeling data-analyse financiële informatie

Naast ESEF zijn Europese beleidsmakers ook bezig met de ontwikkeling van het European Single Access Point (ESAP), dat binnen enkele jaren een centrale toegang tot alle financiële registers in Europa gaat geven. Met zulke activiteiten komt een grote hoeveelheid data beschikbaar. De AFM voert daarop data-analyses uit die bijdragen aan efficiënter en effectiever toezicht.

Zo hebben we in samenwerking met universiteiten en data-experts een algoritme ontwikkeld waarmee we een risicoschatting kunnen maken van een eventuele fout in de jaarlijkse financiële verslaggeving van een onderneming. Dat model wordt gevalideerd en vergeleken met andere risico-analyse-methodieken om de daadwerkelijke effecten ervan te kunnen meten. Ook zullen we het model jaarlijks toetsen en verbeteren aan de hand van werkelijke uitkomsten van handmatige analyses.

Activiteiten op het gebied van integriteitstoezicht op accountantsorganisaties

Onderzoek naar beheersing corruptierisico's

Corruptie is een onverminderd actueel thema voor accountantsorganisaties en de maatschappelijke impact van een incident kan groot zijn. De verantwoordelijkheid om corruptie te voorkomen ligt in de eerste plaats bij de cliënten van de accountantsorganisatie, maar accountantsorganisaties hebben zelf ook een verplichting. Zo moeten zij het risico op corruptie bij hun cliënten in kaart brengen en maatregelen nemen om betrokkenheid bij corruptie te voorkomen. De AFM rondde in 2021 een [onderzoek](#) af waarin we onderzochten hoe accountantsorganisaties deze corruptierisico's beheersen.

Uit het onderzoek bleek dat accountantsorganisaties hun kennis over corruptierisico's kunnen vergroten en beter kunnen onderhouden met trainingen en vaktechnisch overleg. Ook kunnen zij het inzicht in deze risico's verbeteren door betere, centrale rapportering. We deelden verbeterpunten en *good practices*, die accountantsorganisaties kunnen gebruiken om hun eigen beleid te toetsen en waar nodig aan te passen.

Samenwerking met Bureau Financieel Toezicht

In 2020 sloot de AFM een samenwerkingsconvenant met het Bureau Financieel Toezicht (BFT). Het BFT houdt op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme toezicht op accountantsorganisaties. In 2021 maakten we met BFT nadere werkafspraken over informatie-uitwisseling en hebben we een structurele samenwerking opgezet.

Ontwikkeling van visie op fraude

Fraude en hoe accountantsorganisaties daarmee omgaan in hun wettelijke controle is een belangrijk thema. Fraude verstoort immers het economische verkeer en ondermijnt het vertrouwen in het financiële systeem. De accountant vervult daarbij een belangrijke poortwachtersrol. Vanwege het belang van dit thema zijn we in 2021 gestart met het ontwikkelen van een toezichtvisie op fraude. Daarbij richten we ons op vragen als: Tegen welke belemmeringen lopen accountantsorganisaties aan in de praktijk? Wat willen we als AFM samen met de sector, de keten en belanghebbenden bereiken? En welke rol kunnen we als toezichthouder vervullen? We hebben daartoe een analyse uitgevoerd in 2021 en spraken daarover met meerdere groepen belanghebbenden. In het vervolg willen we hun kennis, opvattingen en analyses, samen met die vanuit de accountancysector en wetenschap, gebruiken om onze inzichten verder te verdiepen.

Doorlopende activiteiten

Toezicht op kwaliteit van verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen

De financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen is een belangrijke bron van informatie voor beleggers, analisten, financiers en andere partijen die zich een oordeel willen vormen over de financiële positie en prestaties van een onderneming. De verslaggeving van (beursgenoteerde) ondernemingen moet daarom aan wettelijke eisen voldoen, waarbij we ondernemingen doorgaans attenderen op [specifieke aandachtspunten](#).

In 2021 zagen we daarbij een aanzienlijke toename van het aantal beursgenoteerde ondernemingen als gevolg van beursgangen. We deden ook meer onderzoeken naar aanleiding van signalen. Daarbij viel het op dat deze vaker betrekking hadden op de naleving van wettelijke regels met betrekking tot niet-financiële informatie. In 2021 hebben we als maatregel zes mededelingen afgegeven (in 2020: 2) en maakten we met een aantal ondernemingen afspraken naar aanleiding van onze onderzoeken naar de jaarverslaggeving over 2019 en 2020.

We verzonden eind 2020 aan 21 ondernemingen een brief met aandachtspunten over hoe zij in hun verslaggeving duidelijker kunnen zijn over de gevolgen van de coronacrisis, nadat wij daar eerder in 2020 onderzoek naar deden bij halfjaarberichten. Uit de financiële verslaggeving over 2020 bleek

dat ondernemingen onze aandachtspunten in het rapport en de brieven serieus namen.

In 2021 evalueerden we ook ons eigen toezicht, door met verschillende marktpartijen in gesprek te gaan over mogelijke verbetering van ons toezicht op de verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen. De punten die we identificeerden ter verbetering passen we toe bij ons toezicht op verslaggeving over 2021.

Vergunningen, betrouwbaarheids- en geschiktheidstoetsingen

In 2021 hebben we vijf reguliere vergunningen verleend aan accountantsorganisaties. Er zijn 14 reguliere vergunningen ingetrokken op verzoek van de betreffende accountantsorganisaties en er zijn twee vergunningen vervallen doordat de betreffende accountantsorganisatie niet meer bestaat.

Bij een aanvraag voor vergunningverlening voeren we altijd een intakegesprek met een accountantsorganisatie. Een onderdeel in dit gesprek is de toelichting op het belang van een Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA). Dat draagt eraan bij dat accountantsorganisaties bewuster omgaan met risico's op het gebied van integriteit.

De AFM constateert dat het totaal aantal vergunninghouders licht terugloopt, enerzijds doordat vergunningen worden ingetrokken en anderzijds door overnames en samenwerkingsverbanden onder een gezamenlijke vergunning.

Personen die het beleid van een accountantsorganisatie (mede)bepalen moeten betrouwbaar en/of, in bepaalde gevallen, geschikt zijn voor de uitoefening van hun functie. Zij worden daarvoor getoetst door de AFM.

Opvolging signalen en incidenten

Accountantsorganisaties, ondernemingen en andere belanghebbenden hebben in 2021 diverse signalen en incidenten gemeld bij de AFM. Daarnaast signaleren we ook zelf mogelijke misstanden, onder meer door de media nauwgezet te volgen. In totaal zijn er in 2021 260 signalen behandeld over accountantsorganisaties. Daarvan zijn 159 signalen door accountantsorganisaties gemeld als onderdeel van hun wettelijke verplichtingen om bepaalde meldingen bij de AFM te doen. Denk hierbij aan incidentmeldingen, meldingen over OOB's op grond van Europese wetgeving en het melden van een tussentijdse beëindiging van een wettelijke controleopdracht.

Accountantsorganisaties hebben een wettelijke plicht om ons te informeren over incidenten die ernstige gevolgen hebben voor de integere uitoefening van haar rol. De wet definieert daarbij niet precies wat een incident is. Wij geven daar een interpretatie voor, maar in de praktijk bleek dat accountantsorganisaties die niet altijd even duidelijk vonden. In 2021 [consulteerden](#) wij daarom een verduidelijking van onze interpretatie.

Tuchtzaken

In 2021 diende de AFM één tuchtklacht in tegen een accountant.

In juli 2021 stelde de Accountantskamer de AFM op alle onderdelen in het gelijk in de [tuchtzaak](#) tegen de voormalige Deloitte accountant van Steinhoff International Holdings N.V. Wij hadden een tuchtklacht ingediend, omdat er sprake was van ernstige tekortkomingen in de wettelijke controle van de jaarrekening 2015/2016 van Steinhoff. De Accountantskamer legt de accountant een tuchtmaatregel op in de vorm van doorhaling in de registers voor de duur van drie maanden. De externe accountant heeft hoger beroep aangetekend.

Commissie Financiële Verslaggeving en Accountancy

De AFM heeft een Commissie Financiële Verslaggeving en Accountancy. Deze telde 6 leden in 2021 en bestaat uit experts uit de accountancysector, wetenschap en van belangenpartijen. De commissie leverde een belangrijke bijdrage aan de bredere oordeelsvorming over ons toezicht. Zo was zij betrokken bij de voorbereidingen op de veranderingen van ons toezicht op de accountancysector. Ook leverde zij een bijdrage aan onze onderzoeken naar het intern kwaliteitsonderzoek bij OOB-accountantsorganisaties en naar de impact en werkwijze van rvc's. Eind 2021 is de commissie versterkt met 3 nieuwe leden.

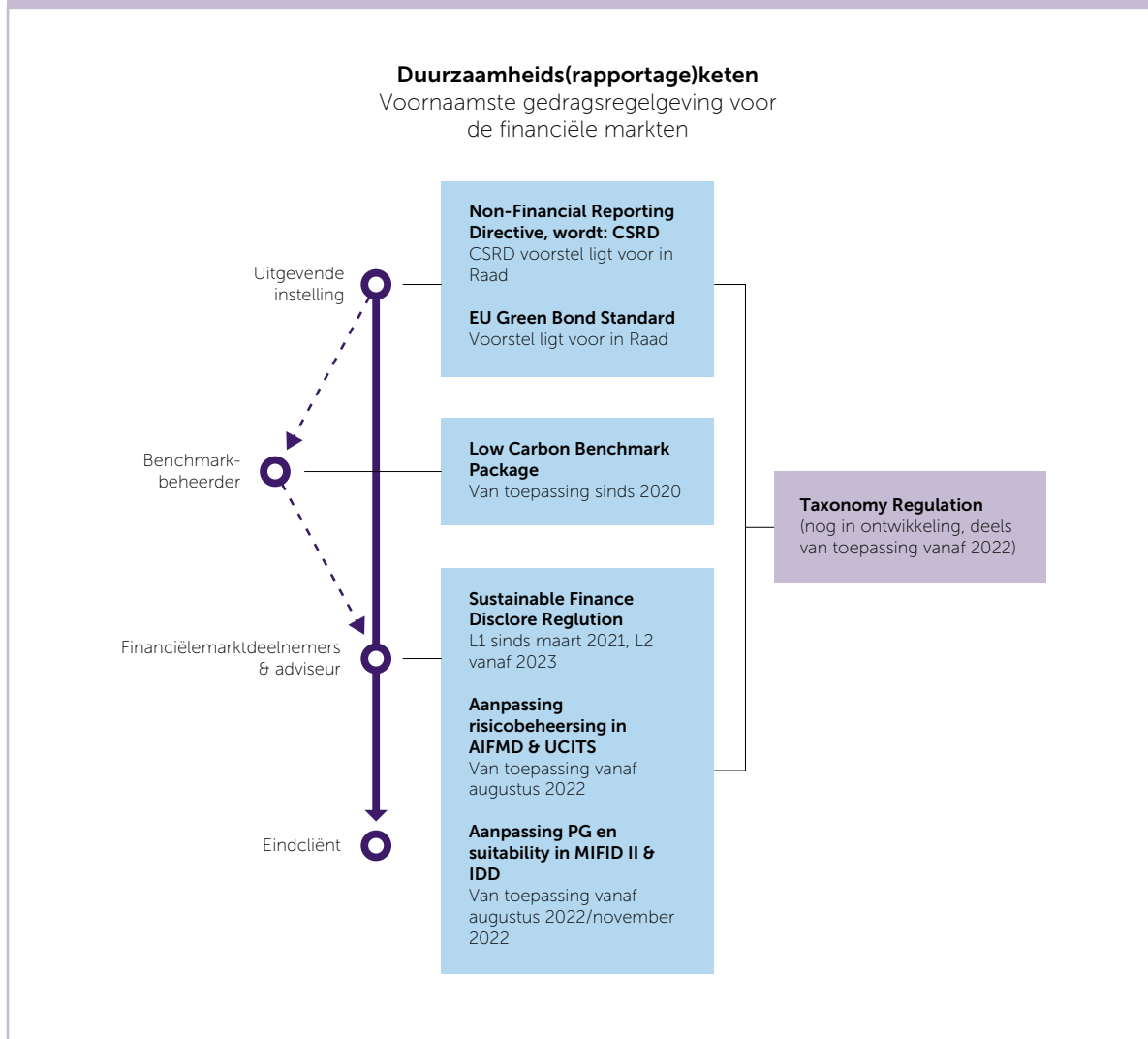

AFM-brede toezichtprioriteit

Duurzaamheid

De financiële sector speelt een belangrijke rol in de transitie naar een duurzame samenleving. Beleggingen en kredieten zijn noodzakelijk om deze transitie te financieren. Om die rol van de financiële sector in goede banen te leiden is veel regelgeving op komst, met name uit Europa.

Figuur 5: duurzaamheids(rapportage)keten

Overzicht van de relevante regelgeving voor financiële marktdeelnemers ten aanzien van duurzaamheidsrapportages.

Een belangrijk onderdeel van nieuwe Europese regelgeving is de *Sustainable Finance Disclosure Regulation*. De SFDR schrijft transparantieregels voor over duurzaamheid door deelnemers aan de financiële markten en financieel adviseurs. De SFDR maakt deel uit van het *Action Plan for Financing Sustainable Growth* van de Europese Commissie.

De activiteiten en de bijbehorende resultaten worden in het bijbehorende toezichtgebied verder uitgewerkt.

Onderzoek precontractuele informatieverschaffing in het prospectussen (naleving artikel 6,8,9)

Er is onderzoek is uitgevoerd onder 100 beheerders van 1250 Nederlandse fondsen. Er is gekeken naar de naleving van artikelen 6, 8, en 9, die zich richten op de precontractuele informatieverschaffing in het prospectus. De uitkomsten van dat onderzoek staan in het hoofdstuk over Toezicht op asset management.

Onderzoek naar de toepassing van (duurzaamheids-)aspecten van geïntegreerde verslaggeving

Op 16 januari 2021 hebben we de [resultaten van het onderzoek naar de toepassing van duurzaamheidsaspecten van geïntegreerde verslaggeving](#) gepubliceerd. Het onderzoek wees uit dat institutionele beleggers en analisten nog beperkt gebruik van niet-financiële informatie, bijvoorbeeld voor de beleggingsbeslissingen. Ondernemingen stimuleren dit ook te weinig met relevante en betrouwbare niet-financiële informatie.

Onderzoek naar de risico's die mogelijk spelen bij financiële producten die worden aangeboden met een duurzaamheidsoogmerk

Dit onderzoek is een verkenning naar het retailaanbod van duurzame beleggingen. De verkenning moet in kaart brengen wat voor type beleggingen er wordt aangeboden, wat voor duurzaamheidsclaims er bij deze beleggingen worden gedaan en hoe deze in het beleggingsbeleid worden ingevuld. Het doel van de verkenning is beter zicht te krijgen op deze markt en te inventariseren waar zich mogelijke risico's bevinden. De verkenning wordt momenteel uitgevoerd.

Bijdrage op (inter)nationaal niveau aan regelgeving, waaronder SFDR

De AFM heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van lagere regelgeving van de SFDR. De Europese Toezichthoudende Autoriteiten (ETA's) hebben deze concept lagere regelgeving (technische standaarden) in 2021 ter goedkeuring aan de Europese Commissie voorgelegd.

06

Personentoetsingen en maatregelen

Personentoetsingen

In 2021 lag – net als in 2020 – de focus bij de personentoetsingen op de kwaliteit en consistentie van de toetsingen. Doorlooptijd blijft daarentegen een aandachtspunt. Dit wordt mede veroorzaakt door het toegenomen aantal toetsingen. Het totaal aantal toetsingen is in 2021 met 25% toegenomen ten opzichte van 2020. De stijging is grotendeels een resultaat van veel toetsingen bij de derde-landen-auditorganisaties als gevolg van brexit en een consolidatieslag bij financieel dienstverleners waardoor een aantal medebeleidsbepalers opnieuw getoetst moest worden.

In het afgelopen jaar zijn geen aanvragen buiten behandeling gesteld of afgewezen. Wel zijn door de aanvrager gedurende het traject aanvragen ingetrokken waardoor het totaal aantal aanvragen

hoger ligt dan verleend. Tabel 2 in deze paragraaf toont het totaal aantal AFM-toetsingen, uitgesplitst naar de verschillende categorieën.

Tabel 2: aantal toetsingen per categorie door de jaren heen

Categorie	2021	2020	2019
Adviseurs/bemiddelaars/kredietaanbieders	1.577	1.235	1.409
Beleggingsondernemingen/beleggingsinstellingen	439	448	348
Beleggingsobjecten en beurs	15	24	32
Accountantsorganisaties	199	85	125
Dubbele poortjes	12	19	32
Hertoetsing*	33	5	11
Totaalaantal toetsingen	2.275	1.816	1.957

* 2020 en 2019 excl. aantallen hertoetsingen vanuit toezicht op de accountantsorganisaties

Maatregelen

In 2021 is in het totaal aantal toezichtmaatregelen met meer dan 35% gestegen tot 1232, tegenover 906 in 2020. Deze stijging wordt veroorzaakt door het aantal informele maatregelen. Het aantal maatregelen met een primair handhavend karakter is namelijk gelijk gebleven (44) ten opzichte van 2020.

Het aantal (in)formele maatregelen kan per jaar sterk wisselen. Bij formele maatregelen komt dat bijvoorbeeld door de complexiteit van de onderzoeken. Bij informele maatregelen is het aantal voor een groot deel afhankelijk van bepaalde thematische projecten in het betreffende jaar. Als hierbij bepaalde tekortkomingen naar voren komen informeren wij de markt soms sectorbreed, wat kan leiden tot bijvoorbeeld een groot aantal norminformerende brieven.

Speerpunt van de AFM was ook in 2021 verscherpte controle op hoe banken, verzekeraars en krediet-verstrekters producten op de markt brengen. Daar gaan we ook in 2022 mee verder. Daarnaast blijven wij scherp toezien op ondernemingen die te weinig doen tegen witwassen, of die beursttransacties niet goed melden, waardoor handel met voorkennis niet op tijd ontdekt kan worden.

Ons uitgangspunt is om er met een proactieve aanpak, bijvoorbeeld door beïnvloeding, voor te zorgen dat de wet wordt nageleefd en schade wordt voorkomen. Immers, bij herstel achteraf is de schade al geleden voor consumenten, markten, de economie en het vertrouwen in de financiële sector.

Dit betekent dat als de AFM bekend is met een situatie waarin regels niet worden nageleefd, zij zal optreden om deze situatie te beëindigen. De wijze waarop de toezichthouders van de AFM dat

bewerkstelligen en de keuze voor het inzetten van een formele of informele maatregel, hangt af van de concrete situatie en het effect wat wij willen bereiken. Dit uitgangspunt laat onverlet dat de AFM in het kader van de gehanteerde risicogebaseerde aanpak en met het oog op de beschikbare capaciteit prioriteiten in haar handhaving kan stellen.

Formele maatregelen

Boetes

In 2021 heeft de AFM 2 boetes opgelegd, tegenover 13 in 2020. Het aantal boetes blijft hiermee achter bij het gemiddelde van de afgelopen jaren. De trajecten die voorafgaan aan een besluit om al dan niet een boete op te leggen zijn intensief qua voorbereiding, onderzoek en afhandeling. We zetten de boetes gericht in, waarbij het maatschappelijk effect ervan zwaarder weegt dan het aantal opgelegde boetes. Het opgelegde bedrag aan boetes in 2021 (€2,7 miljoen) is licht hoger dan het bedrag in 2020 (€2,2 miljoen).

Boetes verantwoorden we pas als opbrengsten in de jaarrekening zodra ze onherroepelijk zijn en we het bedrag daadwerkelijk hebben ontvangen. Hierdoor kan de in de jaarrekening verantwoorde boeteopbrengst afwijken van de totale hoogte van de opgelegde boetes.

Lasten onder dwangsom

De last onder dwangsom wordt ingezet om informatie te verkrijgen van ondernemingen die geen gevolg geven aan onze reguliere verzoeken om informatie. Ook wordt een last onder dwangsom ingezet om een overtreding te beëindigen of herhaling van een overtreding te voorkomen. Het aantal lasten onder dwangsom dat in 2020 is opgelegd bedroeg 5 (2020: 4).

Vergunningintrekking

De vergunningintrekkingen betreffen onder meer (deel)intrekkingen als gevolg van het niet voldoen aan de vakbekwaamheidseisen en/of beheerste bedrijfsvoering. In 2021 waren er 8 intrekkingen, in 2020 waren dat er 3.

Informele toezichtmaatregelen

Het totaal aantal informele maatregelen bedraagt 1188 (2020: 862). De informele maatregelen bestaan uit waarschuwingsbrieven en normoverdragende en norminformerende brieven. Daarbij is ook een verschuiving te zien van waarschuwingsbrieven naar normoverdragende en norminformerende brieven, die ook al deels zichtbaar was in 2020. De stijgende trend van het aantal informele maatregelen heeft vooral te maken met een proactieve aanpak waarbij we het zoveel mogelijk in preventieve maatregelen zoeken die overtredingen kunnen voorkomen.

De opgelegde maatregelen betreffen issues zoals: informatieverstrekkingssignalen, (deel)illegaliteit, benoeming zonder voorafgaande goedkeuring AFM en niet-gemelde antecedenten.

Tabel 3: overzicht formele en informele maatregelen

Formele toezichtmaatregelen	2021	2020	2019
Opgelegde boetes	2	13	15
Opgelegde lasten onder dwangsom	5	4	12
Aangiftes	5	-	-
Vergunning intrekkingen	8	3	5
Aanwijzingen	4	3	3
Openbare waarschuwingen	14	17	30
Mededeling zonder aanbeveling (Wtfv)	6	2	3
Klachten accountantskamer	-	2	-
Totaalaantal formele maatregelen	44	44	68
Informele maatregelen	2021	2020	2019
Normoverdracht: waarschuwingsbrieven	105	125	316
Normoverdracht: normoverdragende brieven	255	232	132
Normoverdracht: norminformerende brieven	828	505	168
Totaalaantal informele maatregelen	1.188	862	616
Totaalaantal formele en informele maatregelen	1.232	906	684

07

Stakeholderdialoog

Om zo effectief en efficiënt mogelijk invulling te geven aan ons wettelijk mandaat, voeren wij ons toezicht probleem- en risicogestuurd uit. Dit houdt in dat wij, zoals ook in onze toezichtaanpak staat, de belangrijkste risico's proberen te identificeren en daar structurele oplossingen voor willen realiseren. Dat vraagt een doorlopende analyse en interpretatie van risico's, ook van nieuwe en veranderende risico's. Het aanpakken daarvan kan een vernieuwing van het toezicht of soms van het wettelijk kader vergen. Daarom is het belangrijk dat wij in continue dialoog met onze externe stakeholders staan, zoals de financiële sector en haar vertegenwoordigers, de ministeries van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Europese instituties.

Toezicht op financiële dienstverlening

Voor ons toezicht op financiële dienstverlening onderhouden wij nauw contact met een groot aantal brancheverenigingen en koepelorganisaties, zoals de Pensioenfederatie, de Nederlandse Vereniging van Banken, *Dutch Fund And Asset Management Association* (DUFAS), Vereniging van Vermogensbeheerders en Adviseurs (VV&A), het Verbond van Verzekeraars, en Adfiz.

Als adviserend lid hebben wij deelgenomen aan de Stuurgroep Uitwerking Pensioenakkoord onder leiding van het ministerie van SZW. In deze stuurgroep hebben wij gewezen op het belang van deelnemersbescherming in de overgang naar een nieuw pensioenstelsel.

Op diverse momenten heeft de AFM bijgedragen aan evenementen die raken aan ons toezicht. Zo was een van de AFM-bestuurders [spreker op de Beleggersfair](#). Ook zijn er meerdere spreekbeurten geweest voor vertegenwoordigers van adviseurs en verzekeraars. Thema's die raken aan het nieuwe pensioenstelsel kwamen terug op bijeenkomsten waaraan wij deelnamen samen met pensioenfondsbestuurders, pensioenuitvoerders en pensioenadviseurs en pensioenconsultants.

Het pensioenstelsel stond ook centraal bij de AFM-rondetafels met diverse stakeholders waar het ging over thema's zoals risicopreferentie-onderzoek, keuzebegeleiding en pensioenadvies.

Naar aanleiding van ons onderzoek naar gepersonaliseerde beprijzing hebben we gesprekken gevoerd met diverse partijen, waaronder verzekeraars en academici. Hetzelfde geldt voor onderwerpen als algoritmiek, *insurance technology*, klimaatrisico's

en verzekerbaarheid en daarmee samenhangend de overstromingen in Limburg deze zomer.

Met de banken is meerdere keren gesproken over onderwerpen als aflossingsvrije hypotheek, de impact van de coronacrisis, beleggingsbeleid en de SFDR. Daarnaast leverden wij een bijdrage aan het sectorplan 'Krachten bundelen voor hypotheekklanten', een plan voor ondersteuning aan klanten met corona gerelateerde problemen onder leiding van NHG.

Met koepels zijn we de dialoog aangegaan over onze [bevindingen over doorlopende klantondersteuning](#) en de principes die we aan het einde van het verslagjaar hebben uitgebracht. Ook zijn we met ondernemingen in gesprek gegaan over thematische onderzoeken, zoals communicatie over het eindkapitaal bij winstdelende verzekeringen, collectieve waardeoverdracht en achterstandsbeheer.

In 2021 hebben we webinars georganiseerd over aflossingsvrije hypotheek en met finfluencers hebben we gesproken over de regels rond beleggingsadvies.

Om van gedachten te wisselen over strategische ontwikkelingen die raakvlakken hebben met het klantbelang centraal, hebben we de raden van bestuur en de voorzitters van de raden van commissarissen van grote verzekeraars en koepels uitgenodigd.

Ook vinden wij het belangrijk om in de opleidingen voor de financiële sector bijdragen te leveren die gaan over de ontwikkelingen die wij zien op het gebied van financiële dienstverlening. En met onze participatie aan 'Wijzer in geldzaken', dragen we ook bij aan de financiële educatie van consumenten.

Toezicht op kapitaalmarkten

Voor het toezicht op prospectussen hebben we gesprekken gevoerd met verschillende financieel gespecialiseerde advocaten om meer inzicht te krijgen in enkele dossiers en/of specifieke vraagstukken. In ons toezicht op Handelaren voor Eigen Rekening (HER's) hebben we gesprekken gevoerd met de branchevereniging APT. Op die manier kregen we meer en beter inzicht in de vraagstukken en problemen die bij HER's spelen.

Daarnaast is drie keer overleg geweest met de Commissie Kapitaalmarkt. De Commissie Kapitaalmarkt adviseert de AFM onder meer over casuïstiek, wetgevingsaspecten en interpretaties op het gebied van openbare biedingen, marktmisbruikvraagstukken en prospectusvraagstukken.

Op verzoek van de Europese Commissie is op ad-hocbasis met haar overleg gevoerd. Evenals met het ministerie van Financiën. Tenslotte hebben we op ad-hocbasis gesprekken gevoerd met andere toezichthouders (via Toezichthouderscolleges).

Aansluiting van AFM bij NL AI coalitie

De NL AIC is een publiek-privaat samenwerkingsverband gericht op het delen van kennis tussen deelnemende partijen en het versnellen van de ontwikkeling van artificial intelligence (AI). Dit wordt door de coalitie gefaciliteerd door werkgroepen te coördineren, evenementen te organiseren en relevante trainingen te promoten. Dit samenwerkingsverband wordt gesteund door overheidsinstellingen als het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, maar ook grote bedrijven als Philips, IBM, Microsoft en Ahold Delhaize zijn aangesloten. Daarnaast doen veel kennisinstellingen mee, zoals TNO en de grote universiteiten van Nederland. Ook mede-toezichthouder ACM heeft zich in 2021 aangesloten. Ook vanuit de financiële sector is er interesse. Sinds eind 2021 is AFM lid en participeert in werkgroepen als 'mensgerichte AI', 'data delen' en 'financiële dienstverlening'.

Observer in internationale (PSSL inzake securitisatie) en nationale (DCB inzake bonds) netwerken.

Dit zijn netwerken waar we participeren en luisteren om kennis vanuit de markt van binnen naar buiten te halen. In het geval van de DCB is dit bijvoorbeeld een groep van ongeveer 30-50 obligatiemarktparticipanten (banken,

pensioenfondsen, beleggers, investeerders) die met elkaar spreken over de actualiteit, trends en innovaties op de obligatiemarkt. Wij zijn hier toevoorder, net als De Nederlandsche Bank (DNB) en het ministerie van Financiën.

Toezicht op assetmanagement

Voor het toezicht op de assetmanagementsector hebben we veelvuldig contact met de sector en andere stakeholders. Zo is in de assetmanagement-sector de SFDR ingrijpende nieuwe regelgeving. Omdat dit belangrijke nieuwe regelgeving is en er nog veel onduidelijkheden rondom de details van de regelgeving zijn, is de AFM met meerdere stakeholders de dialoog aangegaan. Zo zijn rondetafelgesprekken georganiseerd met onder meer DUFAS, VV&A en NVB. Ook is deelgenomen aan het jaarlijkse Morningstar-debat en diverse seminars en rondetafels van marktpartijen en non-profitorganisaties.

Ook hebben we met verschillende stakeholders en belangenverenigingen gesproken over de voorstellen voor de aanpassing van de AIFMD. Met instellingen hebben we daarnaast veel contact gehad naar aanleiding van meldingen over significante wijzigingen in de beheerste bedrijfsvoering. Hierdoor hebben we tijdig kunnen bijsturen. Ook hebben we marktpartijen in gesprekken voorbereid op de inwerkingtreding van de zogeheten *Investment Firm Regulation* en *Investment Firm Directive* (IFR/IFD) en de Richtlijn grensoverschrijdende distributie van instellingen voor collectieve belegging (CBDF-richtlijn).

Verder we hebben veelvuldig overleg met De Nederlandsche Bank, die het prudentiële toezicht-mandaat heeft op de assetmanagementsector, om ons toezicht af te stemmen. Vanwege de internationalisering van de sector is er ook regelmatig overleg met collega-toezichthouders in andere landen en in internationale gremia zoals ESMA, IOSCO en de ESRB.

Toezicht op accountantsorganisaties en verslaggeving

Vanaf 2022 verricht de AFM het uitvoerende toezicht op accountantsorganisaties met een reguliere (Wta-)vergunning. Met de accountantsorganisaties voeren wij het gesprek over wat er voor hen verandert. Zo organiseerden we in 2021 kleinschalige

kennismakingssessies waarin we uitlegden hoe we ons toezicht zullen uitvoeren en wat wij van hen verwachten. De accountantsorganisaties konden zich vrijwillig inschrijven voor een sessie en deden dat in grote getalen. Zij beoordeelden de sessies achteraf als positief. Met SRA en NBA hebben we gedurende het jaar veelvuldig gesproken over de overgang en samenwerking vanaf 2022. Daar hebben we afspraken over gemaakt, waarbij de bestaande convenanten zijn vervangen.

In 2021 voerden we ook regelmatig overleg met de door de minister aangestelde Kwartiermakers Toekomst Accountancysector, die zijn belast met de uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie Toekomst Accountancysector om de kwaliteit van wettelijke controles duurzaam te verbeteren. We zijn onder meer in gesprek geweest met de Kwartiermakers over de introductie van een set aan *audit quality indicators* (AQI's).

Naar aanleiding van onze eigen onderzoeken die genoemd zijn in het hoofdstuk over het toezicht op de accountantsorganisaties en financiële verslaggeving voerden we gesprekken met de OOB-accountantsorganisaties over de uitvoering en opzet van hun interne kwaliteitsonderzoeken en de kwaliteit van hun wettelijke controles. Onze bevindingen stelden we bovendien beschikbaar aan andere belangrijke stakeholders, zoals raden van commissarissen en auditcommissies.

In het kader van niet-financiële verslaggeving van beursgenoteerde ondernemingen spraken we door het jaar heen met verschillende belanghebbenden. Daaruit volgde onder meer dat we begin 2022 rondetafelbijeenkomsten organiseerden met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, beleggersgroepen, toezichthouders en beleidsmakers.

Onze bestuursleden en medewerkers namen in 2021 regelmatig deel aan evenementen en bijeenkomsten die door de sector werden georganiseerd. Zo spraken vertegenwoordigers van de AFM in december bij het Rode Loper-debat. Ook namen we regelmatig deel aan online sessies. Zo schoven we gedurende het jaar bijvoorbeeld meermaals aan bij online sessies en ook podcasts. We waren onder meer tweemaal te gast bij de *Busy Season Talks*, de zogeheten 'huiskamer van de accountants'.

Samenwerkingsplatform digitale toezichthouders

In 2021 hebben wij samen met de Autoriteit Consument & Markt, de Autoriteit Persoonsgegevens, en het Commissariaat voor de Media [aangekondigd dat wij intensiever gaan samenwerken](#) om zo het toezicht op digitale en online activiteiten te versterken. Om deze reden zijn we met deze toezichthouders het Samenwerkingsplatform Digitale Toezichthouders (SDT) gestart.

Binnen het SDT gaan toezichthouders samenwerken door het uitwisselen van kennis en ervaringen uit de toezichtspraktijk op thema's zoals kunstmatige intelligentie, algoritmes en dataverwerking, online design, personalisering, manipulatie en misleiding. Ook willen we gezamenlijk investeren in kennis, expertise en competenties. Verder kijken de toezichthouders waar we elkaar in handhavingstrajecten kunnen versterken, onder meer door gezamenlijk digitale marktproblemen aan te pakken.

Digitale veiligheid

Sinds 2021 maakt de AFM onderdeel uit van het *Threat Intelligence Based Ethical Red-teaming* (TIBER)-programma. Samen met DNB worden TIBER-tests uitgevoerd bij ondernemingen, die graag wilden meewerken aan het programma. Bij de tests worden tactieken, technieken en procedures van echte hackersgroepen nagebootst om de weerbaarheid van financiële ondernemingen tegen geavanceerde cyberaanvallen te testen. Het TIBER-programma is EU-breed opgezet, op initiatief van de Europese Centrale Bank.

Adviserend panel

In 2021 heeft de AFM tweemaal een bijeenkomst georganiseerd met het adviserend panel, een digitale bijeenkomst in april door de coronamaatregelen en een fysieke bijeenkomst in oktober. In dit panel nemen organisaties plaats die belang hebben bij ons toezicht.

Tijdens de bijeenkomst in april is gesproken over het AFM Jaarverslag 2020, de AFM-brede prioriteiten en de transitie naar datagedreven integriteitstoezicht. Tijdens de bijeenkomst in oktober is de AFM in gesprek gegaan over de concept AFM Agenda 2022, het kostenkader en de begroting voor 2022.

De panelleden hebben input geleverd aan de AFM in aanloop van het opstellen van de AFM Agenda 2022. Tot slot zijn tijdens beide bijeenkomsten de aanwezige leden uiteengegaan in deelsessies aan de hand van de vier toezichtgebieden van de AFM.

Consumentenonderzoek

De AFM heeft enkele onderzoeken gedaan onder consumenten om hun stem ook in ons toezicht mee te laten wegen. In het voorjaar en het najaar hebben we daarvoor de AFM Consumentenmonitor uitgevoerd. Eén vragenlijst richtte zich breed op een representatieve groep Nederlanders. In de andere onderzoeken richtten we ons specifiek op hypotheeksluiters, hypotheekbezitters en particuliere beleggers. Dat heeft ons geholpen

om meer inzicht te krijgen in ontwikkelingen in de markt en mogelijke risico's.

Uit het [onderzoek naar hypotheeksluiters](#) bleek dat adviseurs steeds vaker naar studieschulden vragen in de gesprekken met klanten. De [vragenlijst over particulier beleggen](#) richtte zich vooral op execution-only-beleggen. Zoals eerder in het jaarverslag gemeld, kiezen steeds meer consumenten voor die vorm. In totaal beleggen bijna 2 miljoen Nederlanders.

Meldpunt en ondernemersloket

Bij ons Meldpunt Financiële Markten en het Ondernemersloket ontvangen wij duizenden vragen en meldingen (signalen). In 2021 ontvingen wij 4.803 signalen.

Tabel 4: aantal contactmomenten met de AFM per soort.

Contactpunt	E-mail	Telefoon
Ondernemersloket	10.950	720
Meldpunt Financiële Markten	9.167	345
Totaal	20.117	1.065

Tabel 5: aantal contactmomenten met de AFM per jaar.

Contactpunt	2020	2021
Ondernemersloket	13.718	11.670
Meldpunt Financiële Markten	8.674	9.512
Totaal	22.392	21.182

08

AFM als professionele organisatie

De aanhoudende coronapandemie trekt niet alleen een flinke wissel op de financiële sector, maar raakt ook de AFM en haar interne organisatie. Juist in tijden van onzekerheid is het behoud en verdere ontwikkeling van een professionele organisatie onontbeerlijk. Daarom werken wij hard om onze medewerkers alle benodigheden te bieden voor een zo goed mogelijke uitvoering van ons toezicht. Op het gebied van IT en interne processen, maar nadrukkelijk ook in hun persoonlijke welzijn en ontwikkeling.

Ook in 2021 heeft de coronapandemie veel van de veerkracht en de creativiteit van onze medewerkers gevraagd. Hoewel de zomer en de gestaag oplopende vaccinatiegraad ons toestonden om weer gedeeltelijk op kantoor te werken, is in het najaar van 2021 gebleken dat de marathon nog niet voorbij is en we toch weer volledig thuis moesten gaan werken. Tegelijkertijd is de nieuwe manier van plaatsonafhankelijk werken langzaam maar zeker het nieuwe normaal geworden en hebben zowel de interne organisatie als onze medewerkers zich daar goed op aangepast.

Werken@AFM

De coronapandemie heeft een toekomstbestendige werkomgeving nog essentiëler gemaakt. In 2021 hebben we onder de titel Werken@AFM een toekomstperspectief geschetst hoe we willen werken bij de AFM. Wij streven naar een werkomgeving waarin medewerkers het beste uit zichzelf en elkaar halen, resultaatgericht en efficiënt kunnen werken en daarbij in verbinding blijven met collega's en contacten buiten de AFM. We werken vanuit vertrouwen, professionaliteit en persoonlijk leiderschap.

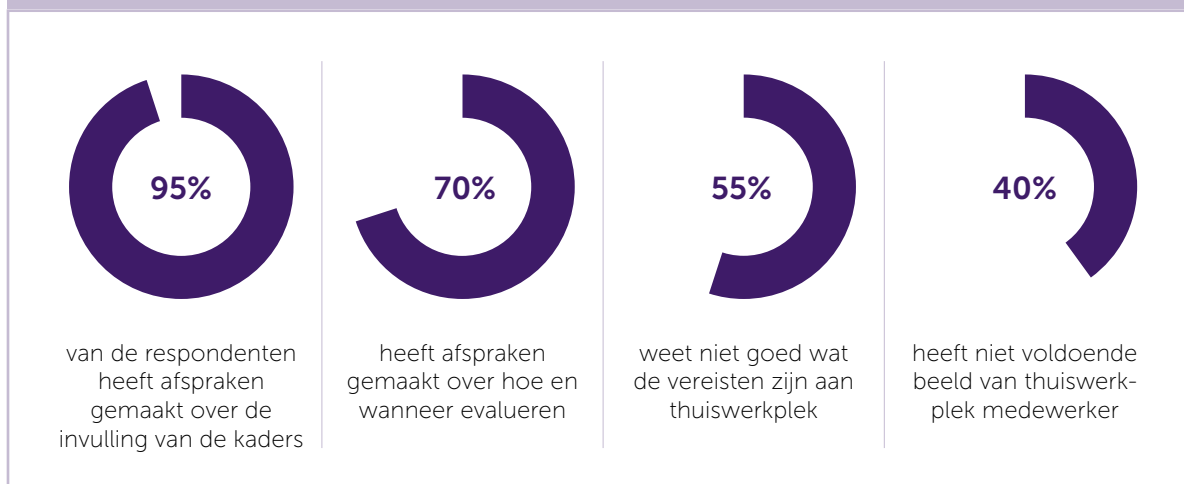
Dit toekomstbeeld en de ervaringen van werken op kantoor en thuis hebben ertoe geleid dat we een aantal uitgangspunten hebben opgesteld voor plaatsonafhankelijk werken. De toetsstenen daarbij zijn altijd twee vragen: hoe ben ik in staat om effectief en efficiënt mijn doelstellingen en die van mijn team, afdeling en de AFM te behalen? En hoe blijf ik in verbinding staan met de AFM, de onder toezicht staande instellingen en de rest van mijn werkomgeving? Door te testen en te evalueren kunnen we continu deze manier van werken verder ontwikkelen en waar nodig bijstellen.

Natuurlijk implementeren we deze nieuwe manier van werken niet in isolement. Om onze toezichttaken goed te kunnen uitvoeren, staan we in verbinding met de onder toezicht staande instellingen en de wereld om ons heen. Dit betekent dan ook dat het leidende principe voor de werklocatie het type werk is en we daarmee de meest effectieve manier van toezichthouden vooropstellen.

In 2021 hebben we de eerste ervaringen opgedaan. Zo is in het najaar van 2021 een selfassessment uitgezet onder het management (zie figuur 6). Daaruit is gebleken dat de gestelde kaders goed werkbaar zijn. Ze geven ons ruimte geven om ons werk flexibel in te vullen, terwijl de resultaten niet onder druk komen te staan. Wat echter ook uit de selfassessment naar voren kwam, is dat het management onvoldoende bekend is met zijn rol in de zorgplicht in relatie tot de inrichting van de werkplek. Uiteraard hebben we als werkgever gezorgd dat medewerkers op een veilige manier kunnen thuiswerken door het bieden van de mogelijkheid om een verantwoorde werkplek in te richten, maar de zorgplicht verlangt ook van de werkgever dat zij hier actief op monitort. Daaraan zullen we in 2022 meer aandacht gaan besteden.

Figuur 6: selfassessment management

Selfassessment van het management over flexibel werken door medewerkers.

Op organisatieniveau zijn in 2021 aanpassingen gedaan aan ons kantoorpand om plaatsonafhankelijk werken te faciliteren. Zo zijn er meer vergader-ruimtes met video-conferencing-apparatuur ingericht en werkruimtes geschikt gemaakt voor videobellen. Daarnaast zijn veranderingen doorgevoerd in bijvoorbeeld het parkeerbeleid, de reiskostenvergoeding en het treinabonnement.

Uitbesteding ICT-diensten

Om onze ICT-ambities te realiseren en meer mogelijkheden voor innovatie te creëren, is een groot deel van onze ICT-diensten uitbesteed aan Cegeka. In mei 2020 is het contract getekend en vanaf 1 juni 2020 is Cegeka de transitie gestart om de dienstverlening stapsgewijs in een jaar tijd te gaan overnemen. 2021 stond in het teken van deze transitie. Waarbij de reguliere IT-dienstverlening moest blijven draaien en er ook nog een ambitieus IT-projectenportfolio (zie kader) was te realiseren.

Dat de hele transitie moest gaan plaatsvinden tijdens een wereldwijde pandemie was natuurlijk niet voorzien. De coronacrisis zorgde voor flinke uitdagingen. In plaats van naast elkaar op de werkvloer te staan voor de benodigde kennisoverdracht, moest dit op afstand gebeuren. Dat maakte de overgang niet makkelijker en heeft ook voor enige vertraging gezorgd.

De transitie is in december 2021 afgerond, een halfjaar later dan gepland. Daarmee is het grootste deel van de dienstverlening overgeheveld naar Cegeka. Cegeka is gaan zorgdragen voor een volledig nieuwe datacenterinfrastructuur, werkplek oplossing en helpdesk voor gebruikers. Dit is gerealiseerd met vier projecten:

Migratie en inrichting datacenter: Cegeka heeft eerst gezorgd dat alle infrastructuurcomponenten (netwerk, servers, databases, internetconnecties, opslag en applicaties) werden ingericht in het Cegeka-datacenter om daarna de AFM-componenten te migreren vanuit de AFM-datacenters.

Inrichten beheerorganisatie: er is een Cegeka-beheerorganisatie ingericht voor het uitvoeren van de standaard IT-dienstverlening voor Datacenter, Werkplek en Applicaties.

Inrichten applicatiediensten: het technisch beheer van AFM-zelfbouw en de AFM-standaardapplicaties is overgedragen aan Cegeka, inclusief de applicatie-ontwikkeling van de AFM-zelfbouwapplicaties (CRM-platform).

Inrichten werkplekken: er is een nieuw werkplek-concept ingericht en beschikbaar gesteld op basis van onder andere Windows10, Office 365 (o.a. Exchange online en Teams), Microsoft-beheer voor AFM-tablets en -smartphones, VPN-technologie en de AFM Applicatie Portal (Liquit).

IT-projectenportfolio: behoefte aan goede data

Wat betreft het IT-projectenportfolio zagen we in 2021 steeds meer behoefte aan kwalitatief hoogwaardige data. Voor dit datacollectievraagstuk is onder andere ons [AFM Portaal](#) verder aangepast, waarbij de machtigingenmodule en het betrouwbaarheidsformulier zijn verbeterd. Ook is de overname van de AIFMD-rapportage voor vergunninghouders van De Nederlandsche Bank (DNB) soepel verlopen. Daarnaast heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor datacollectie, waarbij we van leverancier zijn veranderd (van Centerdata naar Visma). Hiermee hebben we een professionele oplossing gevonden die voldoet aan de laatste securitystandaarden. Wel vraagt het aansluiten van Visma in het hele datacollectieproces (van het CRM-systeem tot het managed-dataplatform) nog de nodige aandacht. Ten slotte is een eerste stap gezet naar het goed laten aansluiten van de verschillende ketens en werkprocessen van de AFM, zoals bijvoorbeeld in het heffingenproces.

De focus voor het komende jaar ligt op het verhogen van klanttevredenheid, het beter op elkaar laten aansluiten van de AFM- en Cegeka-processen en het realiseren van de vernieuwingsprojecten die zijn afgesproken.

Human resources

We willen een lerende organisatie zijn, waarbij we zowel leren van de buitenwereld als van elkaar. We bieden medewerkers betekenisvol werk en stimuleren dat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen en zijn kwaliteiten kan inzetten. We streven naar een inclusieve cultuur, waarin iedereen zichzelf kan zijn en een veilige en gezonde werkomgeving wordt gestimuleerd. Daarom hebben we naast Werken@AFM in 2021 extra

ingezet op thema's als vitaliteit, diversiteit & inclusiviteit, waarderen & belonen en ontwikkeling.

Vitaliteit

De coronapandemie maakte het ook in 2021 extra belangrijk om als goede werkgever volop aandacht te hebben voor de veerkracht en weerbaarheid van onze medewerkers. Daarom hebben we onder andere Goodhabitz workshops en Lifeguard teamsessies aangeboden en de week van de vitaliteit georganiseerd. Daarin hebben we aan de verschillende aspecten van vitaliteit (zowel fysiek als mentaal) uitgebreid aandacht geschonken. Op ons intranet is aan de hand van blogs en populaire hashtags als #AFMstaypositive en #AFMcoronacoupe de sociale verbinding opgezocht. Een ander voorbeeld hiervan is het AFM Thuiswerkfestival (zie kader).

AFM Thuiswerkfestival

In het voorjaar van 2021 is voor en door AFM'ers het eerste AFM Thuiswerkfestival georganiseerd. Gedurende een periode van vier weken hebben collega's (online) een groot en divers aanbod van 38 festivalactiviteiten georganiseerd. Van lezingen, work-outs en kookworkshops tot wandelingen, miniconcerten en quizzen. Met 611 inschrijvingen heeft het festival een succesvolle bijdrage geleverd aan de verbinding tussen collega's en de AFM.

"Het is zo leuk om weer eens samen te zijn en het te hebben over hoe het is om te werken bij de AFM. Het was enorm verbindend en het geeft energie om elkaar te zien. Dit moeten we vaker doen!"

Diversiteit & inclusiviteit

Op weg naar een inclusieve cultuur zijn in 2021 activiteiten ontplooid met als doel een omgeving te bieden waar diverse talenten maximaal benut worden. Onderdeel daarvan is een meer diverse pool van medewerkers aan te trekken. Bijvoorbeeld door vacatureteksten waarde vrij te formuleren en diversiteit meer tot uiting te laten komen in onze arbeidsmarktcampagnes.

Daarnaast hebben de deelnemers aan ons *Future Leadership* programma in 2021 met behulp van de Barometer Culturele Diversiteit van het CBS een onderzoek uitgevoerd naar de culturele diversiteit binnen de AFM. Hieruit is gebleken dat 77% van onze medewerkers een Nederlandse migratieachtergrond heeft, 11% een westerse en 12% een niet-westerse. Deze percentages zijn vrijwel gelijk aan het gemiddelde van de werkzame beroepsbevolking. De deelname aan de barometer fungeert voor de

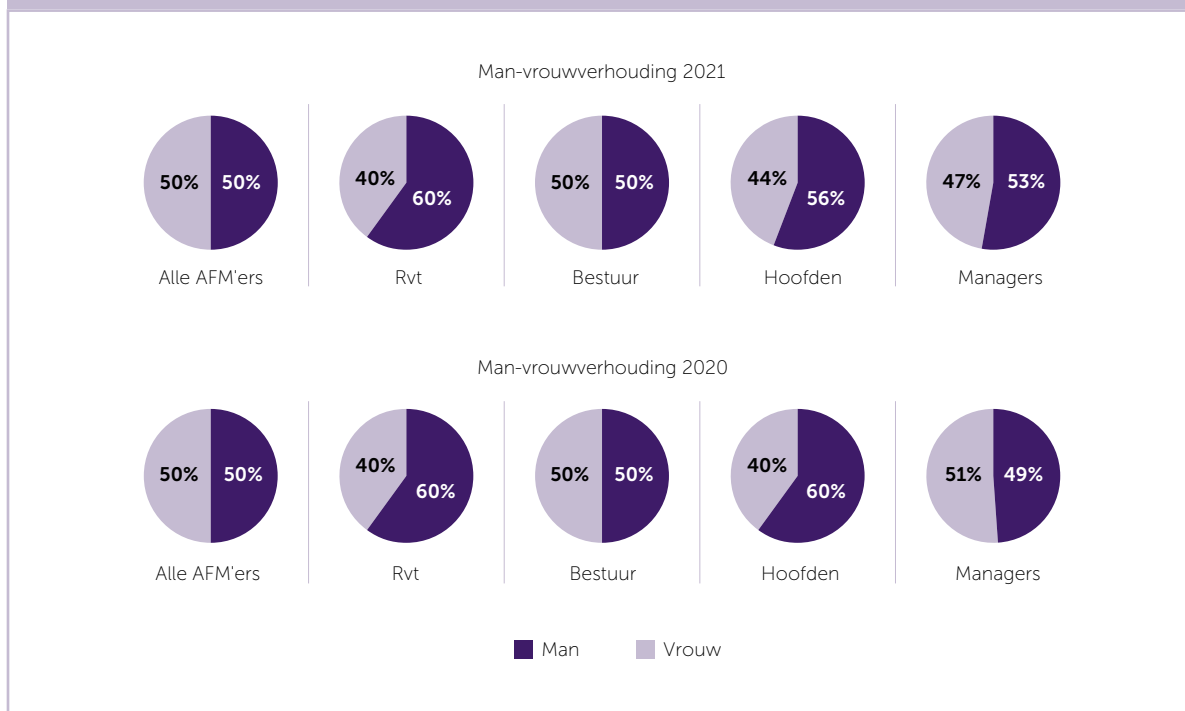

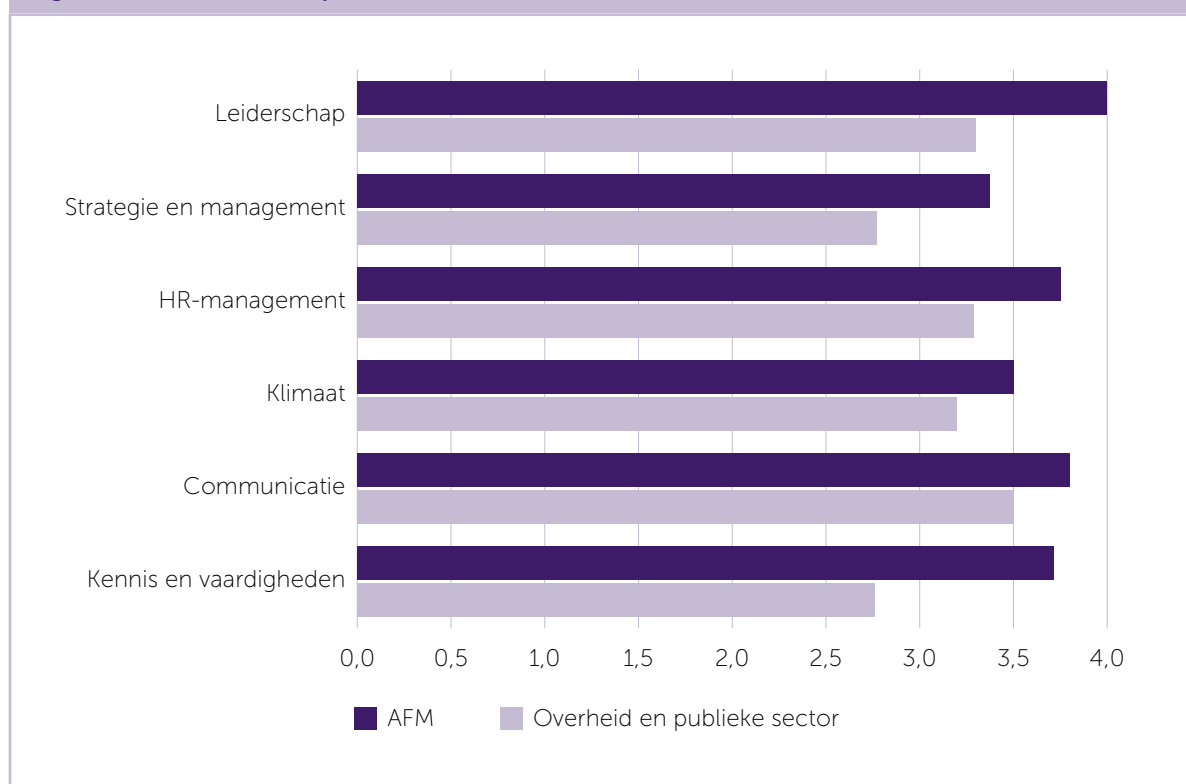
AFM als referentiekader om het beleid rondom diversiteit verder vorm te kunnen geven.

Wij volgen het CBS in 2022 om bij de categorisering bepalend te laten zijn waar iemand zelf geboren is, en minder bepalend waar iemands ouders geboren zijn. Daarbij wordt het woord migratieachtergrond niet meer gebruikt. De hoofdindeling westers/niet-westers wordt vervangen door een indeling op basis van werelddelen en veelvoorkomende immigratielanden.

Op het gebied van genderdiversiteit is het medewerkersbestand van de AFM in 2021 wederom in balans (zie figuur 7). Daarnaast is in 2021 uit een benchmark van de Commissie Monitoring Talent naar de Top gebleken dat de AFM er goed voor staat op dit gebied. Onze organisatie scoort op alle zes onderzochte dimensies – leiderschap, strategie en management, HR-management, communicatie, kennis en vaardigheden en klimaat – hoger dan het gemiddelde in de publieke sector (zie figuur 8). Tenslotte hebben we onderzoek gedaan naar het bestaan van een loonkloof binnen de AFM. Die blijkt er niet te zijn en blijven we nauwkeurig volgen bij nieuwe instroom.

Figuur 7: man-vrouwverhouding 2021 & 2020

Figuur 8: talent naar de top

Uitkomsten onderzoek Commissie Monitoring Talent naar de Top.

Waarderen & belonen

We zijn van plan om onze beoordelingssystematiek te wijzigen en een beleid te gaan voeren waarin ontwikkeling, continue dialoog en transparant belonen centraal staan. Dit past bij de inclusieve en lerende cultuur die we nastreven. We zijn hierover in dialoog met de OR en medewerkers. Besloten is de tijd nemen voor een goede overgang. Hiermee is ook gehoor gegeven aan het signaal geen veranderingen door te voeren in een periode die door de coronapandemie al voldoende uitdagingen met zich meebrengt. Wel is alvast gestart met trainingen over 'het goede gesprek' voor leidinggevend en medewerkers. Dit juist ook ter ondersteuning van het meer op afstand werken vanuit de visie Werken@AFM en het gedachtegoed achter waarderen & belonen. Onder voorbehoud van instemming van de OR is de ingangsdatum van het nieuwe beleid waarderen & belonen 1 januari 2023.

Ontwikkeling

Om onze taken goed te kunnen uitoefenen zijn kwalitatief hoogwaardige medewerkers nodig (zie ook kader Medewerkers). Daarom besteden we als lerende organisatie volop aandacht aan de ontwikkeling van onze medewerkers. In 2021 is het opleidingsbudget niet volledig uitgenut. De belangrijkste oorzaak lag in het feit dat trainingen vanwege corona geen doorgang konden vinden. Toch is zoveel als mogelijk aandacht besteed aan de scholing en ontwikkeling van onze medewerkers.

Toezichtacademie

Veel trainingen worden intern aangeboden via de Toezichtacademie, het interne leer- en ontwikkelingscentrum van de AFM. Behalve de Basisopleiding Toezicht voor nieuwe medewerkers ontwikkelt en verzorgt de Toezichtacademie *e-learning*s, kennislunches (met experts van buiten) en trainingsmodules voor zittende toezichthouders. In 2021 lag de focus op het zoveel mogelijk doorgang laten vinden van alle modules, ondanks de coronamaatregelen. Zie pagina 66 voor de meest gevolgde kennis- en vaardigheidsmodules.

Top 5 Kennismodules

1. IFR/IFD: nieuw kader voor beleggingsondernemingen
2. Beleidsontwikkeling
3. OPIT: Toezicht op operationele en IT-risico's
4. Technologische ontwikkelingen basis
5. Inleiding Financieel Recht

Top 5 Vaardigheidsmodules

1. Piramidaal schrijven; helder structureren
2. Agile & scrum
3. Toezichtgesprekstechnieken
4. Strategisch en analytisch interviewen
5. Systeemdenken: anders leren kijken en daardoor anders interveniëren

Top 5 Kennislunches

1. Wat kunnen we leren van onderzoeksjournalisten
2. Interviewtechniek en de werking van het geheugen
3. Beïnvloeden in de EU
4. Laaggeletterdheid en grip op geldzaken
5. Omgaan met politieke en maatschappelijke druk en fouten maken

Leiderschapsontwikkeling

Ook in 2021 hebben we geïnvesteerd in onze (potentiële) leiders. Zo heeft voor de derde keer een groep talentvolle medewerkers het Future Leadership programma doorlopen en is een groep nieuwe managers met gestart met een leiderschapsontwikkelingsprogramma. In dit programma wordt dicht op de praktijk gewerkt met casuïstiek vanuit thema's zoals coachen op resultaat en talent, persoonlijk leiderschap en samenwerken. Ook zijn trainingen gestart vanuit de projecten waarderen & belonen en Werken@AFM.

Medewerkers

Om onze taken goed te kunnen uitoefenen zijn goed gekwalificeerde medewerkers nodig en moet de AFM zich als een aantrekkelijke werkgever profileren op de arbeidsmarkt. Veel medewerkers kiezen voor de AFM omdat zij een bijdrage willen leveren aan onze missie en bij ons inhoudelijk werk van betekenis kunnen leveren. In onze arbeidsmarktcampagnes zetten we hier dan ook maximaal op in.

In 2021 zijn we zoveel mogelijk proactief het gesprek met kandidaten aangegaan en hebben we op verschillende manieren, bijvoorbeeld via sociale media en vakbladen, de 'markt' opgezocht. En dit is nodig, omdat we merken dat de arbeidsmarkt steeds krappere wordt. Veel werkgevers zoeken naar dezelfde specialisten en dit zal de komende jaren niet minder worden. Daarom zal aantrekkelijk werkgeverschap ook de komende jaren een belangrijk speerpunt blijven.

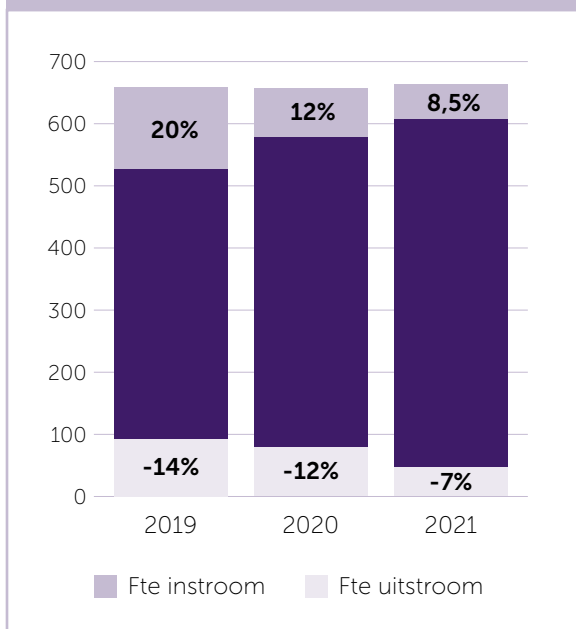
Ziekteverzuim

Het gemiddelde ziekteverzuim in 2021 was met 2,98% iets hoger dan in 2019: 2,65%. Landelijk zien we ook licht stijgende cijfers. De ziekmeldfrequentie in 2021 was 0,9 en daarmee gelijk aan het jaar ervoor.

In- en uitstroom

Ondanks de krappe arbeidsmarkt hebben wij in 2021 onze wervingsdoelstellingen gerealiseerd. Onder andere door in te zetten op het verder opbouwen van talentpools en het uitdragen van verhalen over het werken bij de AFM. Ook hebben we de *candidate experience* – van sollicitatie tot en met de eerste 100 dagen – geoptimaliseerd. Bijvoorbeeld door de inrichting van een sollicitatieportal, de uitbreiding van onze introductie-app om het moment tussen tekenen en daadwerkelijk in dienst treden zo soepel mogelijk te laten verlopen en de introductie van een 100-dagengesprek.

Figuur 9: aantal fte in dienst

Door de jaren heen groeit het aantal fte's, aantal wisselingen in personeel neemt af.

Uitbreiding accountancytoezicht

De AFM heeft zich in 2021 voorbereid op het uitbreiden van het accountancytoezicht op de niet-OOB-accountantskantoren. Hiertoe hebben we 9 nieuwe toezichthouders aangetrokken. Ook binnen deze doelgroep merken we dat de arbeidsmarkt steeds krappere wordt en dat we meer ons meer moeten inspannen om de doelgroep te bereiken. Ook de arbeidsvoorwaarden beginnen een grotere rol te spelen dan voorheen.

Bestuur

Per 1 mei 2021 is Linda Sas bij de AFM in dienst getreden als bestuurslid Intern bedrijf. Ze is als niet-statutair bestuurder verantwoordelijk voor de centrale aansturing en verdere professionalisering van de bedrijfsvoering en volgde in die hoedanigheid Ellen van Schoten op, die eind 2020 vertrok bij de AFM. Linda Sas (49) was in haar laatste functie werkzaam bij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en werkte daarvoor jarenlang bij woningcorporatie Ymere.

Naar een duurzame organisatie

Duurzaamheid krijgt ook binnen de AFM steeds meer aandacht. Als professionele organisatie nemen we hierin graag onze verantwoordelijkheid. Momenteel werken we aan een visie op duurzaamheid voor de periode 2022-2025. Daarin brengen we onder andere meer focus en samenhang aan in de verschillende duurzaamheidsinitiatieven die in onze organisatie worden ontplooid.

Concreet hebben we – mede als gevolg van de coronamaatregelen – het aantal vliegkilometers sterk gereduceerd van 1,2 miljoen in 2019 naar 250.000 in 2020 en 115.000 in 2021. Ook zijn we – op weg naar een *paperless* organisatie – meer duurzaam omgegaan met bijvoorbeeld print- en drukwerk. Zo hebben we voor printwerk in 2021 50% minder papier verbruikt dan in 2020 en meer dan 80% minder ten opzichte van pré-coronajaar 2019. Verder worden onze afgeschreven laptops op een veilige manier gerecycled ten behoeve van projecten in Afrika.

Operationele risico's en beheersmaatregelen

Als vast onderdeel van de besturingscyclus en in de projectmethodiek voert de AFM risicoanalyses uit. Risico's worden in onderlinge samenhang beoordeeld en beheerst. We doen dit om de doelen van de organisatie te bereiken en om de waarden van de organisatie, gelegen in mensen, informatie, kapitaal en imago te beschermen.

Alle afdelingen voeren periodiek een risico-beoordeling uit om risico's te identificeren en bestaande beheersmaatregelen te evalueren. De uitkomsten worden geconsolideerd en drie keer per jaar wordt over de operationele risico's gerapporteerd aan het bestuur en de auditcommissie van de raad van toezicht. Hieruit zijn in 2021 een aantal risico's geïdentificeerd die organisatiebreed extra aandacht vragen en waarover wij in deze paragraaf verslag doen.

Inzicht in keten- en procesafhankelijkheden

Een aanpassing in een onderdeel, proces of systeem van de organisatie kan ongewenste effecten hebben. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen, is een organisatiebreed inzicht in afhankelijkheden nodig. Als dat inzicht niet actueel is, bestaat de kans dat doorontwikkelingen moeizaam verlopen en dat innovatie onvoldoende aansluit op de businessbehoefte. Dit kan ten koste gaan van de gewenste kwaliteit. In 2021 is met een aantal processen een pilot gestart om dit inzicht structureel te verbeteren. Zo is begonnen om de verschillende verantwoordelijkheden helder te maken in het heffingenproces. Dit verbetertraject loopt in 2022 door.

Vervullen vacatures

Om onze toezichtstaken goed te kunnen uitoefenen, zijn voldoende en kwalitatief hoogwaardige medewerkers nodig. De huidige arbeidsmarkt maakt het lastig om vacatures in te vullen. Met de uitbreiding van ons toezicht met niet-OOB-accountantsorganisaties en de extra toezichtstaken die het nieuwe pensioenstelsel met zich meebrengt is het vinden van goede medewerkers een uitdaging. Waar mogelijk worden processen, bijvoorbeeld met geautomatiseerde workflow technieken, efficiënter ingericht.

Datamanagement en governance

De overgang naar een datagedreven toezicht-houder in combinatie met privacy- en beveiligingsvereisten brengt met zich mee dat ook datamanagementprocessen verder uitgebouwd dienen te worden. De organisatie heeft nog tijd nodig om datamanagement goed vorm te geven en te verankeren. Wel is in 2021 een werkgroep gestart die voor CRM de contactgegevens van instellingen controleert. Deze controles worden ook weer gebruikt in het heffingenproces.

Informatiebeveiliging

Het risico op een cyberaanval blijft onverminderd groot. Wij toetsen onze informatiebeveiliging daarom periodiek. Door het outsourcen van onze IT-diensten is de beveiliging en continuïteit van de IT-infrastructuur in 2021 verbeterd. *Legacy*-systemen zijn opgeruimd en een gespecialiseerd Security Operations Center (SOC) waakt over het cybersecuritydomein.

De aandacht voor de informatiebeveiliging is een doorlopend proces. Zo vragen we medewerkers continu om alert te blijven op verdachte omstandigheden zoals phishingmails en de AFM laat meerdere keren per jaar de beveiligingsmaatregelen testen door onafhankelijke (externe) cybersecurity experts. De resultaten van deze onderzoeken gebruiken wij om de kans en impact van cyberincidenten zo beperkt mogelijk te houden.

Privacy

De AFM verwerkt persoonsgegevens voor onze toezichtstaken en voor de eigen bedrijfsvoering. De privacyregels worden periodiek getoetst. In 2021 is een project gestart om verschillende privacy-maatregelen te verankeren in de organisatie. Zo worden het privacy-beleid en richtlijnen voor onder meer onze medewerkers geactualiseerd.

In 2021 zijn 21 incidenten met betrekking tot persoonsgegevens onderzocht. Geen van de incidenten was meldenswaardig voor de Autoriteit Persoonsgegevens.

Business continuity management

Deelnemers aan de crisisorganisatie zijn in 2021 getraind en er zijn meerdere scenario's geoefend. De AFM heeft bovendien deelgenomen aan de landelijke cyberoefening ISIDOOR, georganiseerd door het Nationaal Cyber Security Centrum.

Net als in 2020 heeft de AFM tijdens de coronacrisis gezorgd dat alle medewerkers goed en veilig konden blijven werken en de continuïteit van de bedrijfsvoering niet werd verstoord. Het kantoor is ingericht op de anderhalve meter en hybride werken (thuis of op kantoor) is de nieuwe standaard geworden. De bezetting op kantoor wordt dagelijks gemonitord en het veilige maximumaantal medewerkers op kantoor is in de verschillende coronafases niet overschreden.

Een BCM-audit van de interne audit dienst heeft aangetoond dat de organisatie goed mee weet te bewegen met zowel het op- als afschalen van de coronamaatregelen.

09

Organisatie en besturing

Verslag raad van toezicht

2021 was een roerig jaar en stond opnieuw in het teken van corona. Het tempo van het economisch herstel blijft met onzekerheid omgeven. Ook de oververhitting van de huizenmarkt en de aandelenmarkt, de aanhoudend lage rente, de verdergaande digitalisering en klimaatdoelstellingen zijn zomaar een paar voorbeelden van externe ontwikkelingen die impact hebben op het toezicht van de AFM.

De AFM heeft in 2021 hard gewerkt aan de voorbereidingen op het pensioentoezicht als in 2027 het nieuwe Pensioenstelsel in werking zal treden. De overgang naar het nieuw stelsel is de komende jaren een omvangrijk en complex proces. Medio 2021 is de uitvoering van het Uniform Herstell kader Rentederivaten (UHK) afgerond. Een belangrijke mijlpaal. De AFM heeft – mede op advies van de raad – proactief zijn reflecties op de uitvoering van het UHK gedeeld.

Graag wil de raad het bestuur en alle medewerkers bedanken voor de goede prestaties en de wijze waarop zij zich in 2021 hebben ingezet voor het werk van de AFM. Ook dit jaar heeft dat veel veerkracht, uithoudingsvermogen en extra inzet gevraagd. Het jaar 2022 zal weer nieuwe uitdagingen kennen en de raad heeft er alle vertrouwen in dat deze voortvarend worden opgepakt.

Werkzaamheden

Werkwijze

Ieder jaar wordt een top tien van prioriteiten vastgesteld. Via het bestuursbericht informeert het bestuur de raad over de voortgang van deze prioriteiten. Niet alleen wordt een inhoudelijke voortgang gegeven, maar ook worden juist de dilemma's, risico's of zorgpunten besproken. Op deze manier is de raad in staat om zijn klankbordrol goed te vervullen, maar ook om de wijze waarop het bestuur de strategie uitvoert, te beoordelen. Voor iedere vergadering worden ook specifiek strategische (toezicht)onderwerpen geagendeerd met als doel een discussie te voeren over de belangrijke vraagstukken die spelen.

Prioriteiten en strategische onderwerpen

In 2021 heeft de raad meerdere keren over het nieuwe pensioenstelsel gesproken, en specifiek over de rol van de AFM die nieuwe toezichttaken krijgt toebedeeld. Het programma Pensioentransitie is gestart en heeft zowel een externe (het voorbereiden van de sector) als een interne focus (het voorbereiden van de interne organisatie). De raad

wordt al vroeg betrokken om concreet mee te kunnen denken over vraagstukken als bijvoorbeeld hoeveel *guidance* te geven of de manier waarop de naleving moet worden gecontroleerd. Het samen optrekken in deze voorbereidingsfase met de sector en andere relevante stakeholders vindt de raad van groot belang voor dit belangrijke onderwerp.

Het toezicht van de AFM wordt steeds meer datagedreven met als doel het toezicht efficiënter en effectiever te maken. Het datagedreven toezicht helpt de AFM om nog eerder risico's te zien en daarmee proactiever toezicht te houden. De focus ligt nu op het verankeren van deze manier van werken in de organisatie. De raad wordt geïnformeerd over de voortgang en concrete resultaten en stelt zich op als een kritisch klankbord voor de implementatie in de organisatie.

Het bestuur heeft de raad actief betrokken bij het programma Herijking Visie Zorgplicht. Aan de hand van een aantal casussen is de raad meegenomen in het onderwerp zorgplicht in de beheerfase. De raad heeft een actieve input geleverd en dit heeft uiteindelijk geleid tot het publiceren van principes. Ook is hard gewerkt aan één toezichtmethodologie voor het toezicht op financiële dienstverlening.

De voortgang van het toezicht Accountantsorganisaties werd besproken, in het bijzonder de voorbereiding op het uitvoerende toezicht op de accountantsorganisaties met een reguliere vergunning die vanaf 2022 onder toezicht van de AFM vallen. De raad is geïnformeerd over de uitkomsten van de onderzoeken die zijn uitgevoerd, onder meer naar de kwaliteit van de wettelijke controles bij OOB-accountantsorganisaties. Gezamenlijk met het bestuur is gesproken over de juiste toonzetting in de communicatie over deze belangrijke onderzoeken.

Duurzame financiering raakt vrijwel alle aspecten van de AFM: verslaggeving, handelsplatformen, groene obligaties, benchmarkbeheerders,

vermogensbeheerders, beleggingsondernemingen, verzekeraars en kredietverstrekkers. De raad heeft samen met het bestuur gereflecteerd op deze sterk groeiende markt en de rol van de AFM daarin.

De raad heeft met waardering kennisgenomen van de verkenning die is uitgevoerd naar de financiële kwetsbaarheid van Nederlanders met niet-westerse migratieachtergrond en de relatie met toegang tot financiële dienstverlening. Voor 2022 wil de raad actief met het bestuur nadenken over de rol van de AFM in de maatschappelijke dialoog over brede welvaart.

De raad heeft kennisgenomen van de conclusies van het zbo-evaluatieonderzoek dat in opdracht van het ministerie van Financiën is uitgevoerd door KWINK groep. Het doel van deze evaluatie is om inzicht te vergaren in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van de taken door de AFM in de periode 2016-2020. De raad heeft met het bestuur gesproken over de conclusies en aanbevelingen. De raad vindt het een herkenbaar beeld en ook een mooi resultaat. Op het gebied van de aanbevelingen vindt de raad de samenwerking met andere toezichthouders belangrijk en zal dit onderwerp in 2022 laten terugkomen ter bespreking met het bestuur.

De raad discussieerde tijdens de jaarlijkse 'off-site' met het bestuur over de toegevoegde waarde van algo-trading op het toezicht. Diverse externe deskundigen prikkelden de discussie en zorgden voor waardevolle inzichten. Ook haalde de raad bewust de buitenwereld naar binnen door voorbeelden te laten delen van datagedreven manier van werken in de financiële sector.

Naast bovengenoemde onderwerpen is de raad in 2021 ook geïnformeerd over de evaluatie van het kapitaalmarkttoezicht, de leerpunten uit de casus GameStop en de juridische rapportage.

Bedrijfsvoering

De raad heeft in 2021 de periodieke financiële rapportages beoordeeld. Verder heeft hij goedkeuring verleend aan de 'Agenda 2022' (inclusief begroting). Ook heeft de raad de opdrachtverstrekking aan de externe accountant van de Auditdienst Rijk (ADR) getekend en de benoeming van de certificerend accountant goedgekeurd. Op het gebied van bedrijfsvoering is de raad ook met regelmaat geïnformeerd over de voortgang van het verbetertraject van de heffingen, waarderen en belonen, de outsourcing van de IT en de pensioenregeling AFM.

Governance en compliance

In 2021 heeft de raad goedkeuring verleend aan de mandaatregeling. Alle actuele regelingen en reglementen zijn op de website van de AFM te vinden.

Tijdens elke vergadering heeft de raad in aanwezigheid van de compliance officer het register nevenfuncties behandeld. Ook heeft hij verschillende nevenfuncties conform het daarvoor geldende toetsingskader beoordeeld. Verder zijn de periodieke rapportages van Compliance & Integriteit besproken.

Vertrek en benoemingen bestuurders en leden raad van toezicht

De samenstelling van het statutair bestuur en de raad van toezicht is in 2021 ongewijzigd gebleven. Per 1 mei 2021 is Linda Sas gestart als opvolger van Ellen van Schoten in de functie van Bestuurder Intern Bedrijf (voorheen COO).

Benoemingen- en remuneratiecommissie

De benoemingen- en remuneratiecommissie heeft zich uitgebreid laten informeren over de voorgenomen wijzigingen in het 'waarderen en belonen'-systeem van de AFM en vervulde de rol van klankbord. Van harte wordt ondersteund om de koppeling tussen waarderen en belonen los te laten en in te zetten op continue dialoog tussen medewerker en leidinggevende. Verder is in de benoemingen- en remuneratiecommissie gesproken over de opvolgingsplanning. Specifiek is van gedachte gewisseld op welke manier de groep medewerkers die al lang bij de AFM zitten zich kunnen blijven ontwikkelen.

Auditcommissie

De auditcommissie heeft in 2021 de voortgang van de outsourcing van de IT intensief besproken met het bestuur. Via reguliere rapportages is de auditcommissie geïnformeerd over de voortgang, issues en risico's. De overdracht naar Cegeka is in 2021 afgerond. IT blijft verhoogde aandacht vergen, maar de auditcommissie vraagt ook aandacht voor de interne discipline voor het goed vullen van de systemen.

De versteviging van risicomanagement heeft zich doorgezet in 2021. De belangrijkste operationele risico's zijn in kaart gebracht en doel voor 2022 is om het operationeel risicomanagement verder te integreren in de planning- en controlecyclus van de AFM. De Interne Audit Dienst (IAD) heeft diverse auditrapporten geagendeerd en de auditcommissie heeft goedkeuring verleend aan het jaarplan van de IAD en het charter IAD. De capaciteit van de IAD was

in de tweede helft van 2021 door personeelsverloop en tijdelijke uitval van het hoofd IAD beperkter dan normaal. De auditcommissie heeft hierover overleg gevoerd met het bestuur. Er zijn afspraken gemaakt over tijdelijke aansturing van het team. Vanwege de uitval van het hoofd IAD heeft de auditcommissie dit jaar geen separaat gesprek gevoerd. De raad van toezicht heeft separaat overlegd met de externe accountant, zonder aanwezigheid van het bestuur. De auditcommissie heeft dit gesprek voorbereid. De onderwerpen die hier zijn besproken, waren informatisering, heffingen, ervaringen met de uitvoering van de externe audit en een aantal specifieke auditbevindingen.

Permanente educatie en informatievoorziening

De raad heeft de gesprekken met stakeholders doorgezet in 2021 en gesproken met een aantal relevante koepelorganisaties. De raad gaat in deze gesprekken in op de toekomstige ontwikkelingen in de markt en de impact daarvan op de AFM. Het is een belangrijke informatiebron voor de raad om te beoordelen of er lacunes zijn waar de AFM een rol kan of zou moeten spelen. Dit is ook de reden geweest waarom in de permanente educatiesessie de raad heeft nagedacht over een aantal ontwikkelingen die komende jaren impact hebben op het toezicht van de AFM.

De Europese *Digital Finance Strategy* zal impact hebben op het toezicht van de AFM. In het bijzonder leiden de regelgeving van *Digital Operational Resilience Act* (DORA) en MiCAR tot uitbreiding van het toezicht. DORA stelt eisen aan financiële organisaties ten aanzien van IT-risicomanagement, IT-incidenten, periodieke testen van digitale weerbaarheid en de beheersing van risico's bij uitbesteding aan (kritieke) derden. Met de komst van MiCAR komt een deel van de crypto's onder toezicht. De raad heeft inzicht gekregen in de dilemma's die deze Digital Finance Strategy met zich zal meebrengen. In 2022 zal de raad de gesprekken hierover voortzetten, ook met de diverse stakeholders. Verder is de Europese krachtenveldanalyse besproken en is de raad geïnformeerd over retailbeleggen.

Leden van de raad van toezicht zijn twee keer per jaar aanwezig bij overlegvergaderingen met de ondernemingsraad. De raad spreekt twee keer per jaar met het ministerie van Financiën op basis van een vaste overlegstructuur. En tot slot heeft de raad gesproken met de raad van commissarissen van DNB, waar onder andere de samenwerking tussen AFM en DNB is besproken.

Evaluatie raad van toezicht en bestuur

Als follow up van de evaluatie in 2020, hebben de raad en het bestuur begin 2021 ruimte vrijgemaakt om te investeren in een nadere kennismaking en verdieping met elkaar. Ook is nadrukkelijk bekeken welke onderwerpen de raad wilde bespreken en welke rol daarbij van de raad gewenst was.

Eind 2021 heeft de raad de jaarlijkse evaluatie uitgevoerd, deze keer zonder externe begeleiding. De resultaten zijn in de raad van toezicht en het bestuur besproken. De relatie tussen de raad en het bestuur is goed. De raad wordt tijdig bij ingrijpende besluiten betrokken. De raad constateert ook dat de samenstelling van zowel de raad als het bestuur op orde en voldoende complementair is. De raad wil in 2022 zich – naast externe stakeholders – ook laten voeden door de interne organisatie. Verder heeft de raad een viertal onderwerpen geïdentificeerd die hij zal voorbereiden en met het bestuur zal bespreken.

De raad is van mening dat het bestuur goed functioneert en zijn taken naar behoren uitvoert. Begin 2021 heeft de evaluatie van de individuele bestuurders plaatsgevonden evenals van het bestuur als collectief. Hiervoor is input opgehaald bij onder meer afdelingshoofden, collega-bestuurders en de raad van toezicht. Vervolgens heeft de raad in individuele gesprekken met bestuurders gesproken. Hierbij zijn ook ontwikkelpunten en scholingsbehoeften aan de orde gekomen.

Bijeenkomsten raad van toezicht en commissies en aanwezigheid commissarissen

- De raad van toezicht heeft in 2021 zeven keer regulier vergaderd, waarvan één keer buiten aanwezigheid van het bestuur. Waar nodig heeft nog een enkele keer een telefonisch/digitaal overleg plaatsgevonden. De vergaderingen hebben zowel in digitale als fysieke vorm plaatsgevonden. Rvt-leden Van Dolen en De Jong zijn bij één vergadering afwezig geweest. Daarmee komt hun aanwezigheidspercentage op 86%. Rvt-lid Voetelink is bij twee vergaderingen afwezig geweest en is daarmee voor 72% aanwezig geweest. Daarnaast was rvt-lid Van Dolen afwezig bij de PE-sessie.
- De auditcommissie heeft in 2021 drie keer regulier vergaderd. Alle commissieleden waren bij de reguliere vergaderingen aanwezig. De vergaderingen hebben zowel in digitale als fysieke vorm plaatsgevonden. De vergaderingen vonden plaats in aanwezigheid van de bestuursvoorzitter, bestuurder intern bedrijf (BIB), hoofd Planning,

Control en Financiën en afvaardiging van de Interne Audit Dienst. De externe accountant van de Auditdienst Rijk (ADR) is aanwezig geweest bij de vergaderingen waar de jaarrekening, begroting, managementletter en opdrachtbevestiging ADR zijn besproken.

- De benoemingen- en remuneratiecommissie heeft in 2021 twee keer regulier vergaderd en heeft daarnaast waar nodig buiten de vergaderingen om (telefonisch) overleg gevoerd. De vergaderingen hebben zowel in digitale als fysieke vorm plaatsgevonden. Alle commissieleden waren bij de reguliere vergaderingen aanwezig. Zij vonden plaats in aanwezigheid van de bestuursvoorzitter en het hoofd Human Resources & Facilitair Bedrijf. Afgelopen jaren bestond de commissie uit drie leden om de tijdsbelasting te spreiden. Dit jaar bleek dat niet meer nodig te zijn en is de commissie weer teruggebracht tot twee leden.

Onafhankelijkheid en tegenstrijdige belangen

In de statuten is opgenomen dat leden van de raad van toezicht hun werkzaamheden verrichten zonder last of ruggenspraak. Bij de vervulling van hun taak richten zij zich op het belang van de stichting en hebben zij oog voor de reputatie van de stichting en haar wettelijke en maatschappelijke taken en doelstellingen. Elke vorm van belangenverstrengeling wordt vermeden. In de regeling belangenverstrengeling is dit nader uitgewerkt. Als een lid van de raad van toezicht een mogelijk direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de AFM, is hij niet aanwezig bij de beraadslaging en de besluitvorming ter zake. In 2021 is dit niet voorgekomen.

Over dit verslag

De raad heeft goedkeuring verleend aan het jaarverslag en de jaarrekening over 2021. Bij de behandeling van de jaarrekening was de externe accountant van de AFM aanwezig.

Amsterdam, 10 maart 2022

Raad van toezicht AFM

Samenstelling Raad van toezicht

In 2021 bestond de raad van toezicht uit:

Voorzitter
Martin van Rijn

1956, Nederlandse nationaliteit, eerste benoeming als voorzitter per 24 mei 2019, lopende termijn tot 24 mei 2023, eerste benoeming als lid per 15 februari 2018, geëindigd op 23 mei 2019

- Lid benoemingen en remuneratiecommissie

Vicevoorzitter
Willemijn van Dolen

1972, Nederlandse nationaliteit, eerste benoeming als lid per 1 september 2016, herbenoemd per 1 september 2020, lopende termijn tot 1 september 2024

Lid
Wendy de Jong

1966, Nederlandse en Canadese nationaliteit, eerste benoeming als lid per 15 februari 2019, lopende termijn tot 15 februari 2023

- Voorzitter auditcommissie

Lid
Rob Langezaal

1958, Nederlandse nationaliteit, eerste benoeming als lid per 1 september 2019, lopende termijn tot 1 september 2023

- Voorzitter benoemingen- en remuneratiecommissie

Lid
David Voetelink

1953, Nederlandse nationaliteit, eerste benoeming als lid per 15 juli 2019, lopende termijn tot 15 juli 2023

- Lid auditcommissie

Samenstelling Bestuur

In 2021 bestond het bestuur uit:

Voorzitter
Laura van Geest

1962, Nederlandse nationaliteit, eerste benoemingsdatum 1 februari 2020, lopende termijn tot 1 februari 2024

Lid
Hanzo van Beusekom

1972, Nederlandse nationaliteit, eerste benoemingsdatum 1 juni 2018, lopende termijn tot 1 juni 2026

Lid
Jos Heuvelman

1962, Nederlandse nationaliteit, eerste benoemingsdatum 1 september 2018, lopende termijn tot 1 september 2026

BIB
Linda Sas

1972, Nederlandse nationaliteit, datum in dienst 1 mei 2021

De portefeuillevverdeling van het bestuur is weergegeven in [het organogram op de website van de AFM \(pdf, 480 kB\)](#). De overige functies van leden raad van toezicht en bestuur, evenals de profielschets raad van toezicht en bestuur zijn opgenomen op de website van de AFM.

Governance bij de AFM

Organisatie en besturing

De AFM is een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) met wettelijke bevoegdheden voor het gedragstoezicht op de financiële markten. Volgens de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is een zbo een bestuursorgaan van de centrale overheid dat bij of krachtens de wet met openbaar gezag is bekleed en niet hiërarchisch ondergeschikt is aan de minister. De AFM is een stichting (rechtspersoon) met een bestuur en een raad van toezicht.

De raad van toezicht ziet toe op de wijze waarop het bestuur van de AFM zijn taken verricht. De minister van Financiën benoemt het bestuur en de leden van de raad van toezicht. De raad van toezicht kan voor deze benoemingen een niet-bindende voordracht doen.

De Wet op het financieel toezicht (Wft) bevat diverse bepalingen over de governance van de AFM, waaronder regels voor de benoeming en beloning van de leden van het bestuur en de raad van toezicht. De Wft omschrijft ook de taken van de AFM. In de statuten en reglementen van de AFM zijn de governance en deze bepalingen verder uitgewerkt.

Ondernemingsraad AFM

Voor de OR stond 2021 in het bijzonder in het teken van twee belangrijke projecten binnen de AFM, namelijk het nieuwe Waarderen & Belonen dat binnen de AFM wordt beoogd en Werken@AFM, het project waarin onder meer onze manier van (plaatsonafhankelijk) werken en de vitaliteit van medewerkers onder valt.

De OR voert een actieve dialoog met het bestuur van de AFM en HR ten aanzien van deze onderwerpen. Daarbij heeft de OR met name aandacht gevraagd voor het welzijn van de individuele medewerker. Daarnaast heeft de OR gesprekken gevoerd en geadviseerd over de herinrichting van het toezicht op de accountantsorganisaties. De OR heeft in dit adviestraject in het bijzonder aandacht gevraagd voor de adequate uitvoering van de beoogde wijzigingen en of het van tevoren beoogde doel wordt behaald.

De OR is in 2021 doorlopend in overleg geweest over het AFM-pensioen. Een toekomstbestendig pensioen staat ook in 2022 weer op de agenda. Tot slot heeft de OR doorlopend invulling gegeven aan haar actieve signaalfunctie, onder andere ten aanzien van de IT-voorzieningen.

In 2021 heeft de OR vier advies- en instemmings-aanvragen afgerond:

- Herinrichting toezicht op accountantsorganisaties
- Privacyverklaring
- Wijziging verzuimbegeleiding
- Rookbeleid

Corporate Governance Code

De AFM voldoet – waar mogelijk en relevant – aan dezelfde governance-eisen als die worden gesteld aan de onder haar toezicht staande beursgenoteerde vennootschappen. De AFM conformeert zich daarom vrijwillig aan de Nederlandse 'Corporate Governance Code' (de code).

Nederlandse beursvennootschappen worden geacht in 2022 te rapporteren over de naleving van de code over 2021. Om analoog te rapporteren over de naleving van de code door de AFM over 2021 heeft de AFM een overzicht opgesteld van alle bepalingen uit de code die worden toegepast binnen de organisatie. Dit overzicht, de Corporate Governance Code-matrix, laat ook zien welke bepalingen deels worden toegepast of niet van toepassing zijn, bijvoorbeeld omdat de AFM een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) is in de vorm van een stichting. Zo is ervoor gekozen bepalingen in de code die gaan over de raad van commissarissen, voor de toepassing op de AFM te vertalen naar de raad van toezicht. De matrix is via de website van de AFM openbaar gemaakt.

In best practice-bepaling 2.1.6 van de code staat dat in de corporate governance verklaring verslag wordt gedaan over de uitvoering van het diversiteitsbeleid. De visie van de AFM op diversiteit is het hebben van een inclusieve cultuur. Doelstellingen die zijn geformuleerd, zijn:

1. het samenstellen van een divers bestuur en rvt;
2. het stimuleren van een inclusieve cultuur;
3. het vergroten van de externe bestuurlijke exposure op het gebied van inclusiviteit.

Het streefcijfer op gebied van genderdiversiteit is 40%. Voor zowel het bestuur (inclusief BIB) als de raad is dit percentage gehaald in 2021. Verder heeft de AFM een visie op het gebied van diversiteit en inclusiviteit opgesteld. In deze visie is onder meer in kaart gebracht waar deze onderwerpen het toezichtwerk van de AFM raken. Ook gaat de visie in op werkgeverschap (bijvoorbeeld instroom en je thuis voelen bij de AFM ('onboarding')) en besluitvorming (meervoudig kijken).

Compliance en integriteit

Compliance en integriteit staan bij de AFM hoog in het vaandel. Het vertrouwen in de AFM wordt geschaad als haar medewerkers (on)bewust betrokken zijn bij niet-integer gedrag. Gelet op onze rol als toezichthouder op de financiële markten hebben AFM-medewerkers een voorbeeldfunctie als het gaat om integriteit.

Ook van de organisatie als geheel wordt hierin een voorbeeldrol verwacht. De positie en de reputatie van de AFM als toezichthouder kunnen alleen gegarandeerd zijn als wij zelf vooraanstaand zijn op het gebied van integriteit en integriteitsbeleid.

Om compliance en integriteit te bevorderen en te waarborgen kennen wij een *Compliance Charter* en hebben wij *compliance officers* benoemd. Hiermee is een rechtstreekse rapportagelijne richting de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de raad van toezicht geborgd, evenals toegang tot informatie en beschikbaarheid van toereikende middelen.

De compliance-functie van de AFM bestond in 2021 uit twee compliance officers, met waar nodig aanvullende ondersteuning (bijv. bij training, screening en onderzoeken).

Activiteiten 2021

Een belangrijk deel van de activiteiten van de compliancefunctie is regulier van aard. De activiteiten bestonden onder meer uit het bewustmaken van medewerkers, het bestuur en de raad van toezicht door bijvoorbeeld trainingen, het informeren van de medewerkers via intranetberichten, jaarlijkse bevestigingsverklaringen die medewerkers moeten afgeven waarin ze bevestigen zich bewust te zijn van de verplichting tot het naleven van de Gedragscode van de AFM en de bijbehorende regelingen en het en (telefonische) spreekuren. Daarnaast vond monitoring plaats van onder andere privébeleggingstransacties, nevenactiviteiten, uitnodigingen en geschenken. Ook is de raad van toezicht over nevenfuncties en -werkzaamheden van (kandidaat)leden van de raad van toezicht en het bestuur geadviseerd. Naast het behandelen van individuele nevenactiviteiten is in de vergadering van de raad van toezicht regelmatig aandacht geweest voor het compliance- en integriteitsbeleid in bredere zin.

Naast deze reguliere activiteiten zijn de inspanningen gericht geweest op het creëren van *awareness* ten aanzien van de herziene gedragscode en de

bijbehorende regelingen van de AFM, die op 1 januari 2021 in werking zijn getreden. Een aantal belangrijke onderwerpen zoals privébeleggingstransacties, nevenwerkzaamheden en omgangsvormen zijn onder de aandacht gebracht door berichten en instructiefilms op intranet en de AFM-website te plaatsen. Dit heeft geleid tot meer vragen en meldingen op het gebied van compliance en integriteitsonderwerpen.

De AFM stimuleert een open foutencultuur, waarin alle medewerkers zich veilig voelen om twijfels, dilemma's en mogelijke overtredingen bespreekbaar te maken. Ook hier is aandacht aan besteed via berichten op intranet en trainingen.

Ook is de meldprocedure in lijn gebracht met de nieuwe richtlijn (EU) 2019/1937 ter bescherming van klokkenluiders die op 17 december 2021 van kracht is geworden. De AFM vindt het belangrijk dat altijd snel en veilig gemeld moeten kunnen worden door (huidige, voormalige en ook toekomstige) medewerkers van de AFM, zodat actie kan worden ondernomen. Daarom is het interne meldingskanaal verder uitgebreid en verduidelijkt. Ook is volgens de nieuwe wet een nieuw [meldpunt op de website](#) ingericht voor personen die een werkgerelateerde relatie hebben (gehad) met de AFM of binnenkort krijgen.

Handhaving

De compliance officers van de afdeling Compliance, Integriteit en Risicomanagement onderzoeken integriteitssignalen conform de regelingen 'Melden (vermoeden van) misstanden en integriteitsschendingen' en 'Integriteitsonderzoek en sancties'. De ontvangen signalen in 2021 gingen over privé-beleggingstransacties, nevenwerkzaamheden en vertrouwelijke informatie.

Ieder relevant signaal leidt in principe tot een feitenonderzoek. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek vindt al dan niet handhaving plaats. In 2021 hebben 22 van de 37 meldingen geleid tot een feitenonderzoek. Daarnaast zijn er 3 meldingen van eind 2020 onderzocht en afgerond. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze 25 feitenonderzoeken is in 15 gevallen een aantekening in het dossier van de betrokkene opgenomen (betreft een lichte sanctie). De overige onderzochte meldingen hebben niet geleid tot het opleggen van een sanctie.

Een groot deel van de meldingen die tot een onderzoek hebben geleid, gingen over de naleving van de regeling privébeleggingen, die voor alle

AFM-medewerkers geldt ter voorkoming van (de schijn van) handelen met voorwetenschap. Het ging voornamelijk om administratieve fouten, zoals het te laat aanmelden van een beleggingsrekening en/of het verrichten van privébeleggingstransacties zonder voorafgaande toestemming van de compliance officer. In nagenoeg alle gevallen ging het om privétransacties die, als ze vooraf aangemeld waren bij de compliance officer, wel waren toegestaan.

In 2021 is een stijging te zien van het aantal meldingen ten opzichte van de voorgaande jaren. Dit is mogelijk te verklaren door de activiteiten die hebben plaatsgevonden om meer bewustwording te creëren ten aanzien van de herziene gedragscode en de bijbehorende regelingen van de AFM, die op 1 januari 2021 in werking is getreden.

Klachtenregeling/General Counsel

De AFM en haar medewerkers moeten anderen op een correcte manier behandelen. Als een persoon van mening is dat dit niet het geval is geweest, kan hij of zij een klacht indienen bij de General Counsel van de AFM. Klachten worden zorgvuldig en in overeenstemming met het klachtenreglement en de Algemene wet bestuursrecht (Awb) afgehandeld.

In 2021 heeft de General Counsel één klacht afgehandeld. Deze klacht ging onder andere over het beleid en externe uitingen van de AFM en is door de General Counsel gedeeltelijk gegrond verklaard. Vragen en algemene klachten over het beleid van de AFM zijn namens de General Counsel van een reactie voorzien. Klachten over onder toezicht staande instellingen zijn intern signaleerd ter ondersteuning van de uitoefening van het toezicht.

Juridische procedures en toelichting

Bezwaar en beroep

In 2021 hebben wij 172 bezwaren ontvangen, 117% meer dan in het voorgaande jaar (2020: 79). Het merendeel van de bezwaren (151) richtte zich tegen de heffingen die zijn opgelegd op grond van de [Wet bekostiging financieel toezicht](#) (Wbft). Deze bezwaren hadden betrekking op heffingen voor eenmalige toezichthandelingen en heffingen voor het doorlopend toezicht.

De overige 21 bezwaren richtten zich tegen diverse besluiten. Onder andere tegen het voornemen tot oplegging van een boete (6), een opgelegde last onder dwangsom (3) en de intrekking of afwijzing van een vergunning(aanvraag) (2).

In totaal hebben wij 88 bezwaren in 2021 afgehandeld. Daarvan zijn er 50 ingetrokken, 24 achtten wij niet-ontvankelijk, 2 (gedeeltelijk) gegrond, 11 ongegrond en 1 is deels toegewezen. In ruim 97% van de gevallen hebben wij een beslissing op bezwaar genomen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijnen.

Gerechtelijke procedures

Het aantal gerechtelijke procedures dat is aangespannen, is in 2021 iets gedaald ten opzichte van 2020 (27 in 2021 tegenover 38 in 2020). In 2021 is in 27 gerechtelijke procedures – voorlopige voorzieningen, beroep en hoger beroep – uitspraak gedaan. Een aantal procedures is mede rechtsvormend en principieel van aard. In het verslagjaar waren 20 uitspraken gunstig, 3 deels gunstig en 4 niet gunstig voor de AFM. In ruim 79% van de procedures was de uitkomst dus (overwegend) positief voor de AFM. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als een door wederpartij gevraagde voorziening wordt afgewezen, beroep of hoger beroep van wederpartij ongegrond wordt verklaard, of ons oordeel voor het overgrote deel in stand is gebleven.

Hoorcommissie

Voordat de AFM op een bezwaar beslist, stellen wij belanghebbenden in de gelegenheid om de bezwaren mondeling toe te lichten bij de hoorcommissie. In 2021 vonden 7 hoorzittingen plaats. Alleen als er redelijkerwijs geen twijfel mogelijk is over de te nemen beslissing op bezwaar, wordt hiervan afgezien. Wanneer belanghebbenden hebben verklaard geen gebruik te willen maken van het recht om te worden gehoord, wordt geen hoorzitting gehouden.

De hoorcommissie van de AFM, niet zijnde een adviescommissie in de zin van artikel 7:13 van de Algemene wet bestuursrecht, bestaat uit een externe voorzitter, een jurist van de afdeling Juridische Zaken en (soms) een vertegenwoordiger van de afdeling die het primaire besluit heeft voorbereid waartegen bezwaar wordt gemaakt. De hoorcommissie had in 2021 drie externe voorzitters: de heer mr. drs. C.O.W. Dubbelman, mevrouw prof. mr. drs. C.M. Grundmann – Van de Krol en de heer mr. drs. J.A.F. Peters.

Besturingscyclus

Voor de interne sturing en de externe verantwoording maakt de AFM gebruik van een besturingscyclus. In deze cyclus vindt binnen de financiële randvoorwaarden het proces plaats van (strategische) planning, uitvoering, (bij)sturing en verantwoording. Aan de hand van tussentijdse meetmomenten wordt beoordeeld of de AFM 'op koers' ligt. Zo nodig wordt bijgestuurd. Externe belanghebbenden krijgen informatie over de voortgang. In het jaarverslag leggen wij verantwoording af over de resultaten en effecten van onze inspanningen.

Risicobeheersing

Bestuur en management zijn verantwoordelijk voor opzet, bestaan en werking van een risico-managementtraamwerk. Onderdeel van dit stelsel is een risicomangementproces waarin risico's worden geïnventariseerd in relatie tot de te bereiken doelen, beheersmaatregelen worden getroffen (indien nodig) en de ontwikkeling van het risico wordt gemonitord. Wij hebben de risicobeheersing geïntegreerd en verankerd in de besturingscyclus. Zo maakt deze deel uit van de prestatiedialoog die het bestuur voert met de afdelingshoofden. De opzet van de risicobeheersing is afgestemd met de raad van toezicht en de externe accountant.

Wij maken onderscheid tussen de risico's die in de markt optreden (marktrisico's) en de risico's die wij als organisatie ondervinden (operationele risico's). Over de specifieke beheersing van de belangrijkste risico's, wordt in de eerste hoofdstukken van dit jaarverslag gerapporteerd.

De operationele risico's die een financiële impact hebben op de jaarrekening worden eveneens gemonitord door een stelsel van in control-verklaringen.

Marktrisico's

Het is de wettelijke en maatschappelijke taak van de AFM om toe te zien op het gedrag op de financiële markten. Wij onderzoeken gestructureerd welk gedrag als ongewenst kan worden gezien en waar en op welke manier de toezichtcapaciteit kan worden ingezet. In afstemming met de stakeholders wordt bepaald wat de belangrijkste risico's zijn. Deze 'toezichtprioriteiten' maken deel uit van de Agenda 2021. Gedurende het jaar is actief gestuurd op het behalen van de in de Agenda gedefinieerde

resultaten. Ook worden nieuwe ontwikkelingen op de financiële markten gemonitord en wordt bepaald of bijstelling en/of aanvulling van de strategische doelstellingen gepast is.

Operationele Risico's

De operationele risico's (of uitvoeringsrisico's) omvatten alle mogelijke gebeurtenissen die impact kunnen hebben op onze waarden of op het bereiken van onze doelstellingen.

In 2021 is het operationele risicomangement-ramwerk verder ontwikkeld in de organisatie. Door de centrale riskfunctie zijn bij alle afdelingen risk selfassessments uitgevoerd. Het resultaat van de risk assessments zijn risicobeelden per portefeuille/bestuurder én een risicobeeld voor de organisatie als geheel.

De risicobeelden zorgden ervoor dat het heersende risicobeeld werd bevestigd en verder geconcretiseerd. De risicotypen die voor de AFM de hoogste netto score hebben worden elders in dit jaarverslag nader toegelicht. Op basis van de risicobeelden uit de selfassessment is gekeken of aanpassingen nodig waren op de afdelingsdoelen voor 2022 om de risico's te verkleinen. In de Operational Risk Board wordt door eerste-, tweede- en derdelijns periodiek overlegd over en gestuurd op risico's die van invloed kunnen zijn op het bereiken van de doelstellingen van de AFM.

In control-verklaring

De 'in control-verklaring' is een van de instrumenten waarmee het bestuur verantwoording aflegt over de kwaliteit van de beheersing van de interne bedrijfsprocessen. De in control-verklaring is in het bijzonder gericht op de kwaliteit en betrouwbaarheid van de externe verslaggeving. Om tot een positief (gefundeerd) oordeel te komen zijn de processen, de risico's die daarmee gepaard gaan en de ingestelde beheersmaatregelen beschreven. Door de in control-verklaring te ondertekenen verklaren de proceseigenaren dat zowel de opzet van de risicobeheersmaatregelen als de werking hiervan op orde zijn. Op basis van het onderliggende stelsel van in control-verklaringen is de AFM van oordeel dat de systemen van interne risicobeheersing en controle van de bedrijfsprocessen naar behoren hebben gefunctioneerd en een grote mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Verantwoording rechtmatig financieel beheer

In 2021 is voortgang geboekt op de ingeslagen weg tot professionalisering van de inkoopfunctie.

De mogelijkheden van de tendermodule van het inkoopstelsel worden nog beter gebruikt en de registratie van documenten in de contractenmodule is sterk verbeterd en hierdoor zijn de contractdossiers vrijwel volledig.

Verder zijn stappen genomen om te komen tot een automatische koppeling tussen het financiële stelsel en het inkoopstelsel. Dit zal naar verwachting in het 1e kwartaal van 2022 worden gerealiseerd.

Het inkoopproces voor de Europese aanbestedingen verloopt op een beheerste wijze. Dit is mede dankzij de betrokkenheid van de expertise van Team Inkoop bij alle Europese aanbestedingen.

De ondersteuning en toezicht door Team Inkoop op decentraal uitgevoerde inkopen (onder de Europese aanbestedingsdrempel) is toegenomen, waardoor het proces voor deze stroom inkopen is verbeterd. Het interne accordering- en ondertekeningproces van (nadere) overeenkomsten vindt nu volledig digitaal plaats. Dit verloopt efficiënt. De samenwerking tussen Team Inkoop en afdeling Juridische Zaken verloopt erg goed en is in 2021 verder geïntensiveerd.

In 2021 is de AFM binnen de rijksbrede tolerantiegrens voor onrechtmatige inkopen van 2% van de gerealiseerde lasten gebleven. Voor 2021 kwam dit uit op 0,33%. De ingezette professionalisering heeft zijn vruchten afgeworpen en zal ook de komende jaren worden doorgezet.

In 2021 heeft de AFM een programma uitgevoerd om het heffingenproces doorlopend toezicht te optimaliseren en digitaliseren. Het doel van dit verbeterprogramma is dat heffingen juist, tijdig en volledig worden opgelegd. In dit kader hebben analyses plaatsgevonden die hebben geleid tot correcties in opgelegde heffingen voor doorlopend toezicht over de afgelopen jaren. Dit heeft geleid tot extra baten die onderdeel zijn van het exploitatiesaldo. Het exploitatiesaldo wordt in overeenstemming met de bekostigingssystematiek het jaar erop met de sector verrekend. Een nadere toelichting is opgenomen in de jaarrekening onder de paragrafen 'a. Heffingen', 'k. Kortlopende vorderingen en overlopende activa' en 'o. Te verrekenen exploitatiesaldo'.

Accountantscontrole

Een externe accountant controleert de jaarrekening van de AFM. Deze accountant valt conform artikel 7 lid 2 van de Wet bekostiging financieel toezicht niet onder het toezicht van de AFM. Gekozen is voor de Auditdienst Rijk (ADR), die de interne auditfunctie verzorgt bij verschillende ministeries.

Omdat de ADR, net als de AFM, onder het ministerie van Financiën valt, heeft het ministerie voor de controleopdracht bij de AFM specifieke maatregelen getroffen om de onafhankelijkheid te waarborgen. De controle is belegd bij een accountant die vanuit zijn functie bij de ADR of vanuit zijn verantwoordelijkheid voor werkzaamheden van de ADR bij andere opdrachtgevers niet betrokken wordt bij vraagstukken die op enigerlei wijze verband houden met de AFM.

Bekostiging AFM

Wet- en regelgeving bekostiging financieel toezicht

Financiële ondernemingen die onder toezicht staan betalen voor de kosten daarvan, zoals is geregeld in de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft).

In het Besluit bekostiging financieel toezicht (Bbft) is onder meer geregeld hoe de begrote kosten van het toezicht worden verdeeld over 16 onderscheiden categorieën. Het procentuele aandeel per categorie wordt in beginsel eens per 5 jaar vastgesteld door de ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De procentuele aandelen worden bepaald op basis van geregistreerde uren in toezicht(ondersteuning) op toezichtcodes. Deze geschreven uren worden jaarlijks toegewezen aan de verschillende categorieën. Voor het bepalen van de procentuele aandelen wordt het gemiddelde genomen van 3 voorgaande jaarlagen en een inschatting van wijzigingen in toezichtinspanningen voor de komende 2 jaar.

De door te belasten kosten voor doorlopend toezicht in enig jaar worden bepaald door de begroting van dat jaar vermeerderd of verminderd met het exploitatiesaldo van voorgaand jaar en met aftrek van de begrote opbrengsten voor eenmalige verrichtingen. Eenmalige verrichtingen worden kostendekkend afgerekend.

De kosten voor doorlopend toezicht worden volgens de vastgestelde procentuele aandelen verdeeld over de 16 categorieën. Mede afhankelijk van de omvang van de populatie ondernemingen per categorie en de maatstafwaarden per onderneming, worden de jaarlijkse tarieven bepaald door de ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de Regeling bekostiging financieel toezicht. De wet, het besluit en de jaarlijkse regeling bekostiging financieel toezicht zijn te raadplegen via [de website van de AFM](#). Hier treft u ook een bijdrage aan over de kosten van de AFM in perspectief.

Kostenontwikkeling toezicht

De AFM begroot per kostensoort en naar toezichtgebieden. Het toezicht van de AFM is risicogestuurd en vindt veelal plaats door middel van thematisch onderzoek. Aan dit toezicht wordt vanuit verschillende disciplines bijgedragen, meestal uit verschillende afdelingen. Vandaar dat door toezichthouders en ondersteuners uren worden geschreven op basis waarvan de procentuele aandelen in de kosten uiteindelijk worden bepaald.

De ontwikkeling van de kosten van de AFM wordt meerjarig bepaald in een door de ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid vastgesteld kostenkader. Het [huidige kostenkader](#) loopt van 2021 tot en met 2024 en ziet er als volgt uit.

Tabel 6: kostenkader

Kostenkader AFM 2021-2024 (in mln.)	2020	2021	2022	2023	2024
Basisbedrag (uitgangspunt begroting 2020)	106.2	105.9	105.9	105.9	105.9
Bekende uitbreiding takenpakket		3.0	4.6	6.1	7.1
Versterking datagedreven toezicht		3.5	3.5	-	3.0
Besparingen		1.7-	3.1-	-	3.7-
Nieuw basisbedrag		110.7	110.9	112.1	112.3
Taakstelling		0.4-	0.8-	1.2-	1.6-
Loonbijstelling*		0.8	2.1	3.5	4.9
Prijsbijstelling*		0.6	1.3	1.9	2.5
Begrotingskader		111.7	113.5	116.2	118.1
Post onvoorzien		1.5	2.0	3.0	4.0
Meerjarenkader		113.2	115.5	119.2	122.1

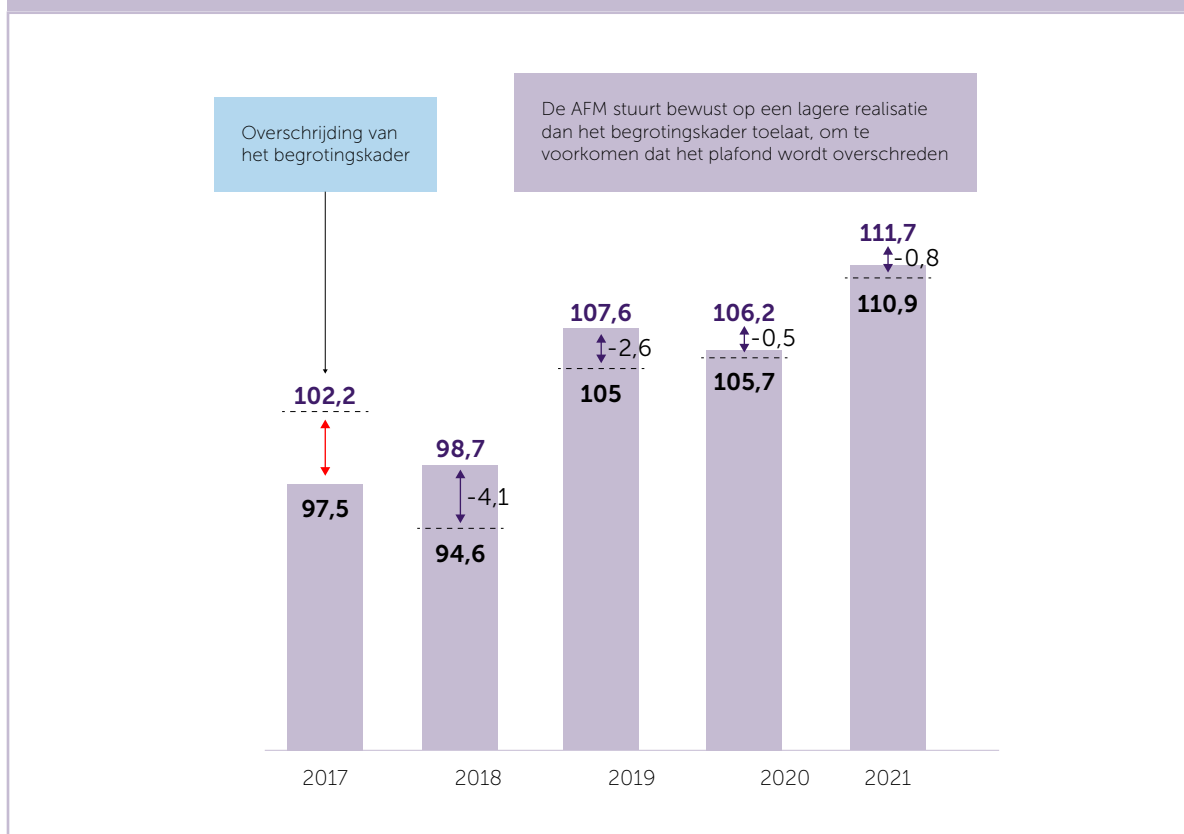
* Voor de loon- en prijsbijstelling 2023-2024 is een aanname gedaan van 1,9%

Het basisbedrag in het kostenkader 2021-2024 is de begroting 2020, geënt op het wettelijke takenpakket van de AFM. De toename van de toezichtkosten in het lopende kostenkader is gerelateerd aan bekende uitbreidingen van het takenpakket voor met name het accountantstoezicht en het toezicht op kapitaalmarkten, pensioenen en financieel economische criminaliteit. Deze taken worden de AFM toebedeeld door de overheid en vloeien mede voort uit Europese wet- en regelgeving.

Daarnaast is investeringsruimte bepaald voor de versterking van datagedreven toezicht. Tegenover de toename van toezichtkosten staan besparingen en een opgelegde taakstelling. Deze worden gedurende de loop van het kostenkader ingevuld door middel

van prioritering in de uitvoering van het bestaande takenpakket en een efficiëntere bedrijfsvoering.

Jaarlijks wordt op basis van prijsindices van het CBS en CPB de loon- en prijsbijstelling bepaald. Tot slot is een post onvoorzien opgenomen voor onvoorziene ontwikkelingen. Deze is in 2021 niet gebruikt en kan ook alleen worden aangesproken op basis van een onderbouwd bestuursvoorstel met instemming van de raad van toezicht en medeweten van het ministerie van Financiën.

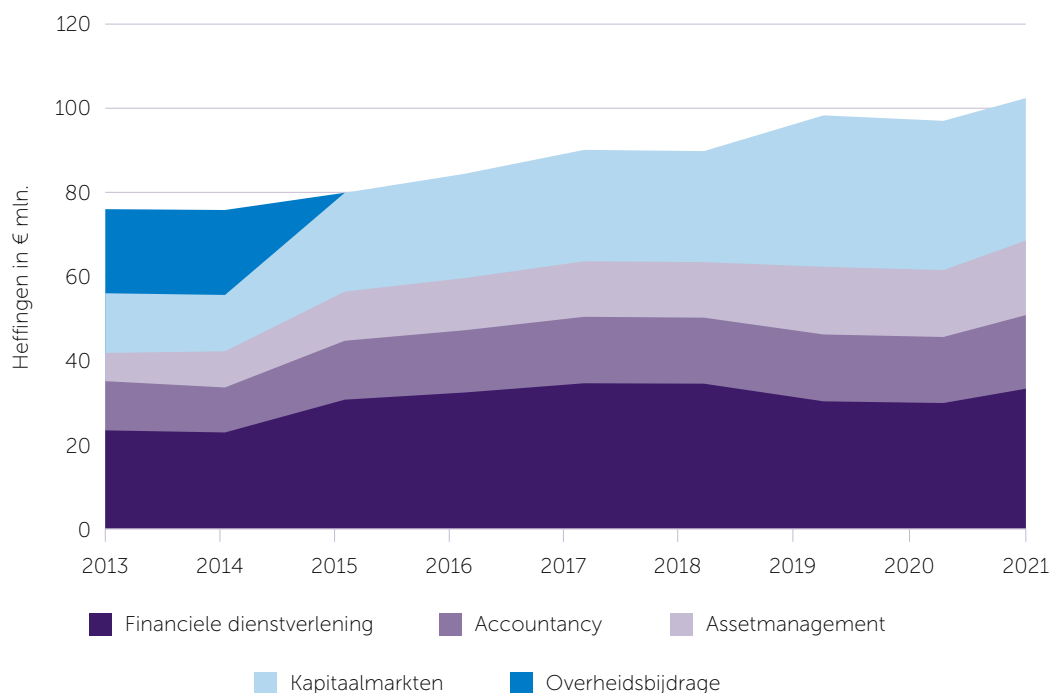

Figuur 10: ontwikkeling begrotingskader 2017-2021 in vergelijking tot realisatie (in € mln)

In bovenstaande figuur is de meerjarentrend te zien van de realisatie van toezichtkosten, afgezet tegen het afgesproken begrotingskader voor die jaren. De begroting heeft de afgelopen jaren op hetzelfde niveau gezeten als het kostenkader (exclusief de post onvoorzien vanaf 2021 die niet is begroot). De forse stijging van de begroting in 2019 is te verklaren uit de verhoging van het kostenkader met €7,7 miljoen om ons voor te bereiden op de uitbreiding van het kapitaalmarkttoezicht door brexit. Inclusief aanpassing voor loon- en prijsbijstelling kwam het begrotingskader voor 2021 uit op €111,7 mln.

Uit de figuur kan worden opgemaakt dat de AFM sinds 2018 steeds binnen de begroting en het kostenkader is gebleven.

Doorbelasting van kosten in heffingen doorlopend toezicht

In de onderstaande grafiek zijn de doorbelaste kosten aan de onder toezicht staande instellingen verdeeld naar de onderscheiden toezichtgebieden. Onder deze gebieden liggen de 16 heffingscategorieën. Voor sommige categorieën is geen sprake van een zuivere indeling in een toezichtgebied. Er is dus sprake van een grove indeling, maar die geeft wel een goed beeld van de algemene ontwikkeling per toezichtgebied.

Figuur 11: groei heffing per toezichtgebied

In het algemeen is sprake van een sterke toename in de heffingen in 2015. Dit wordt veroorzaakt door het wegvallen van de overheidsbijdrage van circa €20 mln. Overigens hoeft een toename van kosten niet per definitie te leiden tot een verhoging van de heffingen per instelling. Dit hangt af van de categorie waarin de kosten landen, de ontwikkeling van de populatie daarbinnen, de jaarlijks vastgestelde tarieven en de maatstafwaarden.

Financiële dienstverlening

De heffingen voor financieel dienstverleners zijn min of meer stabiel gebleven, waarbij er vanaf 2019 sprake is van een lichte daling. Het toezicht volgend op de financiële crisis is aangescherpt en daarna gestabiliseerd.

Accountancy

Er is bij accountancy sprake van een lichte stijging van de heffingen. Dit heeft te maken met de kwaliteitsverbetering in de sector die aanvankelijk onvoldoende van de grond kwam, waardoor een intensivering van het toezicht nodig was. De komende jaren zullen de kosten stijgen vanwege de uitbreiding en intensivering van het toezicht waartoe het kabinet heeft besloten.

Assetmanagement

De stijging van de heffingen op het gebied van assetmanagement, is te verklaren door nieuwe wetgevingspakketten, waaronder AIFMD.

Kapitaalmarkten

Op het gebied van kapitaalmarkten hebben ingrijpende ontwikkelingen plaatsgevonden (o.a. de financiële crisis, CMU en brexit). Naar aanleiding van de financiële crisis en het besluit om over te gaan tot een gezamenlijke kapitaalmarkt in Europa, is veel nieuwe wetgeving opgesteld (zoals EMIR, MIFID II). Daarnaast heeft brexit vanaf 2019 gezorgd voor een forse stijging van de toezichtkosten. Tot slot heeft de overstap naar datagedreven toezicht, al dan niet Europees verplicht, gezorgd voor een stijging van de toezichtkosten en de heffingen.

10

Jaarrekening

Staat van baten en lasten

Pagina 87

Balans

Pagina 88

Kasstroomoverzicht

Pagina 89

Toelichting

Pagina 90

Toelichting op de staat van baten en lasten

Pagina 92

Bezoldigingen bestuur en raad van toezicht

Pagina 96

Toelichting op de balans

Pagina 100

Realisatie 2021, begroting 2021 en 2022

Pagina 110

Staat van baten en lasten

voor de jaren eindigend op 31 december

(Bedragen in duizenden euro's)		2021	Begroting 2021	2020
Baten				
Heffingen	a.	117.266	111.169	104.116
Boetes	b.	1.222	-	4.592
Lasten onder dwangsom	b.	7	-	304
Overheidsbijdragen	c.	445	580	389
Totale baten		118.940	111.750	109.401
Lasten				
Personeelslasten	d.	84.163	88.896	85.632
Afschrijvingslasten vaste activa	e.	1.262	1.350	1.211
Overige bedrijfslasten	f.	25.528	21.523	18.874
Totale lasten		110.954	111.770	105.717
Financiële baten en lasten	g.	- 17	- 20	- 14
Som der lasten	h.	110.936	111.750	105.703
Exploitatiesaldo	o.	8.004	-	3.698

Balans

per 31 december

(Bedragen in duizenden euro's)		2021	2020
Activa			
Vaste Activa			
<i>Materiële vaste activa</i>			
i.			
Verbouwingen	2.029	1.853	
Inventaris	679	1.040	
Computerapparatuur & software	369	772	
		3.077	3.665
<i>Financiële vaste activa</i>			
n.	688	688	
		688	688
		3.765	4.353
Vlottende activa			
<i>Vorderingen</i>			
j.	14.893	20.794	
k.	5.584	11.624	
		20.476	32.419
<i>Liquide middelen</i>			
l.	3.583	117	
		3.583	117
		24.059	32.536
Totaal		27.824	36.889
Passiva			
m.		3.877	3.874
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
n.	-	16.823	
n.	135	42	
o.	8.777	3.169	
	2.889	2.256	
	4.310	4.087	
p.	7.835	6.640	
		23.947	33.015
Totaal		27.824	36.889

Kasstroomoverzicht

voor de jaren eindigend op 31 december

(Bedragen in duizenden euro's)		2021	2020
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Exploitatiesaldo		8.004	3.698
<i>Aanpassingen voor:</i>			
Afschrijvingslasten materiële vaste activa	e, i. 1.262		1.211
Desinvesteringen materiële vaste activa	i. 65		-
Mutatie van de voorzieningen	m. 3		1.241
		1.330	2.452
<i>Toename (-/-) / afname in het werkkapitaal:</i>			
Kortlopende vorderingen	11.942		1.440
Kortlopende schulden	- 14.677		- 5.813
		- 2.734	- 4.374
Afdracht boetes en lasten onder dwangsom toekomend aan de Staat conform art. 11 Wbft		- 2.396	- 721
Kasstroom uit operationele activiteiten		4.204	1.054
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa	i.	- 739	- 946
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		- 739	- 946
Netto-kasstroom		3.466	109
Eindsaldo 31 december	l.	3.583	117
Af: beginsaldo 1 januari	l.	117	9
Mutatie liquide middelen		3.466	109

Toelichting

Algemeen

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is een stichting die statutair is gevestigd in Amsterdam en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41207759.

Zoals voorgeschreven in de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is de jaarrekening van de AFM zoveel mogelijk ingericht met overeenkomstige toepassing van Titel 9 Boek 2 BW. Daar waar van Titel 9 Boek 2 BW wordt afgeweken, wordt dat expliciet aangegeven. Tevens moet de jaarrekening van de AFM voldoen aan de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft) en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De bedragen in deze jaarrekening zijn weergegeven in duizenden euro's, tenzij anders is vermeld. De in de tabellen opgenomen getallen zijn afgeronde bedragen. Hierdoor kunnen zich afrondingsverschillen voordoen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

De lasten van de AFM worden hoofdzakelijk gedekt door baten uit jaarlijkse heffingen die worden opgelegd aan de ondertoezichtstaande ondernemingen. Verder bestaan de baten uit vaste bijdragen die zijn gekoppeld aan de behandeling van aanvragen en registraties (eenmalige verrichtingen) en uit overheidsbijdragen voor het BES-toezicht. Daarnaast heeft de AFM de mogelijkheid om boetes en lasten onder dwangsom op te leggen.

Als een bezwaar, beroep of hoger beroep tegen een opgelegde heffing gegrond wordt verklaard, wordt het te restitueren bedrag in mindering gebracht op de baten uit heffingen.

De opbrengsten van boetes en lasten onder dwangsom worden als baten verantwoord zodra is voldaan aan de volgende twee feiten: (a) zij staan onherroepelijk vast en (b) de AFM heeft de opgelegde bedragen daadwerkelijk ontvangen. Hiermee wijkt de AFM af van Titel 9 Boek 2 BW. In artikel 8 van de Wet

bekostiging financieel toezicht (Wbft) is opgenomen dat opbrengsten van boetes en lasten onder dwangsom boven €2,5 miljoen toekomen aan de Staat. Gerealiseerde baten tot €2,5 miljoen worden in het daaropvolgende jaar verrekend met de heffing voor het doorlopend toezicht. Zie de toelichting bij letter o. 'te verrekenen exploitatiesaldo'.

De AFM is voor de uitvoering van haar wettelijke taken vrijgesteld van omzetbelasting. De AFM is niet automatisch van vennootschapsbelasting (VPB) vrijgesteld. De AFM heeft een analyse van haar activiteiten in 2021 uitgevoerd. Uit deze analyse is gebleken dat net als voorgaande jaren veruit het grootste gedeelte van haar activiteiten niet VPB-plichtig is. De AFM heeft bij de Belastingdienst op basis van deze analyse het verzoek ingediend om voor boekjaar 2021 géén VPB-aangiftebiljet uit te reiken. Dat verzoek heeft de Belastingdienst gehonoreerd.

Waarderingsgrondslagen voor de balans

De activa en verplichtingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en worden lineair over de verwachte economische levensduur afgeschreven.

In de regel worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd

- vijf jaar voor inventaris;
- drie jaar voor computerapparatuur en software;
- verbouwingen: de resterende looptijd van het huurcontract.

Vlottende activa

Bij de waardering van de post 'debiteuren' wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid.

Voor heffingen wordt de post 'voorzien vanwege risico oninbaarheid' statisch bepaald. Het percentage heffingen waarop binnen 12 maanden geen betaling wordt ontvangen, is in 2021 gelijk gebleven op 0,225%.

Zoals vermeld onder 'grondslagen voor resultaatbepaling' worden de opbrengsten van boetes en lasten onder dwangsom als baten verantwoord zodra is voldaan aan de volgende twee feiten: (a) zij staan onherroepelijk vast en (b) de AFM heeft de opgelegde bedragen daadwerkelijk ontvangen. Als gevolg hiervan worden de opgelegde en onherroepelijke bedragen vermeld onder 'voorzien vanwege risico oninbaarheid' totdat de AFM de bedragen daadwerkelijk heeft ontvangen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, behalve de voorziening overgangsregelingen medewerkers. Deze laatste is gewaardeerd tegen contante waarde.

In overeenstemming met RJ 271 treft de AFM voorzieningen voor verplichtingen die samenhangen met overgangsregelingen betreffende arbeidsvoorwaarden.

Pensioenregeling

De AFM heeft de pensioenregeling per 1 januari 2018 ondergebracht bij pensioenuitvoerder 'De Nationale APF' (DNA). De opgebouwde pensioenaanspraken van de deelnemers zijn ondergebracht in een eigen (afgescheiden) kring.

De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling en de uitvoeringsovereenkomst zijn als volgt:

- Pensioenregeling op basis van Collective Defined Contribution regeling (CDC-regeling).
- De opbouw van het pensioen vindt plaats volgens een voorwaardelijk middelloonstelsel (nagestreefde pensioenopbouw) en de pensioenaanspraken worden (voorwaardelijk) geïndexeerd als deze indexatie uit de beleggingsrendementen en het premie- en indexatiedepot van de kring AFM kan worden gefinancierd.
- Jaarlijks wordt aan de AFM de pensioenpremie in rekening gebracht die gelijk is aan 25% van de ongemaximeerde loonsom (vastgestelde pensioenpremie).
- 'De Nationale APF' berekent jaarlijks een kostendekkende pensioenpremie. Het positieve verschil tussen de vastgestelde pensioenpremie en de kostendekkende pensioenpremie benodigd voor de nagestreefde pensioenopbouw wordt gestort in een premie- en indexatiedepot van de kring AFM. Deze heeft zowel een indexatie- als een premie-egalisatiedoel. Als de kostendekkende pensioenpremie hoger is dan de vastgestelde pensioenpremie, dan wordt de geambieerde pensioenopbouw in het betreffende jaar zodanig

verlaagd dat de kostendekkende pensioenpremie gelijk is aan de vastgestelde pensioenpremie.

- Voor actieve deelnemers in dienst op 31-12-2015 wordt bij wijze van overgangsmaatregel een koopsom van 2016 tot en met 2025 in rekening gebracht voor de onvoorwaardelijke indexatie van hun pensioenaanspraken. Deze onvoorwaardelijke indexatie is beperkt tot de jaarlijkse loonindex met een maximum van 1,5%.

Disconteringsvoet voorziening overgangsregelingen medewerkers:

- -0,39% (gebaseerd op een gemiddelde looptijd van 1,3 jaar en op de 'Nominale rentetermijnstructuur pensioenfondsen (zero coupon)' van De Nederlandsche Bank (DNB).

Looninflatie (alleen voor de berekening van de voorziening overgangsregelingen medewerkers):

- 1,50%

Ten behoeve van de voorziening Pensioenarrest gelden de volgende grondslagen:

- Aantal actieve deelnemers op 31/12/2015: 612.
- Gemiddeld verlooppercentage 2016-2020: 11,57%.
- Verlooppercentage 2021: 8%.
- Overlevingstafel: Actuariel Genootschap (AG) 2018.
- De indexatie grondslagen van Kring AFM bij DNA.

Pensioenleeftijd:

- De pensioenrichtleeftijd is 68 jaar.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(bedragen in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven)

Algemeen

Het exploitatie overschot 2021 bedraagt €8,0 miljoen en is het saldo van lagere lasten (-€0,8 miljoen) en hogere baten (€7,2 miljoen) dan begroot. De lagere lasten vloeien voort uit lagere personeelslasten (-€4,7 miljoen), lagere afschrijvingslasten (-€0,1 miljoen) en hogere overige bedrijfslasten (+€4,0 miljoen).

De totale baten zijn hoger dan begroot als gevolg van het saldo van hogere baten uit heffingen (+€6,1 miljoen), een niet begrote opbrengst uit boetes en lasten onder dwangsom (+€1,2 miljoen) en een lagere overheidsbijdrage (-€0,1 miljoen).

a. Heffingen

De heffingsopbrengsten zijn als volgt te specificeren:

Te heffen 2021					
	Gerealiseerd 2021	A	B	C=A+B	Gerealiseerd 2020
		Begroting 2021	Te verrekenen uit 2020 in 2021	Totaal te heffen 2021	
Heffingen Wbft					
Heffingen doorlopend toezicht Wbft	106.665	102.493	- 773	101.720	97.134
Heffingen eenmalige verrichtingen Wbft	10.590	8.661	-	8.661	6.972
Totaal Wbft	117.254	111.154	- 773	110.381	104.107
Heffingen BES					
Totaal BES	12	16	-	16	10
Totaal heffingen	117.266	111.169	- 773	110.397	104.116

Bij het merendeel van de toezichtactiviteiten zijn de werkzaamheden gekoppeld aan het doorlopend toezicht. De lasten hiervan worden gedekt door jaarlijkse heffingen aan alle ondertoezichtstaande ondernemingen in een bepaalde toezichtcategorie. De heffing in enig jaar is gebaseerd op twee componenten: 1) het te heffen bedrag uit de begroting van dat jaar (kolom A), en 2) het te verrekenen bedrag uit het voorafgaande jaar (kolom B). Daarom is voor een goede vergelijking niet alleen de begroting opgenomen maar ook het te verrekenen bedrag uit 2020.

Het totaal te heffen bedrag wordt met een wettelijk vastgelegde sleutel verdeeld over categorieën van ondertoezichtstaande ondernemingen. De AFM slaat binnen de betreffende toezichtcategorie het te heffen bedrag om via een vast bedrag per onderneming en/of een variabel tarief dat is gebaseerd op een heffingsmaatstaf. Deze heffingsmaatstaf verschilt

per toezichtcategorie en is vaak gerelateerd aan de grootte van een individuele onderneming. Voorbeelden van heffingsmaatstaven zijn: aantallen fte, balanstotaal en gemiddelde marktkapitalisatie.

In 2021 is €117,3 miljoen aan heffingsopbrengsten gerealiseerd. Dat is €6,9 miljoen hoger dan het te heffen bedrag van €110,4 miljoen. De hogere baten bestaan uit €4,9 miljoen hogere baten bij doorlopend toezicht en €1,9 miljoen hogere baten bij de eenmalige verrichtingen. Verschillen tussen de te heffen bedragen en realisaties op toezichtcategorieën hangen normaliter samen met onvoorziene mutaties in het aantal ondertoezichtstaande ondernemingen en met het feit dat heffingsmaatstaven kunnen afwijken van de waarden waarmee rekening werd gehouden bij het berekenen van de tarieven. Wat daarnaast specifiek voor 2021 meespeelt is het verbeterprogramma heffingen.

In 2021 heeft de AFM een programma uitgevoerd om het heffingenproces doorlopend toezicht te optimaliseren en digitaliseren. Het doel van dit verbeterprogramma is dat heffingen juist, tijdig en volledig worden opgelegd en dat hiervan een duidelijke audittrail aanwezig is. In dit kader hebben analyses plaatsgevonden die hebben geleid tot correcties in opgelegde heffingen voor doorlopend toezicht over de afgelopen jaren (2017-2020), zowel aan debet- als creditzijde. Deze correcties uit het verbeterprogramma heffingen hebben te maken met diverse geconstateerde administratieve tekortkomingen in de AFM-registratie. Per saldo hebben deze naheffingen voor 2021 geresulteerd in extra baten ter grootte van 2,9 miljoen. Deze extra baten zijn onderdeel van het exploitatiesaldo. Het exploitatiesaldo wordt in overeenstemming met de bekostigingssystematiek het jaar erop met de sector verrekend.

In de gevallen waarin de AFM eenmalige toezichtshandelingen verricht voor ondertoezichtstaande ondernemingen worden daarvoor waar mogelijk afzonderlijke bedragen in rekening gebracht. Voorbeelden hiervan zijn de behandeling van aanvragen voor vergunningen, registraties, ontheffingen, bestuurderstoetsingen en beoordelingen van openbare biedingen of emissieprospectussen. Deze heffingstarieven zijn in beginsel kostendekkend en worden vastgesteld door de minister van Financiën en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De €1,9 miljoen hogere baten bij de eenmalige verrichtingen worden grotendeels veroorzaakt door een combinatie van hogere baten uit het prospectustoezicht en lagere baten uit vergunningen.

In 2021 zijn de baten uit eenmalige verrichtingen €3,6 miljoen hoger dan de realisatie in 2020. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere baten uit het prospectustoezicht en openbare biedingen.

b. Boetes en lasten onder dwangsom

De baten uit boetes en lasten onder dwangsom zijn als volgt te specificeren:

	2021	Begroting 2021	2020
Boetes en lasten onder dwangsom te verrekenen met de marktpartijen	1.229	-	2.500
Boetes en lasten onder dwangsom toekomend aan de Staat	-	-	2.396
Totaal boetes en lasten onder dwangsom	1.229	-	4.896

De AFM dient op grond van artikel 8 van de Wbft de baten uit boetes en lasten onder dwangsom die het bedrag van €2,5 miljoen per jaar te boven gaan aan de Staat af te dragen. Aangezien de opbrengsten in 2021 onder deze grens liggen, komen

de opbrengsten van €1,2 miljoen volledig ten goede aan de ondertoezichtstaande ondernemingen. Komend jaar wordt dit bedrag via de heffingen voor doorlopend toezicht verrekend (zie letter o. voor het te verrekenen exploitatiesaldo).

c. Overheidsbijdragen

De overheidsbijdragen zijn als volgt te specificeren:

	2021	Begroting 2021	2020
Totaal BES	445	580	389
Totaal overheidsbijdragen	445	580	389

De overheid vergoedt de lasten van het BES-toezicht (Caribisch Nederland, ofwel Bonaire, Sint Eustatius en Saba) voor zover de heffingsopbrengsten niet toereikend is. De overheidsbijdrage voor het BES-

toezicht is in 2021 lager dan begroot, omdat als gevolg van de corona-pandemie in de eerste helft van 2021 geen regulier toezichtbezoek aan Caribisch Nederland heeft plaatsgevonden.

d. Personeelslasten

De personeelslasten zijn als volgt te specificeren:

	2021	Begroting 2021	2020
Salarissen	58.495	57.021	55.738
Sociale lasten	6.816	7.501	7.130
Pensioenlasten*	13.257	11.933	14.071
Inhuur tijdelijke arbeidskrachten	3.448	7.985	6.261
Overige personeelslasten	2.147	4.457	2.431
Totaal personeelslasten	84.163	88.896	85.632

* De pensioenlasten betreffen de aan 'De Nationale APF' betaalde pensioenpremie minus de eigen pensioenbijdrage van de medewerkers van de AFM (netto-pensioenpremie) plus de dotatie aan de 'voorziening Pensioenarrest'.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 van 'De Nationale APF', kring AFM is voorlopig vastgesteld op 103,2%.

De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2020 was 97,3%.

De personeelslasten zijn €4,7 miljoen lager dan begroot. Dat is het saldo van hogere salaris-, sociale en pensioenlasten (+€2,1 miljoen), lagere lasten voor tijdelijke inhuur (-€4,5 miljoen) en lagere overige personeelslasten (-€2,3 miljoen).

De salaris-, sociale-, en pensioenlasten zijn €2,1 miljoen hoger ondanks dat het gemiddeld aantal fte's in dienst (657 fte's) beperkt lager is dan begroot (665 fte's). De hogere lasten worden vooral veroorzaakt door de dotatie aan de voorziening Pensioenarrest, een hogere toeslagverlening (indexatie pensioen) dan begroot, hogere lasten voor eenmalige uitkeringen en een toename van de verlofsaldi doordat er minder verlof is opgenomen tijdens de corona-crisis. De hogere lasten worden gedempt door een eenmalige meevaller in de sociale lasten.

De lasten voor tijdelijke inhuur zijn €4,5 miljoen lager dan begroot. Hiervan wordt €2,1 miljoen

verklaard door een verschuiving van begrote inhuurkosten naar de informatiseringslasten als gevolg van de IT-outsourcing. Daarnaast is een post voor onvoorziene lasten van €1,0 miljoen begroot onder tijdelijke inhuur, maar aangewend op andere kostensoorten. Ten slotte is AFM breed minder gebruik gemaakt van tijdelijke inhuur dan begroot, onder meer bij de IT-projectportfolio, de Herijking Toezicht Accountantsorganisaties en projecten bij Human Resources.

De overige personeelslasten zijn €2,3 miljoen lager dan begroot. Dat wordt grotendeels veroorzaakt door lagere lasten als gevolg van de corona-crisis voor woon-werkverkeer, opleidingen, werving & selectie en congressen & seminars.

Ten opzichte van 2020 zijn de personeelslasten €1,5 miljoen lager als gevolg van hogere salaris-, sociale- en pensioenlasten (+€1,6 miljoen), lagere lasten voor

tijdelijke inhuur (-€2,8 miljoen) en lagere overige personeelslasten (-€0,3 miljoen).

De salaris-, sociale-, en pensioenlasten zijn tezamen €1,6 miljoen hoger dan in 2020 voornamelijk als gevolg van hogere gemiddelde salarislasteren per fte in dienst in combinatie met een lagere dotatie aan de voorziening Pensioenarrest en een eenmalige meevaller in 2021 in de sociale lasten. De lagere lasten voor tijdelijke inhuur (-€2,8 miljoen) zijn voornamelijk het gevolg van minder inhuur ten behoeve van de IT-projectportfolio en de IT-outsourcing. De overige personeelslasten zijn €0,3 miljoen lager grotendeels als gevolg van lagere lasten voor woon-werkverkeer.

In onderstaande tabel is het gemiddeld aantal fte opgesplitst naar de verschillende (toezicht)gebieden. Het lagere aantal fte's inclusief inhuur wordt grotendeels verklaard door een verschuiving van IT-change capaciteit naar informatiseringslasten als gevolg van de IT-outsourcing. Daarnaast is het aantal fte's exclusief inhuur beperkt lager dan de begroting vooral als gevolg van een kleine onderbezetting bij Directe toezichtondersteuning in combinatie met de overheveling van werkzaamheden van Directe toezichtondersteuning naar Financiële dienstverlening.

	Inclusief inhuur			Exclusief inhuur		
	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Financiële dienstverlening	181	178	176	180	173	175
Kapitaalmarkten	86	86	85	86	84	85
Assetmanagement	39	42	39	38	41	38
Accountancy	53	56	49	52	51	48
Subtotaal Toezicht	359	361	349	356	350	346
Directe toezichtondersteuning	174	184	172	169	180	165
Overige afdelingen	146	173	172	132	135	146
Totaal gemiddeld aantal werknemers op fte-basis	680	718	693	657	665	657

Bezoldigingen bestuur en raad van toezicht

De AFM is als zelfstandig bestuursorgaan uit hoofde van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) verplicht de bezoldigingen van bestuurders en in een voorkomend geval van niet-topfunctionarissen te rapporteren. Conform artikel 4.2 WNT heeft de AFM ervoor gekozen om de BW-verantwoording achterwege te laten.

Voor 2021 bedraagt het WNT-bezoldigingsmaximum €209.000.

De rapportage luidt als volgt:

De bestuurders Van Geest, Van Beusekom en Heuvelman, ontvangen een bezoldiging ter hoogte van het huidige WNT-bezoldigingsmaximum.

De in deze rapportage vermelde topfunctionarissen hebben zowel in 2021 als in 2020 geen uitkeringen ontvangen in de vorm van bonussen of door beëindiging van een dienstverband.

Bedragen in euro's			2021			
Topfunctionarissen	Functie	Dagen in Dienst	Omvang dienstverband (in fte)	Beloning	Doorsnee pensioenpremielasten en overige beloningen betaalbaar op termijn (*)	Totale bezoldiging volgens WNT
L.B.J. van Geest	Voorzitter	365	1,0	183.592	25.408	209.000
H.L. van Beusekom	Bestuurslid	365	1,0	185.531	23.469	209.000
J.R. Heuvelman	Bestuurslid	365	1,0	183.592	25.408	209.000
L.E. Sas (in dienst vanaf 1 mei 2021)	Bestuurslid Intern Bedrijf	245	1,0	110.709	16.825	127.534

Bedragen in euro's			2020			
Topfunctionarissen	Functie	Dagen in Dienst	Omvang dienstverband (in fte)	Beloning	Doorsnee pensioenpremielasten en overige beloningen betaalbaar op termijn (*)	Totale bezoldiging volgens WNT
L.B.J. van Geest (in dienst vanaf 1 februari 2020)	Voorzitter	335	1,0	163.426	20.550	183.975
H.L. van Beusekom	Bestuurslid	366	1,0	178.535	22.465	201.000
J.R. Heuvelman	Bestuurslid	366	1,0	178.535	22.465	201.000
G.J. Everts (uit dienst vanaf 12 november 2020)	Bestuurslid	316	1,0	164.349	19.352	183.701
E.M.A. van Schoten (uit dienst vanaf 31 december 2020)	Chief operating officer	366	1,0	166.320	22.465	188.785

* De gerapporteerde werkgeversbijdrage in de pensioenpremie betreft een berekende bruto doorsnee pensioenpremie waarbij met de eigen bijdrage van de bestuurder rekening is gehouden. De WNT-tabel maakt hierdoor een zuivere vergelijking met het WNT-bezoldigingsmaximum mogelijk, omdat dat maximum eveneens op de systematiek van doorsneepremie is gebaseerd.

Bedragen in euro's	2021	2020
Raad van toezicht	Vaste jaarlijkse bezoldiging	Vaste jaarlijkse bezoldiging
M.J. van Rijn (in 2020 tijdelijk teruggetreden als voorzitter van 20 maart tot en met 9 juli)	31.350	20.924
W.M. van Dolen (lid, en in 2020 van 20 maart tot en met 9 juli waarnemend voorzitter)	20.900	23.175
W.E.M. de Jong	20.900	20.100
R.G.J. Langezaal	20.900	20.100
D.W. Voetelink	20.900	20.100

De WNT schrijft voor dat de jaarlijkse beloning van de voorzitter van de raad van toezicht niet meer dan 15% van het WNT-bezoldigingsmaximum mag bedragen. Voor de overige raadsleden is dat percentage op 10% gesteld.

De verantwoorde bezoldigingen zijn, conform de bepalingen van de WNT, weergegeven exclusief 21% btw.

e. Afschrijvingslasten Vaste Activa

	2021	Begroting 2021	2020
Verbouwingen	407	497	269
Inventaris	336	394	329
Computerapparatuur en software	518	460	613
Totaal afschrijvingslasten materiële vaste activa	1.262	1.350	1.211

De afschrijvingslasten op vaste activa zijn op totaalniveau in lijn met de begroting 2021. Doordat vanwege de corona-pandemie voornamelijk wordt thuisgewerkt is een deel van de geplande investeringen in huisvesting uitgesteld. Hierdoor zijn de afschrijvingen op verbouwingen en inventaris wat lager dan begroot. Vanwege de IT-outsourcing

waren er geen IT-investeringen in 2021 begroot. Doordat er toch nog beperkt geïnvesteerd is, zijn de afschrijvingslasten op computerapparatuur en software wat hoger dan begroot. Ten opzichte van 2020 zijn de afschrijvingen licht gestegen voornamelijk door investeringen in het bedrijfspand.

f. Overige bedrijfslasten

	2021	Begroting 2021	2020
Huisvestingslasten	4.056	4.647	4.124
Advieslasten	2.015	2.628	3.966
Incidentele lasten overstap pensioenuitvoerder	- 135	-	-
Informatiseringslasten	16.672	11.567	8.278
Algemene lasten	2.921	2.681	2.507
Totaal overige bedrijfslasten	25.528	21.523	18.874

De overige bedrijfslasten bedragen €25,5 miljoen en zijn €4,0 miljoen hoger dan begroot. Deze overschrijding is het gevolg van hogere informatiseringslasten (+€5,1 miljoen) en hogere algemene lasten (+€0,2 miljoen) enerzijds, en lagere lasten voor huisvesting (-€0,6 miljoen) advies (-€0,6 miljoen) en een vrijval van een deel van de voorziening voor de overstap pensioenuitvoerder (-€0,1 miljoen) anderzijds.

De huisvestingslasten zijn €0,6 miljoen lager dan begroot door lagere kosten voor schoonmaakwerkzaamheden, onderhoudskosten en externe vergaderkosten, veelal als gevolg van het thuiswerken door de corona-pandemie.

De advieslasten zijn €0,6 miljoen lager dan begroot voornamelijk als gevolg van lagere juridische kosten.

De informatiseringslasten zijn €5,1 miljoen hoger dan begroot. Hiervan wordt €2,1 miljoen verklaard door een verschuiving van kosten van "inhuur tijdelijke

arbeidskrachten" naar de "informatiseringslasten" als gevolg van de IT-outsourcing. De werkelijke stijging ten opzichte van de begroting van de informatiseringslasten is derhalve €3,0 miljoen en wordt veroorzaakt door hogere hostingkosten en hogere kosten samenhangende met de IT-outsourcing transitie.

De informatiseringslasten zijn €8,4 miljoen hoger dan de realisatie 2020. Dat wordt veroorzaakt door de reeds toegelichte stijging ten opzichte van de begroting 2021 (€5,1 miljoen) en de stijging van de begroting 2021 ten opzichte van de realisatie 2020 (€3,3 miljoen). De stijging van de begroting 2021 ten opzichte van de realisatie 2020 wordt veroorzaakt door tijdelijke transitielasten in 2021 én door een verschuiving van interne personeelskosten naar externe outsourcingkosten per september 2020.

De algemene lasten zijn €0,2 miljoen hoger dan begroot onder meer als gevolg van kosten voor de ontwikkeling van een nieuwe website.

Lasten certificerend accountant

De lasten van de controle door de certificerend accountant zijn opgenomen onder de algemene lasten.

De onderverdeling van deze lasten naar soort vergoeding is als volgt:

	2021	Begroting 2021	2020
Honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	210	200	188
Totaal lasten onafhankelijke accountant	210	200	188

In de lasten van de certificerend accountant zijn de geschatte lasten verwerkt van de werkzaamheden die betrekking hebben op het lopende verslagjaar.

g. Financiële baten en lasten

	2021	Begroting 2021	2020
Interestlasten	-	10	-
Interestbaten	18	30	15
Totaal financiële baten en lasten	- 17	- 20	- 14

h. Lasten van het toezicht

In onderstaande tabel zijn de totaal gerealiseerde lasten, begrote lasten en de lasten van het voorgaand boekjaar samengevat, ingedeeld naar het wettelijk kader.

	2021	Begroting 2021	2020
Totaal Wbft	110.479	111.154	105.304
Totaal BES	457	596	399
Totaal lasten van het toezicht	110.936	111.750	105.703

Op grond van de Wbft moet inzichtelijk worden gemaakt wat de lasten bedragen voor het toezicht op de BES-eilanden (Caribisch Nederland, ofwel Bonaire, Sint Eustatius en Saba) uit hoofde van de Wet financiële markten BES (Wfm BES) en de Wet

ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES (Wwft BES).

De afwijking tussen de begrote en gerealiseerde lasten is in de onderdelen d tot en met g toegelicht.

Toelichting op de balans

(bedragen in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven)

i. Materiële vaste activa

Het verloop is als volgt:

	2021	2020
Stand per 1 januari	3.665	3.931
Investeringsen	739	946
Afschrijvingen	- 1.262	- 1.211
Desinvesteringen	- 65	-
Stand per 31 december	3.076	3.665
Uitlopende geheel afgeschreven materiële vaste activa		
Aanschafwaarde	- 1.688	844
Afschrijvingen	1.688	- 844
Cumulatieve aanschafwaarde	33.255	34.269
Cumulatieve afschrijvingen	- 30.178	- 30.604
Boekwaarde per 31 december	3.077	3.665

De specificatie luidt als volgt:

	Stand per 31 december 2020	Investeringsen	Afschrijvingen	Desinvesteringen	Stand per 31 december 2021
Verbouwingen	1.853	582	- 407	-	2.029
Inventaris	1.040	41	- 336	- 65	679
Computerapparatuur en software	772	116	- 518	-	369
Totaal materiële vaste activa	3.665	739	- 1.262	- 65	3.077

De rubriek 'verbouwingen' betreft geactiveerde bouwkundige aanpassingen aan het door de AFM gehuurde kantoorpand. Bij 'computerapparatuur en software' zijn standaard hardware- en software-uitgaven geactiveerd.

j. Debiteuren

				2021
	< 43 dagen	43 - 75 dagen	> 75 dagen	Totaal
Debiteurensaldi bestaande uit heffingen gesplitst naar ouderdom	10.507	1.221	3.898	15.625
Debiteurensaldi bestaande uit boetes en lasten onder dwangsom gesplitst naar ouderdom	175	51	554	779
Voorzien vanwege risico oninbaarheid				- 1.512
Balanswaarde debiteuren per 31 december 2021				14.893

				2020
	< 43 dagen	43 - 75 dagen	> 75 dagen	Totaal
Debiteurensaldi bestaande uit heffingen gesplitst naar ouderdom	16.124	3.826	1.420	21.370
Debiteurensaldi bestaande uit boetes en lasten onder dwangsom gesplitst naar ouderdom	-	-	1.047	1.047
Voorzien vanwege risico oninbaarheid				- 1.622
Balanswaarde debiteuren per 31 december 2020				20.794

Bij de verdeling naar ouderdom is gekozen voor bovenstaande uitsplitsing, omdat deze goed aansluit bij het incassoproces. De heffingen hebben een vervalttermijn van 42 dagen en worden bij het uitblijven van betaling indien noodzakelijk overgedragen ter incasso.

De balanswaarde debiteuren per jaareinde 2021 is met €5,9 miljoen gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar omdat de heffingen voor

doorlopend toezicht eerder in het jaar zijn geheven dan in 2020, waardoor meer dan in 2020 het geval was, deze ook binnen het boekjaar zijn ontvangen.

Het saldo voorzien vanwege het risico op oninbaarheid van €1,5 miljoen (2020: €1,6 miljoen) heeft voor €0,7 miljoen (2020: €0,6 miljoen) betrekking op heffingen en voor €0,8 miljoen (2020: €1,0 miljoen) op boetes en verbeurde lasten onder dwangsom.

k. Kortlopende vorderingen en overlopende activa

	2021	2020
Vooruitbetaalde huur	192	170
Diverse vooruitbetaalde lasten	1.786	948
Nog te factureren heffingen en overige zaken	2.971	9.724
Overige overlopende activa	635	782
Balanswaarde kortlopende vorderingen en overlopende activa per 31 december	5.584	11.624

De post 'nog te factureren heffingen en overige zaken' 2021 ad €3,0 miljoen bestaat voor €2,0 miljoen uit nog

op te leggen heffingen doorlopend toezicht en voor €0,9 miljoen uit eenmalige verrichtingen.

Een aanmerkelijk deel van de nog op te leggen heffingen doorlopend toezicht is afkomstig uit het verbeterprogramma heffingen. Namelijk €1,9 miljoen. Dit deel nog te factureren uit het verbeterprogramma heffingen is een door de AFM geschat bedrag, waarbij de AFM gebruik heeft gemaakt van de bij de AFM bekende (historische) gegevens. Dit verbeterprogramma is in 2021 uitgevoerd om het heffingenproces doorlopend toezicht te optimaliseren en digitaliseren. Het doel van dit verbeterprogramma is dat heffingen juist, tijdig en volledig worden opgelegd en dat hiervan een duidelijke audittrail aanwezig is. In dit kader hebben analyses plaatsgevonden die hebben geleid tot correcties zowel aan debet- als

creditzijde in opgelegde heffingen voor doorlopend toezicht over de afgelopen jaren. Deze correcties uit het verbeterprogramma heffingen hebben te maken met diverse geconstateerde administratieve tekortkomingen in de AFM-registratie.

De 'reguliere' heffingen doorlopend toezicht over 2021 zijn evenals de 'reguliere' nog te factureren heffingen doorlopend toezicht uit 2020, nagenoeg gefactureerd. Doordat de in 2020 opgelopen achterstand in de 'reguliere' facturatie heffingen doorlopend toezicht in 2021 vrijwel is ingelopen, is de post 'nog te factureren heffingen en overige zaken' flink lager ten opzichte van 2020.

I. Liquide middelen

	2021	2020
Rekening-courant Rabobank	7	117
Rekening-courant Ministerie van Financiën	3.577	-
Balanswaarde liquide middelen per 31 december	3.583	117

m. Voorzieningen

	2021				2020
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal	Totaal
Voorziening overgangsregelingen medewerkers	21	35	-	56	101
Voormalige-Wabb-reserve	-	-	279	279	279
Voorziening IT-strategie	332	485	-	816	1.297
Voorziening pensioenarrest	65	2.661	-	2.726	2.197
Balanswaarde voorzieningen per 31 december	418	3.181	279	3.877	3.874

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	2021	2020
Voorziening overgangsregelingen medewerkers		
Balanswaarde 1 januari	101	134
Oprenting	- 1	- 1
Herziene berekening vanwege bijstellen diverse rekenparameters	2	1
Vrijval	- 23	- 20
Uitbetaald	- 23	- 13
Balanswaarde per 31 december	56	101
Voormalige-Wabb-reserve		
Balanswaarde 1 januari	279	279
Balanswaarde per 31 december	279	279
Voorziening IT-strategie		
Balanswaarde 1 januari	1.297	1.061
Dotatie	7	743
Vrijval	- 110	- 187
Gebruikt	- 378	- 320
Balanswaarde per 31 december	816	1.297
Voorziening pensioenarrest		
Balanswaarde 1 januari	2.197	-
Dotatie	872	2.197
Uitbetaald	- 342	-
Balanswaarde per 31 december	2.726	2.197

De 'voorziening overgangsregelingen medewerkers' heeft betrekking op (mogelijke) aanspraken voor compensatie van verschillen in de arbeidsvoorwaarden van personeel dat in het kader van een toezicht-overdracht naar de AFM is overgestapt en rechten van werknemers die in het kader van een overeengekomen overgangsregeling van kracht blijven voor een beperkte groep medewerkers.

De 'voormalige-Wabb-reserve' (Wet Assurantie-bemiddelingsbedrijf) is in 2006 gevormd uit een ontvangen bedrag van €0,9 miljoen van de Sociaal Economische Raad (SER). Deze voorziening is ter dekking van arbeidsrechtelijke afspraken die zijn gemaakt bij de overgang naar de AFM per 1 januari 2006 van een aantal personeelsleden van de SER, vanwege de inwerkingtreding van de Wet financiële dienstverlening. Een eventueel ongebruikt

gebleven deel wordt op termijn gerestitueerd aan de marktpartijen.

In augustus 2018 heeft het AFM-bestuur de implementatie van de nieuwe IT-strategie vastgesteld, goedgekeurd en aan de AFM-medewerkers gecommuniceerd. Deze IT- strategie behelst het contracteren van een outsourcing partner, hiermee ook het overdragen van het beheer van de IT-applicaties en IT-landschap van de AFM naar een outsourcing partner en de inrichting van een regie organisatie binnen de AFM.

De 'voorziening IT-strategie' is gevormd vanwege de feitelijke verplichting die naar aanleiding van de nieuwe IT-strategie is ontstaan en heeft betrekking op de eenmalige lasten die aan de totstandkoming van deze strategie zijn te relateren.

De uitgangspunten van de 'voorziening IT-strategie' zijn als gevolg van het beschikbaar komen van nieuwe informatie in 2021 van een herijking voorzien. Aan de hand van deze nieuwe informatie zijn de in 2021 toegepaste schattingen en veronderstellingen met betrekking tot de 'voorziening IT-strategie' in het huidige boekjaar aangepast. Dit heeft in 2021 per saldo geleid tot per een vrijval van de voorziening van €0,1 miljoen.

De 'voorziening Pensioenarrest' is gevormd voor een lopende juridische procedure inzake een geschil in inzicht ten aanzien van de aanpassing van de AFM-pensioenregeling op 1 januari 2016. De lasten voor externe juridische rechtsbijstand zijn hierbij inbegrepen.

De AFM-pensioenregeling is op 1 januari 2016 gewijzigd met als doel om naar een meer markt-conforme en beter betaalbare pensioenregeling over te gaan. Uiteindelijk zijn enkele deelnemers een gerechtelijke procedure gestart tegen deze wijziging, omdat zij meenden onevenredig veel nadeel te hebben van de gewijzigde pensioenregeling. De AFM is bij de kantonrechter volledig in het gelijk gesteld. Hierop hebben deze deelnemers een hoger beroep ingesteld dat de AFM deels heeft verloren.

Het bestuur van de AFM heeft besloten om een cassatieprocedure bij de Hoge Raad in te stellen. De verwachting is dat de Hoge Raad medio 2022 een uitspraak zal doen.

n. De financiële verhouding tussen de AFM en het Ministerie van Financiën

Deze ziet er als volgt uit:

		2021	2020
Rekening-courant Ministerie van Financiën	Zie punt n. Liquide middelen	3.577	-
Rekening-courant Ministerie van Financiën	Zie balans: Kortlopende schulden	-	- 16.823
Huurwaarborgrekening		688	688
Nog (terug) te betalen aan Ministerie van Financiën		- 135	- 42
		4.129	- 16.177

De rekening-courant Ministerie van Financiën betreft een met het Ministerie van Financiën afgesloten rekening-courantovereenkomst met kredietfaciliteit. De limiet van het rekening-courantkrediet bedraagt per 31 december 2021 €70,0 miljoen. Voor het niet-benutte deel van de faciliteit worden geen kosten in rekening gebracht.

De huurwaarborgrekening is door het Ministerie van Financiën ter beschikking gesteld en deze dient ter dekking van een lopende garantiestelling die ten behoeve van de verhuurder van het AFM-kantoorpand door het Ministerie in 2018 is verstrekt.

De garantiestelling bedraagt €0,7 miljoen. De verstrekte garantiestelling loopt van 01-01-2018 tot en met 31-03-2026 (drie maanden na de vervaldatum van het per 1 januari 2018 verlengde huurcontract). Deze rekening is onder de 'Financiële vaste activa' verantwoord.

De post 'Nog (terug) te betalen aan Ministerie van Financiën' heeft betrekking op terug te betalen overheidsbijdrage voor het BES-toezicht (Caribisch Nederland) ad €0,1 miljoen. Deze post staat gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

o. Te verrekenen exploitatiesaldo

	2021	Begroting 2021	2020
Te verrekenen exploitatiesaldo Wbft met de markt uit voorgaand jaar (A)	773	-	- 528
Heffingen doorlopend toezicht	103.769	102.493	97.134
Heffingen doorlopend toezicht (correcties vanwege onjuist/onvolledige heffingen in het verleden)	2.895	-	-
Heffingen eenmalige verrichtingen	10.590	8.661	6.972
Boetes en lasten onder dwangsom te verrekenen met de marktpartijen	1.229	-	2.500
Boetes en lasten onder dwangsom toekomend aan de Staat	-	-	2.396
Totaal baten Wbft	118.483	111.154	109.002
Totaal lasten Wbft	110.479	111.154	105.304
Exploitatiesaldo Wbft lopend jaar (B)	8.004	-	3.698
Te verrekenen exploitatiesaldo Wbft in volgend jaar (=A+B)	8.777	-	3.169
Waarvan te verrekenen in volgend jaar met de markt	8.777	-	773
Waarvan aan de Staat af te dragen	-	-	2.396

Een positief te verrekenen bedrag betekent een vordering van de marktpartijen en/of de Staat op de AFM. In deze jaarrekening is het te verrekenen exploitatiesaldo en het vergelijkend cijfer onder de kortlopende schulden opgenomen.

Exploitatiever verschillen treden jaarlijks op door verschillen tussen de begrote en werkelijke lasten en baten.

In artikel 8 van de Wbft is opgenomen dat de AFM de baten van boetes en lasten onder dwangsom tot een bedrag van €2,5 miljoen per jaar niet afdraagt aan de Staat. Deze gerealiseerde baten tot €2,5 miljoen worden in het daaropvolgende jaar verrekend met de heffing voor het doorlopend toezicht. De opbrengst in 2021 van €1,2 miljoen uit boetes en lasten onder dwangsom ligt onder deze grens en wordt volgend jaar geheel via de heffingen voor doorlopend toezicht verrekend.

Het bedrag onder 'te verrekenen in volgend jaar met de markt' ad € 8,8 miljoen is een aan de markt terug te geven bedrag en is het resultaat van:

1. een te verrekenen bedrag uit 2020 (€ +0,8 miljoen);
2. hoger dan begrote baten uit heffingen voor doorlopend toezicht (+€1,3 miljoen);
3. hogere baten uit heffingen doorlopend toezicht in het kader van de correcties vanwege onjuist/onvolledige heffingen in het verleden (+€2,9 miljoen);
4. hoger dan begrote baten uit heffingen voor eenmalige verrichtingen (+€1,9 miljoen);
5. lager dan begrote lasten (+€0,7 miljoen);
6. niet begrote opbrengsten uit boetes en lasten onder dwangsom te verrekenen met de markt (+€1,2 miljoen);

De baten in het doorlopend toezicht zijn in totaal €4,9 miljoen hoger dan het te heffen bedrag 2021. Dit is opgebouwd uit +€0,8 miljoen te verrekenen uit 2020 en +€4,2 miljoen hogere dan begrote baten 2021.

Exploitatiesaldo BES	2021	Begroting 2021	2020
Heffingen	12	16	10
Overheidsbijdrage BES	445	580	389
Totaal baten	457	596	399
Totaal lasten BES	457	596	399
Exploitatiesaldo BES	-	-	-

De overheid vergoedt de lasten voor het BES-toezicht (Caribisch Nederland) voor zover de heffings-opbrengsten niet toereikend zijn. Het exploitatieverschil is daarom gelijk aan nul.

Recapitulatie te verrekenen exploitatiesaldo	Stand per 31 december 2021	Stand per 31 december 2020
Te verrekenen met de markt in 2022 (respectievelijk 2021)	8.777	773
Te verrekenen met de overheid in 2022 (respectievelijk 2021)	-	2.396
Balanswaarde te verrekenen exploitatiesaldo per 31 december	8.777	3.169

Het voorstel voor bestemming van het exploitatiesaldo staat verwoord in de bijlage 'overige gegevens'.

p. Overige schulden en overlopende passiva

	2021	2020
Niet-opgenomen-vakantiedagen en overuren	3.707	3.260
Schulden ter zake van pensioenen	39	3
Nog te betalen incidentele lasten overstap pensioenuitvoerder	100	530
Overige te betalen lasten	3.989	2.846
Balanswaarde overige schulden en overlopende passiva per 31 december	7.835	6.640

De post 'niet-opgenomen-vakantiedagen en overuren' is met €0,4 miljoen toegenomen. Dat komt doordat er minder verlof is opgenomen tijdens de corona-crisis. De 'Overige te betalen lasten' bestaan voornamelijk uit nog te ontvangen facturen voor goederen en diensten, te betalen transitievergoedingen en ontvangsten op opgelegde boetes die nog niet onherroepelijk zijn.

Eind 2021 is deze post €1,1 miljoen hoger dan per balansdatum 2020. Dat wordt vooral veroorzaakt door de post nog te ontvangen facturen voor goederen en diensten, waarin het component IT-outsourcing met 0,8 miljoen is toegenomen.

Per 1 januari 2018 is de AFM-pensioenregeling bij pensioenuitvoerder 'De Nationale APF' ondergebracht. De post 'Nog te betalen incidentele lasten overstap pensioenuitvoerder' heeft voor €0,1 miljoen betrekking op nog te ontvangen inkoopfacturen betreffende de overstap naar pensioenuitvoerder 'De Nationale APF' en de liquidatielasten van 'Stichting Pensioenfonds AFM'.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

De verplichtingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	< 1 jaar	1-5 jaar	>5 jaar	Totaal
Huurovereenkomsten	3.080	9.240	-	12.319
Kantoormachines	128	101	24	252
Overige lease-overeenkomsten	39	57	-	97
Totaal niet in de balans opgenomen verplichtingen	3.247	9.398	24	12.668

Aan de verhuurder van het kantoorpand van de AFM is per 1 januari 2018 een garantiestelling afgegeven van €0,7 miljoen vanwege het verlengde huurcontract dat is ingegaan per dezelfde datum. De garantiestelling is verstrekt door het Ministerie van Financiën.

Niet verwerkte verplichtingen

Aansprakelijkstellingen

Maatschap QI Collectief (MQIC)

De Maatschap Quality Investments Collectief (MQIC) is in hoger beroep gegaan tegen de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 22 augustus 2018 waarin de vordering ad €200 miljoen van MQIC in eerste aanleg is afgewezen. MQIC is een Belgische maatschap waarin vooral in België wonende, gedupeerde participanten zijn vertegenwoordigd die gedurende de periode 2007-2011 life settlements-producten hebben afgenomen van Quality Investments (QI). MQIC is van oordeel dat de AFM ernstig is tekortgeschoten in de uitvoering van haar toezichthoudende taken op QI en in strijd heeft gehandeld met haar wettelijke taken en de op haar rustende zorgvuldigheidsnorm. MQIC meent dat de participanten die zijn vertegenwoordigd in MQIC hierdoor schade hebben geleden. De schade wordt door MQIC begroot op ruim €193 miljoen. Bij uitspraak van 22 augustus 2018 heeft de rechtbank Amsterdam de vorderingen van MQIC afgewezen. MQIC heeft tegen deze uitspraak hoger beroep ingesteld. De mondelinge behandeling van het hoger beroep heeft plaatsgevonden op 29-1-2021 waarna het hof het arrest heeft aangehouden tot 1 maart 2022.

AFM in cassatie tegen uitspraak gerechtshof Amsterdam over eenzijdige aanpassing AFM-pensioenregeling op 1-1-2016

De AFM-pensioenregeling is op 1 januari 2016 gewijzigd met als doel om naar een meer marktconforme en beter betaalbare regeling over te gaan. Uiteindelijk zijn enkele medewerkers een gerechtelijke procedure gestart tegen deze wijziging, omdat zij meenden onevenredig veel nadeel te hebben van de gewijzigde pensioenregeling. De AFM is bij de kantonrechter volledig in het gelijk gesteld. Hierop hebben deze medewerkers een hoger beroep ingesteld dat de AFM deels heeft verloren.

Het gerechtshof Amsterdam, hierna te noemen het Hof, heeft op 4 november 2020 geoordeeld dat de AFM een zwaarwichtig belang had om de pensioenregeling en de hierbij behorende pensioenovereenkomst eenzijdig te wijzigen. Het Hof oordeelt echter ook dat de wijzigingen die zijn doorgevoerd verder strekken dan toegestaan op grond van het aantastingsverbod dat op grond van artikel 20 Pensioenwet (PW) geldt voor reeds opgebouwde aanspraken.

Volgens het Hof hadden onder andere de volgende onderdelen van AFM-pensioenregeling niet op 1 januari 2016 eenzijdig gewijzigd mogen worden:

- Verplichtingen van de werkgever op grond van de uitvoeringsovereenkomst 2014:
 - a. Herstelpremieverplichting van de werkgever gelijk aan 10% van de jaarlijkse pensioenpremie;
 - b. Verplichting van de werkgever tot betaling van de uitvoeringslasten voor wat betreft overschrijdingen boven €700.000;
 - c. Verplichting van de werkgever tot bijstorting in geval van een wijziging van de grondslagen van het fonds anders dan de rekenrente;
- Invoering van een premiedempingssysteem in de pensioenregeling geldend vanaf 1-1-2016 die nadelig kan uitpakken voor alle gerechtigden.

Het bestuur van de AFM heeft besloten om een cassatieprocedure bij de Hoge Raad in te stellen. De verwachting is dat de Hoge Raad komend jaar een uitspraak zal doen.

Voor bovenstaande onderdelen van het arrest is géén voorziening getroffen, aangezien het niet waarschijnlijk wordt geacht dat de AFM op deze onderdelen door de Hoge Raad in het ongelijk wordt gesteld. De AFM heeft voldoende kansrijk geachte klachten tegen het arrest van het Hof ingebracht.

Mocht onverhoopt de AFM door de Hoge Raad op deze onderdelen in het ongelijk worden gesteld, dan kan dit leiden tot een aanvullende schadepost van €15 miljoen – €30 miljoen voor de AFM.

Vrijwaringen

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds AFM en de Stichting Pensioenfonds AFM zijn door de AFM gevrijwaard voor alle mogelijke aanspraken die (voormalige) medewerkers van de AFM op basis van hun pensioenovereenkomst met de AFM zouden kunnen hebben na de invoering van het Pensioenakkoord 2016 en de collectieve waardeoverdracht naar 'De Nationale APF'. Procedures verband houdende met de transitie van Pensioenfonds AFM naar 'De Nationale APF' leiden naar verwachting niet tot een uitstroom van middelen.

Verbonden partijen

Pensioenfonds AFM

De AFM heeft haar pensioenregeling tot en met 2017 ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds

Autoriteit Financiële Markten (Pensioenfonds AFM). De AFM heeft de uitvoeringsovereenkomst met Pensioenfonds AFM per 1 januari 2018 opgezegd en de DNB heeft per 7 december 2021 het toezicht op pensioenfonds AFM i.l. beëindigd. Het pensioenfonds is op dit moment bezig met de resterende activiteiten om de daadwerkelijk liquidatie te kunnen effectueren. Zonder verdere belemmeringen, zal het pensioenfonds naar verwachting per 1 februari 2022 uitgeschreven zijn bij de KvK, waarmee de Stichting ook daadwerkelijk geliquideerd is. Voor de transacties vanwege de liquidatie van Pensioenfonds AFM verwijzen wij naar de volgende onderdelen in de jaarrekening:

- Onderdeel p. Overige schulden en overlopende passiva;
- Niet verwerkte verplichtingen, vrijwaringen.

De transacties met Pensioenfonds AFM i.l. hebben op een zakelijke grondslag plaatsgevonden.

Ministerie van Financiën

De AFM is een zelfstandig bestuursorgaan. De minister van Financiën beschikt over de volgende wettelijke en statutaire bevoegdheden bij de AFM:

- Instemmingsrecht ten aanzien van door de raad van toezicht vastgestelde of gewijzigde profielschets voor AFM-bestuursleden;
- Door middel van een Koninklijk Besluit het benoemen van AFM-bestuursleden;
- Het kunnen schorsen van AFM-bestuursleden en door middel van een Koninklijk Besluit het kunnen ontslaan van AFM-bestuursleden, indien zij niet meer voldoen aan de eisen voor de uitoefening van hun functie of daarin op ernstige wijze zijn tekortgeschoten;
- Instemmingsrecht inzake door de raad van toezicht vastgestelde bezoldiging van bestuurders;
- Instemmingsbevoegdheid ten aanzien van een voorstel tot aanpassing van de declaratie en faciliteitenregeling raad van toezicht;
- Instemmingsbevoegdheid ten aanzien van een voorstel tot aanpassing van de declaratie- en faciliteitenregeling bestuur aan de minister van Financiën (conform artikel 1:26 lid 5 wft);
- Het ontvangen van alle relevante informatie die de minister nodig heeft om zijn bevoegdheden ten aanzien van stichting AFM te kunnen uitvoeren. Deze informatie wordt zowel door het AFM-bestuur dan wel door de raad van toezicht tijdig verstrekt;
- De voorzitter en de leden van de raad van toezicht worden door de minister van Financiën benoemd en een lid van de raad kan in geval

van ongeschiktheid of onbekwaamheid voor de functie door de minister worden geschorst of worden ontslagen. Tevens dient de raad van toezicht een profielschets voor de raad van toezicht op te stellen. Met de vaststelling of wijziging van deze profielschets dient de minister van Financiën in te stemmen. Ontslag van een raadslid op eigen verzoek vindt plaats door de minister van Financiën;

- Met inachtneming van de WNT, het vaststellen van de bezoldiging van de leden van de raad van toezicht;
- Het bijwonen van het AFM-adviserend panel;
- Het goedkeuren van de AFM-begroting en de AFM-jaarrekening;
- Het bepalen van de bestemming van een batig liquidatiesaldo indien het bestuur van de AFM besluit tot het ontbinden van de Stichting Autoriteit Financiële Markten;
- Inzagerecht in de controlewerkzaamheden van de certificerend accountant van de AFM;
- Instemmingsrecht inzake voorgestelde wijzigingen van de AFM-statuten.

Voor een nadere toelichting van de transacties met het Ministerie van Financiën verwijzen wij naar de volgende onderdelen in de jaarrekening:

- Onderdeel b. Boetes en lasten onder dwangsom, Boetes en lasten onder dwangsom toekomend aan de Staat;
- Onderdeel c. Overheidsbijdragen, totaal BES;
- Onderdeel n. De financiële verhouding tussen de AFM en het Ministerie van Financiën.

De transacties met het Ministerie van Financiën hebben op een zakelijke grondslag plaatsgevonden.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft inzake de AFM de volgende wettelijke en statutaire bevoegdheden:

- Het goedkeuren van de AFM-begroting en de AFM-jaarrekening op de voor het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid relevante onderdelen en het ontvangen van het AFM-jaarverslag;
- Het bijwonen van het AFM-adviserend panel;
- Inzagerecht in de controlewerkzaamheden van de certificerend accountant van de AFM.

Tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de AFM vinden geen materiële transacties plaats.

Realisatie 2021, begroting 2021 en 2022

(bedragen in duizenden euro's)

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de in 2021 begrote en gerealiseerde, en de voor 2022 begrote baten en lasten.

(Bedragen in duizenden euro's)	2021	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten			
Heffingen	117.266	111.169	112.923
Boetes	1.222	-	-
Lasten onder dwangsom	7	-	-
Overheidsbijdragen	445	580	583
Totale baten	118.940	111.750	113.506
Lasten			
Personeelslasten	84.163	88.896	87.925
Afschrijvingen vaste activa	1.262	1.350	1.577
Overige bedrijfslasten	25.528	21.523	24.024
Totale lasten	110.954	111.770	113.526
Financiële baten en lasten	- 17	- 20	- 20
Som der lasten	110.936	111.750	113.506
Exploitatiesaldo	8.004	-	-

De begroting 2022 is te vinden in de [AFM Agenda 2022](#).

Het totaal in 2022 door de AFM te heffen bedrag is €104,1 miljoen. Dat is het saldo van de begrote heffingen 2022 ad €112,9 miljoen minus het met de markt te verrekenen exploitatiesaldo uit 2021 van €8,8 miljoen (zie voorstel voor bestemming van het te verrekenen bedrag, in 'overige gegevens').

Amsterdam, 14 maart 2022

Bestuur

drs. L.B.J. van Geest, voorzitter
 drs. H.L. van Beusekom
 drs. J.R. Heuvelman

Raad van toezicht

drs. M.J. van Rijn, voorzitter
 prof. dr. W.M. van Dolen
 mr. drs. W.E.M. de Jong
 drs. R.G.J. Langezaal RM
 drs. D.W. Voetelink

11

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Pagina 112

Bestemming van het exploitatiesaldo

Pagina 116

Bijlage 1 Externe KPI's

Pagina 117

Bijlage 2 Afkortingen

Pagina 128

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: De raad van toezicht van de Stichting Autoriteit Financiële Markten

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening over 2021 (hierna 'de jaarrekening') van Stichting Autoriteit Financiële Markten (hierna 'de stichting' of 'AFM') te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van AFM per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021, zoveel mogelijk met overeenkomstige toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, de Wet en het Besluit bekostiging financieel toezicht, de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, hoofdstuk 1.2 van de Wet op het financieel toezicht, de Wet financiële markten BES en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021;
3. het kasstroomoverzicht 2021; en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in het jaarverslag opgenomen 'Verantwoording rechtmatig financieel beheer' een getrouw beeld geeft van de rechtmatige inning en besteding van middelen door de AFM.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol financiële verantwoording AFM en de Regeling Controleprotocol WNT 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de AFM zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op €2.219.000. De materialiteit is gebaseerd op 2% van de omvang van de totale lasten, zoals voorgeschreven in het Controleprotocol financiële verantwoording AFM. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2021.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR €221.900 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de audit-commissie gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Heffingen

De heffingsopbrengsten zijn veruit de grootste categorie baten van de AFM. Deze heffingen bestaan enerzijds uit jaarlijkse heffingen die worden opgelegd aan de onder toezicht staande instellingen (doorlopend toezicht) en anderzijds uit vaste bijdragen die zijn gekoppeld aan de behandeling van aanvragen en registraties (eenmalige verrichtingen). Bij de uitvoering van het verbeterprogramma heffingen zijn er door de AFM administratieve tekortkomingen geconstateerd in de AFM-registratie voor de heffingen voor het doorlopend toezicht. De hieruit volgende naheffingen hebben in 2021 geresulteerd in extra baten voor de AFM die voor een deel zijn opgelegd in 2021 en voor een ander deel zijn verantwoord als nog te factureren heffingen en overige zaken. De post nog te factureren heffingen en overige zaken betreft voor een belangrijk deel door de AFM ingeschatte posities. Wij hebben de juistheid en volledigheid van de heffingen doorlopend toezicht gecontroleerd aan de hand van de bij de AFM beschikbare gegevens. Wij hebben daarbij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd die bestonden uit het beoordelen van de issuelijst met mogelijk na te heffen bedragen en de onderbouwing van de schattingen voor de post nog te factureren heffingen en overige zaken.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De AFM is als zelfstandig bestuursorgaan gehouden aan de WNT. Wij hebben de verantwoording 'Bezoldigingen bestuur en raad van toezicht' gecontroleerd. Tevens hebben wij vastgesteld of de toelichting voldoet aan de eisen zoals opgenomen in de WNT. Onze werkzaamheden hebben wij uitgevoerd conform de werkzaamheden zoals opgenomen in de Regeling Controleprotocol WNT 2021.

Naleving anticumulatiebepaling

WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Benoeming

Wij zijn door de raad van toezicht op 2 juli 2013 benoemd als accountant van Stichting AFM vanaf de controle van het boekjaar 2013 en zijn sindsdien de externe accountant. Jaarlijks bevestigen wij de gemaakte afspraken en voorwaarden in relatie tot de jaarrekeningcontrole.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag, het verslag van de raad van toezicht en de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening zoveel mogelijk met overeenkomstige toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, de Wet en het Besluit bekostiging financieel toezicht, de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, hoofdstuk 1.2 van de Wet op het financieel toezicht, de Wet financiële markten BES en de bepalingen bij en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen, zoals vermeld in het Controleprotocol financiële verantwoording AFM.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te ontbinden. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controle verklaring.

Den Haag, 14 maart 2022

Auditdienst Rijk

mr. drs. A.V. Nandram RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden

kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Tijdens onze controle hebben wij vanwege COVID-19 maatregelen noodgedwongen meer werkzaamheden op afstand uitgevoerd. Deze manier van werken heeft het moeilijker voor ons gemaakt om bepaalde waarnemingen te doen wat ertoe kan leiden dat bepaalde signalen worden gemist. Bij het plannen van onze werkzaamheden hebben wij aandacht besteed aan de risico's hiervan en hebben wij waar nodig aanvullende werkzaamheden gepland en uitgevoerd. Wij zijn dan ook van mening dat de verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Bestemming van het exploitatiesaldo

Het te verrekenen bedrag 2021 in 2022 (Wbft) van €8,8 miljoen zoals vermeld bij onderdeel o van de jaarrekening wordt conform artikel 8 derde lid van de Wbft geheel betrokken bij de berekening van het aan de markt in rekening te brengen bedrag voor 2022.

Bijlage 1

Externe KPI's

1

Financiële dienstverlening

Bescherming van consumenten in kwetsbare situaties

1.1 Duurzame bijdrage van producten en diensten met grote langetermijneffecten

Activiteiten

- + Toepassen van de **herijkte visie op zorgplichtvereisten** voor de verschillende partijen binnen de distributieketen tijdens de looptijd van een financieel product.
- + Hypotheekaanbieders voeren de AFM-strategie voor de aanpak van **aflossingsvrije hypotheeken** uit.
- + **Uitwerking pensioenstelsel** (wetgevingstraject, implementatie): De AFM-visie wordt meegenomen in drie belangrijke onderdelen van transitie naar het nieuwe pensioenstelsel: keuzevrijheid, communicatie en nieuwe contracten.

Score:

Toelichting

- + De herijkte visie op zorgplichtvereisten is afgerond en op 15 december 2021 zijn de principes en de interpretatie op onze website gepubliceerd.
- + Aflossingsvrije hypotheeken: In 2021 hebben wij de aanpak van aflossingsvrije hypotheeken voorgezet en de voortgang van aanbieders gemonitord. De focus voor 2021 lag op de aandachtspunten vanuit het onderzoek in 2020: de inrichting van een maatwerkbeleid voor kwetsbare klanten en een doorlopend beheer traject. In totaal hebben de hypotheekaanbieders ruim 1,1 miljoen klanten benaderd en bij ruim 290.000 klanten is getoetst of de lasten in de toekomst betaalbaar zijn. Komend jaar komt de initiële klantbenadering tot een afronding bij alle hypotheekaanbieders.
- + In het nieuwe pensioenstelsel komen risico's explicieter bij deelnemers te liggen. Risico's die de AFM ziet in de pensioentransitie en die de AFM in het wetgevingstraject heeft ingebracht zijn: (a) dat de nieuwe pensioenregeling niet aansluit bij de risico's die deelnemers kunnen en willen dragen, (b) dat onrealistische verwachtingen worden gewekt over het nieuwe pensioenstelsel en het pensioen van deelnemers, doordat de informatie niet correct, duidelijk of tijdig is, en (c) dat de pensioenregeling en de keuzes die hierbij zijn gemaakt niet uitlegbaar zijn.

1.2 Organisatie en cultuur van financiële ondernemingen

Activiteiten

- + Uitvoeren **Tone at the Top selfassessment** o.b.v. in 2020 m.b.v. EC ontwikkelde VICA methodiek.

Score:

1

Financiële dienstverlening

Bescherming van consumenten in kwetsbare situaties

Toelichting

- + De AFM heeft via een selfassessment bij een aantal grote verzekeraars en adviseurs- en bemiddelaars inzicht gekregen in de mate waarin bestuurders een voorbeeldrol vervullen om klantbelang centraal te stellen. De AFM gaat hierover in 2022 met de betrokken ondernemingen verder in gesprek en zal het selfassessment ook bij grote banken uitvoeren.

1.3 Invloedrijke toezichtpositie op financiële dienstverlening

Activiteiten

- + De AFM zet in beleidsdiscussies in op **kredietverlening binnen de leennormen**. Dit betreft onder andere de beleidsvraagstukken met betrekking tot de verduurzaming van de woning en private lease.

Score:

Toelichting

- + De AFM heeft zich in 2021 ingezet voor verantwoorde kredietverlening binnen de leennormen. Zo werd bij het verlenen van een vergunning aan het Warmtefonds actief meegekeken met en gestuurd op het borgen van verantwoorde kredietverlening in de voorwaarden van verduurzamingsleningen aan mensen die verduurzaming van hun woning niet zelf kunnen financieren, maar ook geen leenruimte hebben. Een ander voorbeeld betreft het onder toezicht brengen van private lease door de formulering van nieuwe wetgeving, waarover zowel intensief is geschakeld met het Ministerie van Financien als in Europees verband met het oog op de herziening van de Consumer Credit Directive.

2

Kapitaalmarkten

Een robuuste infrastructuur en integer handelsgedrag

2.1 Bewaking van robuuste infrastructuur

Activiteiten

- + Het toezicht **gericht op operationele processen**, IT-systemen en cyberweerbaarheid wordt meer geïntegreerd in het dagelijks toezicht.
- + **Verbreding in toezicht** op meerdere, complexe instrumenten, instellingen en systemen.
- + **MiFID II-review** is een belangrijk onderwerp voor komend jaar. Naar verwachting komen de EC en ESMA met een voorstel voor om MiFID II-regels aan te passen voor equity, commodities en investor protection en de obligatie- en derivatenmarkt.

Score:

Toelichting

- + In 2021 is samen met het Expertisecentrum van de AFM een onderzoek uitgevoerd naar Informatie-management. Dit zal in 2022 worden gevolgd door een onderzoek naar Informatiebeveiliging.
- + Belangrijke input is door de AFM gegeven voor de voorstellen van de MIFID-regels door de Europese Commissie.
- + Het transactierapportage- en meldingentoezicht, inclusief handhaving, is afgelopen jaar verder geïntensiveerd. Het blijft ook in 2022 een belangrijk aandachtspunt, inclusief de realisatie van noodzakelijke datagedreven tools.
- + Tevens heeft de verplaatsing van de CO2-emissiederivatenmarkt door ICE-Endex naar NL bijzondere aandacht gevergd om het toezicht op deze handel in het dagelijkse toezicht te integreren.

2.2 Verhoging van de effectiviteit van onderzoeken en handhaving in het marktmisbruiktoezicht

Activiteiten

- + Om **schadelijk handelsgedrag** op sporen en te beboeten, werken we zowel nationaal als internationaal samen met collega-toezichthouders. Daarnaast brengen we dit onderwerp onder de aandacht in Europese toezichthoudercomités.
- + Naast het opsporen van marktmisbruik op de aandelenmarkt gaan we nu ook meer nadruk leggen op opsporen van **marktmisbruik op de obligatie- en derivatenmarkten**.

Score:

Toelichting

- + In 2021 zijn er 3 aangiften gedaan van mogelijke handel met voorwetenschap en daarnaast zijn diverse signalen gedeeld met collega toezichthouders. Deze signalen zijn met de betreffende toezichthouders doorgesproken en gekeken of er mogelijkheden waren om een gezamenlijk onderzoek te starten.
- + In het kader van de intensivering van multi-asset marktmisbruik detectie en onderzoek heeft AFM extra aandacht besteed aan de verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van STORs. STORs vormen een belangrijke bron voor onderzoek naar marktmisbruik waar het compliancieniveau van één of meer platformen nog onder de maat is. Ten slotte is in bilateraal verband intensief samengewerkt met Franse AMF.

2

Kapitaalmarkten

Een robuuste infrastructuur en integer handelsgedrag

2.3 Toezicht op prospectussen en openbare biedingen

Activiteiten

- + De **meldingsprocessen worden verder geautomatiseerd** en ook de portalfunctie voor prospectussen wordt efficiënter ingericht.
- + Om beleggers te beschermen tegen misinformatie gaat de AFM strenger optreden tegen **schadelijke reclames en overtredingen** van biedingen- en prospectusregels.

Score:

Toelichting

- + Er is progressie gemaakt bij het verder ontwikkelen van het AFM portal hoewel het niet is gelukt dit proces volledig af te ronden in 2021. Naar verwachting zal dit in 2022 gebeuren.
- + Gezien de drukte als gevolg van veel aanvragen, onder andere door SPACS, gedurende 2021 in het prospectusteam en de daarmee samenhangende prioritering van werkzaamheden, is in 2021 meer reactief aandacht gegeven aan de reclame-uitingen.

3

Asset management

Een duurzaam bedrijfsmodel van vermogensbeheerders en zorgvuldige behandeling van cliënten

3.1 Een adequaat functionerende keten van assetmanagementpartijen

Activiteiten

- + **Bewaken en verbeteren van de kwaliteit** van assetmanagementpartijen. Hiervoor gaan we de belangrijkste risico's in de bedrijfsvoering van asset managers in kaart brengen. Daarbij kijken we naar bewaardersrapportages en analyses van data. Ook gaan we onderzoeken in hoeverre geldende regelgeving wordt nageleefd.

Score:

Toelichting

- + In vervolg op het in 2018/2019 uitgevoerde onderzoek 'Keten in Beeld', heeft de AFM in de zomer van 2021 terugkoppeling gegeven aan de markt van het eind 2020 gestarte vervolgonderzoek naar (i) actuele uitbestedingsrisico's, (ii) de door ondernemingen getroffen beheersmaatregelen en (iii) de opvolging die door ondernemingen gegeven is aan de aandachtspunten uit de sectorbrief naar aanleiding van 'Keten in Beeld'. Daarnaast is eveneens in de zomer terugkoppeling aan de sector (zowel bewaarders als beheerders) gegeven van de inzichten uit de ontvangen bewaardersrapportages.

4

Accountancy

Hogere kwaliteit van controles en bijdragen aan effectieve prikkels voor accountants - (organisaties)

4.1 Onderzoek naar de kwaliteitsslag van OOB-accountantsorganisaties

Activiteiten

- + Onderzoek naar de realisatie van de **kwaliteitsslag van OOB-accountantsorganisaties** (kwaliteit van wettelijke controles, kwaliteitswaarborgen en aspecten van een kwaliteitsgerichte cultuur).
- + Ontwikkeling **datagedreven toezicht** op accountantsorganisaties. We onderzoeken op welke wijze we data kunnen inzetten om het toezicht op accountantsorganisaties sterker risicogestuurd vorm te geven.

Score:

Toelichting

- + Het project OOB 2020/2021 is in december 2021 afgerond. De ontwikkeling van een nieuwe toezichtsmethodologie in het kader van het uitvoerende toezicht op niet-OOB-accountantsorganisaties heeft de ontwikkeling van datagedreven toezicht verder gebracht.

4.2 Toezichtaanpak niet-OOB accountantsorganisaties

Activiteiten

- + Op basis van risico-indicatoren en risico-analyse willen we eind 2021 een risicogestuurde aanpak gereed hebben voor het uitvoerende toezicht op niet-OOB-accountantsorganisaties vanaf 2022.
- + De AFM ontwikkelt een **datagedreven toezichtaanpak** voor de nOOB-accountantsorganisaties.

Score:

Toelichting

- + We hebben een eerste Marktbeeld en risicobeelden voor niet-OOB opgeleverd. Dit is op basis van reeds aanwezige data uit de AFM Monitor en uitgevraagde data in de data pilots. Dit is nog enigszins beperkt mede doordat datapilot 2 pas in Q1 2022 kan worden uitgebracht.

4.3 Invloedrijk in (inter)nationale discussies

Activiteiten

- + De **kwaliteit van (niet) financiële verslaggeving en regelgeving** internationaal onder de aandacht brengen bij o.a. ESMA en IOSCO.
- + De kwaliteit van **wettelijke controles** internationaal onder de aandacht brengen bij o.a. CEAOB en IFIAR.

Score:

Toelichting

- + Bij ESMA, IOSCO, IFIAR en CEAOB hebben we in de verschillende werkgroepen en publicaties de aandacht voor financiële verslaggeving en kwaliteit wettelijke controles continue onder de aandacht gebracht. Een voorbeeld hiervan is het IFIAR-rapport over International Relevant Developments in Audit Markets.

4

Accountancy

Hogere kwaliteit van controles en bijdragen aan effectieve prikkels voor accountants - (organisaties)

4.4 Verbeteren van geïntegreerde verslaggeving en data-gedreven toezicht op de verslaggeving

Activiteiten

- + Onderzoek naar de toepassing van aspecten van **geïntegreerde verslaggeving**.
- + Doorontwikkelen **datagedreven toezichtaanpak** op basis van nieuwe technieken zoals tekstmining en kwantitatieve risico-analyse.

Score:

Toelichting

- + In 2021 hebben we verkennend onderzoek gedaan naar de wijze waarop diverse stakeholders omgaan met NFI waardoor er meer aandacht is geweest voor NFI en minder voor geïntegreerde verslaggeving. Een eerste stap is gemaakt voor het inzetten van textmining, maar textmiming is nog niet operationeel.

5

Overall

AFM-brede toezichtprioriteiten

5.1. Duurzaamheid

Activiteiten

- + Inventariseren in hoeverre **vermogensbeheerpartijen voldoen aan de kaders** die voortvloeien uit de duurzaamheidstransitie, zoals de Sustainable Finance Disclosure Regulation en de integratie van duurzaamheidsrisico's in de bedrijfsvoering.
- + Onderzoek naar de toepassing van (duurzaamheids-)aspecten van **geïntegreerde verslaggeving**.

Score:

Toelichting

- + Onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop asset managers de vereisten van de Sustainable Finance Disclosure Regulation hebben toegepast en daarover terugkoppeling gegeven aan de markt, zowel in de vorm van een sectorbrief als in diverse contacten met marktpartijen. Het onderzoek is uitgevoerd onder 100 beheerders van 1250 Nederlandse fondsen. De uitkomsten wijzen uit dat beleggingsinstellingen beleggers beter kunnen informeren over duurzaamheid.
- + De AFM heeft zitting in de Technical Experts Group (TEG) van Internationaal toezichthouder IOSCO. Vanuit onze rol in de TEG zorgden we ervoor dat er meer aandacht komt voor adequate toelichtingen ten aanzien van duurzaamheid in jaarrekeningen en bestuursverslagen. In februari 2021 rapporteerden we over een verkenning naar het gebruik van niet-financiële informatie door institutionele beleggers en analisten.

5.2 Tegengaan van witwassen en andere financieel-economische criminaliteit

Activiteiten

- + Risicogebaseerd **nalevingstoezicht op de Wet ter voorkoming van witwassen** en financieren van terrorisme en de Sanctiewet 1977. Waar nodig treedt de AFM handhavend op.

Score:

Toelichting

- + We hebben in 2021 diverse formele en informele maatregelen opgelegd: 1 last onder dwangsom en 3 voornemens tot het opleggen van een last onder dwangsom, 4 voornemens tot het opleggen van een aanwijzing en 3 aanwijzingen. Verder hebben we 19 waarschuwingsbrieven en 5 normoverdragende brieven verstuurd. Ook zijn er 3 boetevoorstellen overgedragen aan de boetefunctionaris. Er zijn in totaal 100 norminformerende brieven aan beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen gestuurd en zijn 6 supervisory colleges opgericht voor instellingen met bijkantoren in het buitenland. De AFM participeert in 14 colleges van toezichthouders in andere lidstaten.

6

Overall

Professionele organisatie

6.1. Bevordering van snelle en zorgvuldige toetreding van marktpartijen en personen

Activiteiten

- + Streven naar afhandeling van 100% van de **vergunningaanvragen/ personentoetsingen** binnen de wettelijke termijn.

Score:

Toelichting

- + Gemiddeld 69% van alle vergunningaanvragen en personentoetsingen is binnen de wettelijke termijn afgehandeld. In 2021 is het de AFM niet gelukt om deze KPI te halen door onder meer een stijging van het aantal toets- en vergunningaanvragen en capaciteitsuitdagingen binnen verschillende teams, mede als gevolg van de coronapandemie. In de tweede helft van 2021 zijn verschillende procesverbeteringen doorgevoerd waardoor een langzame stijging in de KPI zichtbaar is. De AFM heeft zich naar haar beste vermogen ingespannen om alle zaken binnen de wettelijke termijn af te ronden en heeft daar waar dat niet lukte zoveel mogelijk contact onderhouden met de aanvragers over de voortgang van deze dossiers.

6.2 Een datagedreven toezichthouder

Activiteiten

- + De transformatie van de AFM naar een **datagedreven toezichthouder** wordt in 2021 verder vormgegeven, ontwikkeld en geborgd binnen de organisatie.

Score:

Toelichting

- + De transformatie naar een datagedreven toezichthouder stond in 2021 in het teken van verdere verankering. Hiertoe zijn inmiddels een vijftal zogeheten business devops teams operationeel. Deze teams zijn verantwoordelijk voor de (door)ontwikkeling van datagedreven processen en het gebruik van data binnen toezicht. Door continue focus op het aantrekken van medewerkers met de noodzakelijke expertises wordt er binnen alle teams multi disciplinair gewerkt. Concrete resultaten van de teams zijn o.a. de structurele ontsluiting van data t.b.v. van transactie rapportage toezicht, een datagedreven aanpak bij de herijkte toezicht op accountants en inzet van nieuwe technieken om onze taak als toezichthouders effectiever te kunnen uitoefenen.

6.3 Continue verbeteren van de (toezicht) processen

Activiteiten

- + De AFM **evalueert haar eigen werk** en werkt hierin samen met andere toezichthouders. Uitkomsten vormen de basis voor continue verbetering en worden gedeeld met medewerkers.
- + De AFM zorgt voor een **goede borging en doorontwikkeling van haar werkwijze** die gericht is op het kortcyclisch (bij)sturen op het behalen van doelstellingen en het doorvoeren van verbeteringen.

Score:

6

Overall

Professionele organisatie

Toelichting

- + Een groot deel van onze ICT-diensten is uitbesteed aan Cegeka. 2021 stond in het teken van deze transitie.
- + We hebben verder ingezet op het verbeteren van datamanagementprocessen. Zo is in 2021 een werkgroep gestart die voor CRM de contactgegevens van instellingen controleert. Deze controles worden ook gebruikt in het heffingenproces.
- + In 2021 is er een start gemaakt om het AFM-programma voor datagedreven toezicht een meer permanente basis te geven binnen de organisatie.
- + Onder de titel Werken@afm hebben we in 2021 een toekomstperspectief geschetst hoe we willen werken bij de AFM en er is een aantal uitgangspunten opgesteld voor plaatsonafhankelijk werken.

6.4 Continue verbeteren van de (toezicht) processen

Activiteiten

- + De AFM evalueert haar toezicht geregeld en gaat daarvoor in gesprek met **stakeholders** (o.a. via het adviserend panel). De AFM voert op basis van deze gesprekken en eventuele andere terugkoppelingen verbeteringen door in haar toezicht.

Score:

Toelichting

- + De AFM onderhoudt intensief contact met een groot aantal brancheorganisaties, zoals de Pensioenfederatie, de Nederlandse Vereniging van Banken, het Verbond van Verzekeraars etc. Dat contact vindt plaats in een-op-een gesprekken, maar ook tijdens rondetafelgesprekken en (digitale) dialoogsessies. Verder wordt de samenwerking met DNB en de andere toezichthouders als open en constructief ervaren. Er vindt tussen DNB en de AFM op reguliere basis overleg plaats op verschillende niveaus binnen de organisaties over thema's zoals de samenwerking rondom het nieuwe pensioencontract. In 2021 zijn ook twee digitale bijeenkomsten georganiseerd met het Adviserend Panel. Deze bijeenkomsten hebben als doel om vragen te stellen en adviezen te geven over de begroting en de heffingen, de voortgang van de activiteiten en de jaarverantwoording van de AFM.
- + De AFM is een professionele en gedegen toezichthouder die bijdraagt aan het goed functioneren van de financiële markten en een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven in Nederland. Dat blijkt uit een onafhankelijke evaluatie van het functioneren van de AFM als zelfstandig bestuursorgaan (zbo). In het rapport staan ook aanbevelingen voor verdere verbetering.

6.5 Continue ontwikkeling eigen personeel

Activiteiten

- + We besteden veel tijd en aandacht aan de **scholing en ontwikkeling van onze medewerkers** door:
 - het trainen van benodigde vaardigheden;
 - het bevorderen van samenwerking;
 - gebruik te maken van hulpmiddelen, zoals de AFM Werkwijze.

Score:

6

Overall

Professionele organisatie

Toelichting

- + De AFM besteed veel tijd en aandacht aan de ontwikkeling van onze medewerkers door:
- + Het trainen van benodigde vaardigheden: o.a. de training persoonlijk leiderschap (voor medewerkers) en de training coachend leiderschap (voor leidinggevenden).
- + Het bevorderen van samenwerking: door middel van teambuilding sessies wordt er stil gestaan bij samenwerking, zowel binnen als buiten een afdeling. Ook de externe mindset trainingen vormen hierbij een belangrijke rol.
- + Gebruik te maken van hulpmiddelen zoals de AFM werkwijze en gestandaardiseerde processen: de AFM werkwijze wordt binnen de organisatie gebruikt om een uniforme manier van werken te bewerkstelligen. De AFM werkwijze bestaat uit drie componenten: gedrag & cultuur, kort cyclisch sturen en continu (processen) verbeteren.

6.6 Effectieve kostenbeheersing

Activiteiten

- + De AFM borgt dat de **kosten** binnen het vastgestelde kostenkader / begroting blijven.

Score:

Toelichting

- + De kosten van de AFM zijn in 2021 binnen kader en begroting gebleven.

Bijlage 2

Afkortingen

ACM

Autoriteit Consument & Markt

ADR

Auditdienst Rijk

AFM

Autoriteit Financiële Markten

AIF

Alternative Investment Fund

AIFM

Alternative Investment Fund Managers

AIFMD

Alternative Investment Fund Managers Directive

AMF

Autorité des Marchés Financiers (FR)

AML

Anti Money Laundering

AOV

Arbeidsongeschiktheidsverzekering

AP

Autoriteit Persoonsgegevens

AQI

Audit Quality Indicators

Awb

Algemene wet bestuursrecht

Bbft

Besluit bekostiging financieel toezicht

BIB

Bestuurder intern bedrijf

Big-4

De 4 grootste accountantsorganisaties: KPMG, PWC, EY, Deloitte

CBDF

Cross-Border Distribution Framework

CBS

Centraal Bureau voor de Statistiek

CCD

Consumer Credit Directive

CFT

Combating the financing of terrorism

CMU

Capital Markets Union

COO

Chief Operating Officer

CPB

Centraal Planbureau

CSDR

Central Securities Depositories Regulation

DNB

De Nederlandsche Bank

DORA

Digital Operational Resilience Act

DUFAS

Dutch Fund and Asset Management Association

EBA

European Banking Authority

EIOPA

European Insurance and Occupational Pensions Authority

EMIR

European Market Infrastructure Regulation

ESMA

European Securities and Markets Authority

ESRB

European Systemic Risk Board

ETA

Europese Toezichthoudende Autoriteiten

EUA

European Union Allowance

FEC

Financieel Expertise Centrum

FITRS

Financial Instruments Transparency System

FIU

Financial Intelligence Unit

FSC

Financieel Stabiliteitscomité

HER

Handelaar voor eigen rekening

IAD

Interne auditdienst

IAIS

International Association of Insurance Supervisors

icbe

Instelling voor collectieve belegging in effecten

ICE

Intercontinental Exchange

IFD

Investment Firm Directive

IFIAR

International Forum of Independent Audit Regulators

IFR

Investment Firm Regulation

IMSC

Investment Management Standing Committee

IOSCO

International Organization of Securities and Markets Authority

IPISC

Investor Protection and Intermediaries Standing Committee

MiCAR

Markets in Crypto-Assets Regulation

MiFID II

Markets in Financial
Instruments Directive II

NBA

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie van
Accountants

NBEG

Non-bank Expert Group

ngo

Non-gouvernementele
organisaties

NVB

Nederlandse Vereniging
van Banken

OM

Openbaar Ministerie

OOB

Organisatie van
Openbaar Belang

OWG

Operational Working
Group

PRIIPs

Packaged Retail and
Insurance based
Investment Products

RTS

Regulatory Technical
Standards

SFDR

Sustainable Finance
Disclosure Regulation

SFTR

Securities Financing
Transactions Regulation

SRA

Samenwerkende
Registeraccountants
en Accountants-
Administratieconsulenten

STOR

Suspicious Transaction
and Order Report

TEG

Technical Expert Group

TIBER

Threat Intelligence Based
Ethical Red-teaming

TRS

Transaction Reporting
System

UCITS

Undertakings for
Collective Investment in
Transferable Securities

Wbft

Wet bekostiging
financieel toezicht

Wta

Wet toezicht
accountantsorganisaties

Wft

Wet op het financieel
toezicht

WNT

Wet Normering
Topinkomens

Wwft

Wet ter voorkoming van
witwassen en financieren
van terrorisme

zbo

Zelfstandig
bestuursorgaan

Autoriteit Financiële Markten

Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam

Telefoon

020 797 20 00

www.afm.nl

Volg ons: →

De tekst van deze publicatie is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontlenen. Door veranderende wet- en regelgeving op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet actueel is op het moment dat u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door of in verband met acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.

Coverfoto: Beleggersfair Amsterdam, Ad Bogaard fotografie

© Copyright AFM 2022
alle rechten voorbehouden